

Andrea Mrlianová, Natália Ulrichová, Monika Zollerová

VÝROČNÁ SPRÁVA O POLITIKÁCH V OBLASTI MIGRÁCIE A AZYLU SLOVENSKÁ REPUBLIKA 2011

Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu Slovenská republika 2011

Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť (European Migration Network)

január 2012
Bratislava

Európska migračná sieť bola založená Rozhodnutím Rady 2008/381/ES a Európskou úniou.

Zostavenie tejto správy spolufinancuje Európska únia a Ministerstvo vnútra SR.

Správu spracovala IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu na základe podkladov a informácií získaných od členov Národného kontaktného bodu Európskej migračnej siete v SR.

Zostavili (v abecednom poradí): Andrea Mrlianová
Natália Ulrichová
Monika Zollerová

Názory prezentované v tejto štúdii sú názormi autoriek a nemusia predstavovať názory vlády Slovenskej republiky, Európskej komisie alebo IOM Medzinárodnej organizácie pre migráciu.

IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu
Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike
Grösslingová 4
811 09 Bratislava
Slovenská republika

E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35

ISBN 978-80-89506-19-4

Predslov

Štúdia bola zostavená IOM Medzinárodnou organizáciou pre migráciu Bratislava, ktorá je Národným kontaktným bodom Európskej migračnej siete v Slovenskej republike. Táto národná štúdia je vypracovaná v súlade so spoločnou štruktúrou a metodológiou stanovenou Európskou migračnou sieťou.

Obsah

Zoznam skratiek	8	06. Kontrola hraníc	36
Zhrnutie	9	6.1 Kontrola a ochrana vonkajších hraníc	36
01. Úvod: cieľ a metodológia	10	6.2 Spolupráca pri hraničných kontrolách	37
1.1 Metodológia	11	07. Medzinárodná ochrana vrátane azylu	38
1.2 Pojmy a definície	11	7.1 Vývoj v rámci národnej perspektívy	38
02. Všeobecná štruktúra politického a právneho systému v Slovenskej republike	13	7.2 Vývoj z perspektívy EÚ	39
2.1 Všeobecná štruktúra politického systému a inštitucionálneho kontextu	13	08. Maloletí bez sprievodu (a iné zraniteľné skupiny)	40
2.2 Všeobecná štruktúra právneho systému	14	8.1 Vývoj v rámci národnej perspektívy	40
03. Všeobecný vývoj relevantný pre oblasť migrácie a azylu	17	8.2 Vývoj z perspektívy EÚ	40
3.1 Všeobecný politický vývoj	17	09. Globálny prístup k migrácii	41
3.2 Hlavné politiky a/alebo legislatívne debaty	18	9.1 Špecifický kontext	41
3.3 Širší vývoj v oblasti azylu a migrácie	19	9.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy	41
3.4 Inštitucionálny vývoj	20	9.3 Vývoj z perspektívy EÚ	42
04. Legálna imigrácia a integrácia	21	10. Implementácia legislatívy Európskej únie	43
4.1 Ekonomická migrácia	21	10.1 Transpozícia legislatívy EÚ v roku 2011	43
4.2 Zlučovanie rodiny	25	10.2 Skúsenosti, diskusie ohľadom implementácie/neimplementácie legislatívy Európskej únie	44
4.3 Iná legálna migrácia	27	Príloha k Národnej politickej správe 2011 o implementácii záväzkov Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu	46
4.4 Integrácia	28	Bibliografia	87
4.5 Občianstvo a naturalizácia	31		
05. Nelegálna imigrácia a návraty	32		
5.1 Nelegálne prisťahovalectvo	32		
5.2 Návrat	34		
5.3 Aktivity proti obchodovaniu s ľuďmi	35		

Zoznam skratiek

CKIC – Centrum pre koordináciu integrácie cudzincov
EHP – Európsky hospodársky priestor
EIF – Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín – European Integration Fund
EMN – Európska migračná sieť
ES – Európske spoločenstvo
ESĽP – Európsky súd pre ľudské práva
ETD – Európsky tréningový deň
EÚ – Európska únia
EUROSUR – Európsky systém na ochranu hraníc – European Border Surveillance System
FRONTEX – Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach
GK – generálny konzulát
IBM – Integrované riadenie kontroly hraníc EÚ
IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu – International Organization for Migration
KIC – Koncepcia integrácie cudzincov
MBS – maloletý bez sprievodu
MF SR – Ministerstvo financií SR
MH SR – Ministerstvo hospodárstva SR
MHD – mestská hromadná doprava
MIC – Migračné informačné centrum IOM
MK SR – Ministerstvo kultúry SR
MP – Migračná politika SR s výhľadom do roku 2020
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MS SR – Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠVVAŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MÚ MV SR – Migračný úrad MV SR
MV SR – Ministerstvo vnútra SR
MZ SR – Ministerstvo zdravotníctva SR
MZV SR – Ministerstvo zahraničných vecí SR
NIP – Národný inšpektorát práce
NJBPNM ÚHCP P PZ – Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície P PZ
NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
NS SR – Najvyšší súd SR
OZ – občianske združenie

OZP MV SR – Odbor zahraničnej pomoci Ministerstva vnútra SR
PZ – Policajný zbor
RABIT – Rýchle pohraničné zásahové tímy – *Rapid Border Intervention Teams*
RHP – Riaditeľstvo hraničnej polície
SIS – Schengenský informačný systém
SLVV MV SR – Sekcia legislatívy a vonkajších vzťahov MV SR
SR – Slovenská republika
ŠÚ SR – Štatistický úrad SR
ÚHCP P PZ – Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
UNHCR – Zastupiteľský úrad Vysokého komisaára OSN pre utečencov – United Nations High Commissioner for Refugees
ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚV SR – Úrad vlády SR
VIS – Vízový informačný systém
ZMOS – Združenie miest a obcí Slovenska
ZÚ – Zastupiteľský úrad
Z. z. – Zbierka zákonov SR

Zhrnutie

Výročná politická správa 2011 poskytuje prehľad najdôležitejších zmien v oblasti migrácie a azylu od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 na Slovensku v legislatívnej, inštitucionálnej a praktickej oblasti. Národnú výročnú správu vypracoval na podnet Európskej komisie v rámci činnosti Európskej migračnej siete Národný kontaktný bod EMN v SR. Rozdelenie a obsah kapitol sú podmienené špecifikáciou zadávateľa štúdie – Európskej komisie, ktorá je rovnaká pre všetky členské krajiny EÚ.

V roku 2011 nedošlo k zásadným zmenám v inštitucionálnej oblasti, ktoré by mali vplyv na politiku migrácie a azylu. Čo sa politik a legislatívy týka, zaznamenali sme v oblasti migrácie a azylu dve významné udalosti, a to bolo prijatie Migračnej politiky Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020 a prijatie a schválenie nového zákona o pobyte cudzincov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2012.

Migračná politika je základným dokumentom a východiskom pre budovanie modernej a cieľavedomej politiky vlády SR v oblasti migrácie. Vo svojich 7 tematických kapitolách udáva základné ciele SR v oblastiach ako legálna migrácia, integrácia, emigrácia kvalifikovanej pracovnej sily zo SR, nelegálna migrácia, návraty a obchodovanie s ľuďmi, ochrana hraníc, medzinárodná ochrana a migrácia a rozvoj. Taktiež načrtáva budúce inštitucionálne zabezpečenie oblasti migrácie a azylu. Jednotlivé opatrenia Migračnej politiky budú počas roka 2012 rozpracované do podrobnejších a konkrétnych akčných plánov.

Nový zákon o pobyte cudzincov reaguje na potrebu plnej harmonizácie legislatívy SR s legislatívou EÚ. Na zákone pracovala SR od roku 2010, rok 2011 znamenal najmä prepracovanie a dopĺňanie jednotlivých ustanovení zákona v súlade s pripomienkami získanými počas medzirezortného pripomienkového konania a prípadnými pripomienkami od Národnej rady SR.

Otázka migrácie a azylu nebola ani v roku 2011 významným prvkom politických diskusií, ale vďaka týmto dvom významným udalostiam sa viac a v širšom kontexte spomínala v médiách ako v predchádzajúcich rokoch.

Verejná diskusia týkajúca sa migrácie, integrácie a azylu prebiehala najmä na úrovni odborných podujatí, organizovaných mimovládny sektorom a medzinárodnými organizáciami v rámci projektov financovaných z fondov EÚ.

Vychádzajúc zo štatistík nelegálnej migrácie na území SR, došlo v roku 2011 k celkovému poklesu nelegálnej migrácie o 17 %. V prípade neoprávneného prekročenia štátnej hranice SR je to pokles až o 23 % a pri neoprávnenom pobyte na území SR o 14 %. Adekvátne k tomu došlo aj k poklesu počtu osôb zaistených v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov o 24 %. Nárast o 6 % oproti predchádzajúcemu roku bol však zaznamenaný u žiadateľov o azyl v prípadoch nelegálnej migrácie.¹

¹ Informácie poskytlo ÚHCP P PZ.

01

Úvod: cieľ a metodológia

Výročná politická správa 2011, ktorá poskytuje prehľad vývoja v oblasti migrácie a azylu v podmienkach Slovenskej republiky, bude slúžiť ako podklad pri príprave Výročnej správy Európskej komisie o implementácii záväzkov Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a, podobne ako predchádzajúce správy, bude slúžiť pri príprave Súhrnnej výročnej politickej správy Európskej migračnej siete za rok 2011, ktorá bude porovnávať vývoj v oblasti migrácie a azylu v jednotlivých členských štátoch Európskej únie.

Správa, tak ako v predchádzajúcich rokoch, poskytuje informácie o vývoji v oblasti politik a legislatívy a hlavných politických diskusiách, ktoré mali vplyv na tvorbu politik v oblasti migrácie a azylu v roku 2011. Štruktúra správy umožňuje informovať o vývoji v SR na národnej úrovni aj v kontexte vývoja v EÚ. Súčasťou správy je aj príloha, ktorá umožňuje prehľadne zosumarizovať pokrok v implementácii Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu. Správa obsahuje aj základné štatistické údaje k jednotlivým kapitolám, ktoré sú odlišné od tých zbieraných Eurostatom. Súhrnná správa spracovaná Európskou komisiou bude obsahovať celkový prehľad štatistík za všetky členské krajiny, ktoré pomôžu k popisu trendov v oblasti migrácie a azylu v roku 2011. Správa zachytáva vývoj v referenčnom období od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011.

Správa je rozdelená do desiatich kapitol. Okrem tematických okruhov, do ktorých je rozdelená problematika migrácie a azylu, ako legálne prisťahovalectvo a integrácia, nelegálne prisťahovalectvo a návrat, kontrola hraníc, medzinárodná ochrana vrátane azylu, maloletí bez sprievodu a iné zraniteľné skupiny, globálny prístup k migrácii, obsahuje aj úvod s popisom metodológie a definícií a kapitoly zaoberajúce sa všeobecnou štruktúrou politického a právneho systému na Slovensku v roku 2011, všeobecným vývojom relevantným pre oblasť azylu a migrácie a implementáciou legislatívy EÚ.

1.1 Metodológia

Výročnú správu 2011 o politikách v oblasti migrácie a azylu v Slovenskej republike sme spracovali podľa požiadaviek stanovených Európskou komisiou. Metodologicky sme pri písaní správy vychádzali zo štúdia dostupnej odbornej literatúry, legislatívy, strategických dokumentov SR, z monitorovania tlače, výskumných štúdií, internetových zdrojov, informácií uverejnených na internetových stránkach rozhodujúcich inštitúcií a organizácií, štatistických informácií a informácií známych zostavovateľkám správy z vlastnej praxe v oblasti migrácie a azylu. Významným zdrojom informácií boli podklady získané od MV SR, konkrétne ÚHCP P PZ, MÚ MV SR, SLVV MV SR, OZP MV SR ako aj MPSVR SR, ÚPSVaR, MZV SR a IOM. Mimoriadne dôležitými literárnymi zdrojmi boli aj materiály a brožúry ďalších relevantných štátnych, medzinárodných a mimovládnych inštitúcií a ich internetové stránky.

Keďže literatúra týkajúca sa migrácie a azylu v SR nie je rozsiahla, zostavovateľky vychádzali nielen z dostupnej literatúry, ale aj zo správ a štúdií uverejnených Európskou migračnou sieťou počas predchádzajúcich rokov:

Potočková, *Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009 Slovenská republika*, Európska migračná sieť, Bratislava, 2010.

Potočková, *Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2010 Slovenská republika*, Európska migračná sieť, Bratislava, 2011.

Grethe Guličová, Bargerová, *Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike*, Európska migračná sieť, Bratislava, 2008.

Mrlianová, Szlobodová, Ulrichová, Zollerová, *Vízová politika a jej vplyv na migračné toky do Slovenskej republiky*, Európska migračná sieť, Bratislava, 2011.

Mrlianová, Ulrichová, Zollerová, *Praktické opatrenia v boji proti nelegálnej migrácii v Slovenskej*

republike, Európska migračná sieť, Bratislava, 2011.

Domonkos, Páleník, Radvanský, *Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v Slovenskej republike*, Európska migračná sieť, Bratislava, 2010.

Všetky sú dostupné na www.emn.sk.

V rámci opisu relevantného vývoja, ktorý sa uskutočnil na národnej úrovni, a nebol výsledkom implementácie záväzkov Európskeho paktu pre prisťahovalectvo a azyl a Štokholmského programu, sa zostavovateľky stretli s problémom v súvislosti so špecifikáciami správy, ktoré vyžadujú uvádzanie len významného vývoja, parlamentných diskusií a správ v médiách, ktoré mali vplyv na vývoj v oblasti migrácie a azylu. V podmienkach SR ani napriek dvom významným udalostiam v tejto oblasti, a to v podobe schválenia nového zákona o pobyte cudzincov a prijatia Migračnej politiky SR s výhľadom do roku 2020, k významným diskusiám v parlamente nedošlo. Správa preto uvádza len kratšie zmienky o migračnej problematike, ktoré sa objavili v médiách, ktorých bolo viac ako v predchádzajúcich rokoch, a aktivity, ktoré v SR realizoval tretí sektor či medzinárodné organizácie.

1.2 Pojmy a definície

Pojmy a definície v tejto správe v čo najväčšej miere korešpondujú s pojmami vo výkladovom slovníku Európskej migračnej siete. Ak to v prípade niektorých pojmov nebolo možné, alebo ak niektoré pojmy výkladový slovník EMN neuvádza, používame pojmy v súlade s vnútroštátnou legislatívou. Ak vnútroštátna legislatíva neobsahovala niektoré pojmy, uvádzame pojmy použité v legislatíve Európskej únie (nariadenia, smernice).

Na tomto mieste je potrebné upriamiť pozornosť na pojem *cudzinec*, ktorý sa v rámci slovenského právneho poriadku definuje nasledovne. V zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niekto-

rých zákonov v znení neskorších predpisov, ako aj v zmysle zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, teda nového zákona o pobyte cudzincov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2012, § 2 ods. 2 sa za cudzinca považuje každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky.

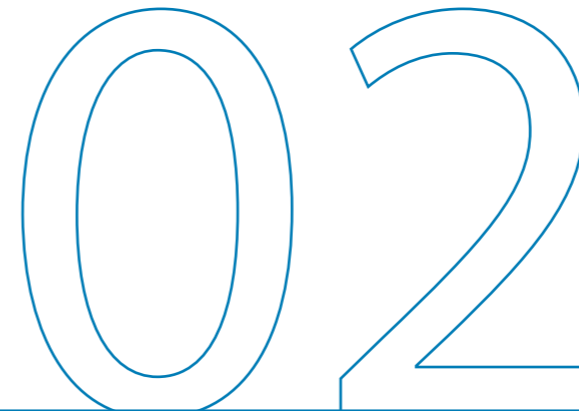
Na rozdiel od starej právnej úpravy zákona o pobyte cudzincov, z ktorej vyplývalo, že cudzincami sú v zmysle vnútroštátneho právneho poriadku aj občania Európskeho hospodárskeho priestoru (resp. EÚ), aj štátni príslušníci tretích krajín, nový zákon o pobyte cudzincov zavádza v § 2 ods. 4 aj pojem *štátny príslušník tretej krajiny*. Za štátneho príslušníka tretej krajiny sa považuje každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky ani občanom EÚ; štátnym príslušníkom tretej krajiny sa rozumie aj osoba bez štátnej príslušnosti.

Pojem cudzinec sa v správe používa najmä v texte a niektorých štatistikách, ktoré sú vedecké podľa vnútroštátneho poriadku. V týchto prípadoch tento pojem zodpovedá definícii podľa § 1 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov a nie pojmu cudzinec (alien, foreigner), ktorý uvádza výkladový slovník EMN².

Za účelom porovnateľnosti výstupov jednotlivých členských štátov EÚ definovali špecifikácie k tejto štúdii pojem *významný vývoj/diskusia (significant development/debate)* ako udalosť, ktorá bola predmetom diskusie v národnom parlamente a médiá o nej informovali vo zvýšenej miere a najmä, ak takýto vývoj alebo diskusia viedli k akýmkoľvek návrhom na zmenu či prijatie novej legislatívy, alebo viedli k výmene ministrov zodpovedných za oblasť prisťahovalectva a/alebo azylu a/integrácie.

V roku 2011 sa problematike migrácie venovali vo zvýšenej miere médiá a odborná verejnosť

najmä v súvislosti s prijímaním nového zákona o pobyte cudzincov a prijímaním Migračnej politiky Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, preto sú mediálne výstupy bližšie popísané v ďalšej časti správy. Ani jedna z týchto udalostí však nezaznamenala zvýšenú pozornosť v NR SR alebo medzi politickými stranami a ani nevedla k širšej debate na politickej alebo parlamentnej úrovni, ktorá by smerovala k ďalším významným zmenám v oblasti politiky alebo legislatívnej úpravy migrácie.

Všeobecná štruktúra politického a právneho systému v Slovenskej republike

2.1 Všeobecná štruktúra politického systému a inštitucionálneho kontextu

Hlavnými aktérmi v oblasti migrácie a azylu na Slovensku boli, tak ako v predchádzajúcich rokoch, nasledujúce tri ministerstvá. Za oblasť legálnej a nelegálnej migrácie, azylu a integrácie azylantov zodpovedá najmä *Ministerstvo vnútra SR* prostredníctvom Migračného úradu MV SR a Úradu hraničnej a cudzineckej polície P PZ³. Ministerstvo vnútra SR plní aj funkciu orgánu zodpovedného za riadenie štyroch fondov EÚ v rámci Všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov (Európsky fond pre utečencov, Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín, Európsky fond pre návrat a Fond pre vonkajšie hranice). Aj prostredníctvom nich napĺňa realizáciu migračnej politiky v SR. *Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR*⁴ má vo svojej pôsobnosti oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov. Podobne ako v roku 2010 došlo aj v roku 2011 k niekoľkým organizačným a personálnym zmenám na MPSVR SR v rámci štruktúr, ktoré sa zaoberali problematikou migrácie⁵. Do 1. 9. 2011 zastrešoval rezort práce problematiku migrácie a integrácie cudzincov prostredníctvom dvoch odborov: odboru medzinárodných vzťahov a odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí. Od 1. 9. 2011 bola spod odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí vyčlenená problematika integrácie a vznikol nový odbor – centrum pre koordináciu integrácie cudzincov (CKIC). CKIC plní funkciu koordinačného pracoviska pre záležitosti integrácie cudzincov a migrácie. Problematika migrácie naďalej zostala aj v pôsobnosti odboru zahraničných vzťahov a protokolu, ktorý vznikol k 1. 8. 2011 zlúčením odboru medzinárodných vzťahov a odboru protokolu. Spolu sa podieľajú na tvorbe štátnej politiky a koncepcijnej činnosti v oblasti migrácie a integ-

2 Podľa výkladového slovníka EMN je cudzincom (alien) v kontexte EÚ osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom členského štátu Európskej únie; v globálnom kontexte sa podľa definície IOM migračného glosára za cudzinca považuje osoba, ktorá nie je štátnym príslušníkom (domorodcom alebo občanom) určitého štátu. In: European Migration Network, Asylum and Migration Glossary – a tool for better comparability, Január 2010, s. 12.

3 V sledovanom období bol ministrom vnútra SR Daniel Lipšic.
4 V sledovanom období bol ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny SR Jozef Mihál.

5 Bližšie informácie o zmenách v štruktúre MPSVR SR sú dostupné na <http://www.employment.gov.sk/index.php?SM-C=1&id=710> (citované 6. 12. 2011).

rácie cudzincov, ako aj na tvorbe legislatívnych opatrení a ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov, programov dlhodobého rozvoja, strategických zámerov a ich presadzovania na medzirezortnej úrovni. CKIC aj koordinuje aplikáciu navrhnutých integračných opatrení vyplývajúcich z Koncepcie integrácie cudzincov v SR. Ďalšou oblasťou činnosti MPSVR SR je sociálna starostlivosť o maloletých bez sprievodu, azylantov a o iné kategórie cudzincov. *Ministerstvo zahraničných vecí SR*⁶ zodpovedá prostredníctvom zastupiteľských úradov SR v zahraničí za vydávanie víz a preberanie žiadostí o udelenie povolenia na pobyt na území SR. Taktiež asistuje pri návratoch maloletých cudzincov a pri príprave readmisných dohôd.

Oproti roku 2010 nedošlo v roku 2011 okrem vyššie spomínanej organizačnej zmeny v rámci MPSVR SR k žiadnym významnejším zmenám štruktúry politického systému alebo inštitucionálneho kontextu s ohľadom na oblasť migrácie a azylu. Činnosť Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov⁷ pokračovala naďalej aj v roku 2011.

Detailnejšie informácie o štruktúre politického a právneho systému v oblasti migrácie a azylu je možné nájsť v Štúdii EMN o organizácii azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike⁸ a vo Výročnej správe EMN o politikách v oblasti migrácie a azylu 2010 v Slovenskej republike⁹.

2.2 Všeobecná štruktúra právneho systému

Všeobecnú štruktúru právneho systému v ob-

6 V sledovanom období bol ministrom zahraničných vecí SR Mikuláš Dzurinda.

7 Riadiaci výbor pre migráciu a integráciu cudzincov je koordinovaný, medziinštitucionálny, odborný a iniciatívny orgán SR v oblasti migrácie a integrácie cudzincov, zriadený na základe Štatútu, ktorý vláda schválila uznesením č. 467 z 24. júna 2009.

8 Grethe Gulíčková, Bargerová, Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, Bratislava, 2008, dostupné na www.emn.sk (citované 22. 12. 2011).

9 Potočková, I., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009 Slovenská republika. Európska migračná sieť, Bratislava, 2010, dostupné na www.emn.sk (citované 22. 12. 2011).

lasti migrácie a azylu definuje hierarchia jednotlivých prameňov práva v SR. Právnymi normami najvyššej právnej sily sú ústava a ústavné zákony. Medzi pramene práva patria aj právne záväzné akty ES a EÚ, ktoré majú v zmysle čl. 7 ods. 2 Ústavy SR prednosť pred zákonmi SR. Ďalšími prameňmi vnútroštátneho práva, ktoré majú prednosť pred zákonmi SR podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy SR, sú medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Štruktúru ďalej tvoria zákony, nariadenia vlády SR, všeobecne záväzné právne predpisy ministerstiev a iných ústredných orgánov štátnej správy, všeobecne záväzné nariadenia obecných a mestských zastupiteľstiev, rozhodnutia prezidenta SR. Vzhľadom na kontinentálny systém práva uplatňovaný v SR nemajú súdne precedensy v podobe rozhodnutí všeobecných súdov všeobecnú právnu záväznosť a za prameň práva sa považujú len rozhodnutia Ústavného súdu SR.

Medzi najdôležitejšie právne predpisy upravujúce oblasť migrácie a azylu patria nasledovné:

Zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „**zákon o pobyte cudzincov**“) je základným predpisom, ktorý upravuje podmienky vstupu a pobytu cudzincov na území SR, kritériá a postupy udeľovania jednotlivých typov pobytu, vymedzuje práva a povinnosti cudzincov a iných subjektov a stanovuje relevantné kontrolné a sankčné opatrenia za účelom predchádzania ilegality a pre prípady porušenia vymedzených povinností. Zákon bol platný do 31. decembra 2011.

Zákon č. 477/2003 Z. z. o ochrane štátnej hranice (ďalej ako „**zákon o ochrane štátnej hranice**“) plní čiastočnú úlohu pri predchádzaní nelegálnej migrácie úpravou pôsobnosti Policajného zboru pri zabezpečovaní ochrany štátnej hrani-

ce, vymedzením práv a povinností jednotlivých subjektov, ako aj stanovením sankcií pre prípad ich porušenia.

Za účelom dôkladnejšej harmonizácie národnej legislatívy s predpismi ES po obsahovej a terminologickej stránke bol dňa 21. októbra 2011 schválený zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov (ďalej ako „**nový zákon o pobyte cudzincov**“) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý v sebe zlučuje a nahrádza oba vyššie uvedené predpisy a komplexne upravuje problematiku vstupu, pobytu a postavenia cudzích štátnych príslušníkov na území SR. Zákon modifikuje podmienky a postupy pri žiadaní o jednotlivé typy pobytov, povinnosti občanov Únie, držiteľov prechodného, trvalého a tolerovaného pobytu a taktiež osôb s priznaným postavením Slováka žijúceho v zahraničí. Upravuje sa postavenie rodinných príslušníkov občanov Únie, pričom sa rozširuje definícia tejto skupiny cudzincov o 2 nové kategórie. Zákon zavádza nové druhy prechodného pobytu, pričom v niektorých prípadoch zvyšuje hornú hranicu dĺžky udelenia prechodného pobytu, ako aj hornú hranicu dĺžky jeho obnovenia. Rozširuje povinnosti cudzinca spojené s podávaním žiadosti o prechodný pobyt a potrebné úkony po prevzatí dokladu o pobyte. Zavádzajú sa tri typy trvalého pobytu a vymedzujú sa podmienky, za ktorých o ne môže cudzinec požiadať. Znižuje sa hranica požadovanej dĺžky pobytu, na základe ktorého môže držiteľ trvalého pobytu žiadať o trvalý pobyt na neobmedzený čas, a to z 5 rokov na 4 roky. Tolerovaný pobyt sa sprístupní novej kategórii cudzincov s ohľadom na rešpektovanie ich súkromného a rodinného života, ako aj za účelom zvýšenia podpory obetí obchodovania s ľuďmi. V súvislosti s modifikáciami ustanovení o administratívnom vyhostení a zaistení je významné zavedenie alternatív zaistenia. Zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2012.

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „**zákon o azyle**“) upravuje medzinárodnú ochranu cudzincov v SR vymedzením podmienok a postupov udeľovania azylu, poskytovania doplnkovej

ochrany a dočasného útočiska. Ďalej sú zákonom upravené práva a povinnosti jednotlivých kategórií osôb, pobyt v azylových zariadeniach a čiastočne aj integrácia azylantov.

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „**zákon o službách zamestnanosti**“) vymedzuje podmienky vstupu jednotlivých kategórií cudzincov na trh práce SR, kritériá a postupy udeľovania povolení na zamestnanie, povinnosti zamestnávateľov pri zamestnávaní cudzincov, kontrolnú činnosť vymedzených subjektov zameranú na odhaľovanie nelegálnej práce, nelegálneho zamestnávania a dodržiavanie iných zákonom vymedzených povinností, ako aj sankčné opatrenia pre prípady porušenia zakotvených povinností.

Zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „**zákon o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní**“) stanovuje všeobecný zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania, upravuje kontrolnú činnosť kompetentnými subjektmi na tomto úseku, ako aj sankcie za nelegálnu prácu.

Zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej ako „**zákon o štátnom občianstve**“) vymedzuje spôsoby a podmienky nadobúdania štátneho občianstva, medzi ktorými dominuje udelenie občianstva SR na žiadosť cudzinca, tzv. naturalizácia.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej ako „**Trestný zákon**“) predstavuje dôležitý restriktívny nástroj v súvislosti s nelegálnou migráciou a jej negatívnymi sprievodnými javmi. Upravuje trestný čin prevádzkavania, obchodovania s ľuďmi, obchodovania s deťmi a vymedzuje relevantné sankcie, medzi ktorými má významné postavenie trest súdneho vyhostenia.

Jednotlivé aspekty pobytu cudzincov na území SR ďalej reguluje široká škála právnych pred-

pisov, medzi ktoré patrí zákon o zdravotnom poistení¹⁰, zákon o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti¹¹, zákon o sociálnom poistení¹², zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele¹³, zákon o pomoci v hmotnej núdzi¹⁴, zákon o rodine¹⁵, zákon o matrikách¹⁶, školský zákon¹⁷, zákon o vysokých školách¹⁸, zákon o uznávaní odborných kvalifikácií¹⁹, Zákonník práce²⁰, živnostenský zákon²¹, zákon o cestovných dokladoch²², Občiansky súdny poriadok²³, zákon o správnom konaní²⁴, zákon o Policajnom zbore²⁵ a iné.

Je viacero relevantných aktérov, ktorí prijímajú rozhodnutia v oblasti migrácie a azylu. NR SR je legislatívny orgán, ktorý má právomoc vytvárať a schvaľovať právne predpisy a zároveň je jediný ústavodarný a zákonodarný orgán v SR. To znamená, že každý návrh zákona aj z oblasti migrácie a azylu v konečnom dôsledku prerokováva a schvaľuje parlament. Návrhy zákonov do parlamentu môže predkladať NR SR (poslanecké návrhy zákonov, zákonodarnú iniciatívu majú v tomto prípade poslanci a výbory NR SR) alebo vláda (vládne návrhy zákonov, ktoré prevažujú nad poslaneckými). Čo sa týka zákonodarnej

iniciatívy (oprávnenia predložiť NR SR návrh zákona), majú poslanci (skupina poslancov) NR SR úplnú autonómiu v rozhodovaní o vytvorení novej zákonodarnej úpravy na rozdiel od vládneho návrhu zákona, kde vláda určí za predkladateľa (gestora) návrhu zákona niektorého člena vlády, spravidla ministra, do ktorého pôsobnosti patrí výkon štátnej správy v oblasti, ktorá sa má návrhom zákona upraviť v súlade s kompetenčným zákonom. MV SR je ústredný orgán štátnej správy okrem iného pre ochranu a správu štátnych hraníc, vstup na územie Slovenskej republiky a pobyt cudzincov na jej území, otázky azylantov a odídenčov, evidenciu obyvateľov. MPSVR SR je ústredný orgán štátnej správy okrem iného pre inšpekciu práce, stratégiu zamestnanosti, koordináciu jej tvorby a politiku trhu práce, pracovnoprávne vzťahy, sociálne poistenie, sociálnu pomoc, sociálnoprávnu ochranu detí a sociálnu kuratelú. MZV SR je ústredný orgán štátnej správy okrem iného pre oficiálnu rozvojovú pomoc.²⁶

10 Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

11 Zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

12 Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

13 Zákon 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

14 Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

15 Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

16 Zákon č. 154/1994 Z. z. o matrikách.

17 Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

18 Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

19 Zákon č. 293/2007 Z. z. o uznávaní odborných kvalifikácií.

20 Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce.

21 Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).

22 Zákon č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

23 Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.

24 Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

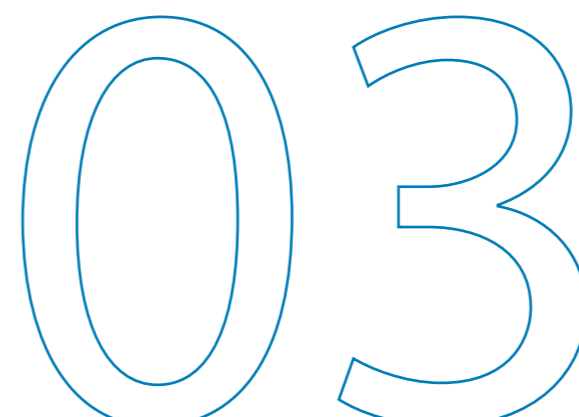
25 Zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore.

26 Potočková, I., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009 Slovenská republika. Európska migračná sieť, Bratislava, 2011, dostupné na www.emn.sk (citované 22. 12. 2011).

V tejto časti uvádzame všeobecný kontext, v ktorom sa odohrával vývoj v špecifických oblastiach popísaných bližšie v časti 4 až 9 správy. Tento prehľad zahŕňa relevantný politický vývoj, politické a legislatívne debaty, širší vývoj, ktorý ovplyvnil mnohé oblasti v rámci migrácie a azylu, ako aj inštitucionálny vývoj.

3.1 Všeobecný politický vývoj

Od druhej polovice roka 2010 vládla v SR koalícia zostavená zo stredopravých strán – Slovenská a demokratická kresťanská únia – Demokratická strana (SDKÚ-DS), Kresťanskodemokratické hnutie (KDH), Most-Híd a strana Sloboda a solidarita (SaS) – pod vedením premiérky Ivety Radičovej. Najvýznamnejšou udalosťou v roku 2011 z pohľadu politického vývoja bolo hlasovanie o podpore eurovalu dňa 12. októbra 2011. K podpore eurovalu zaujala odmietavý postoj okrem opozičných strán (v prvom kole hlasovania) aj koalíčná strana SaS, čím koalícia prišla o nadpolovičnú väčšinu v parlamente potrebnú na schválenie eurovalu. Po viacerých neúspešných rokovaní predsedníčka vlády spojila hlasovanie o podpore eurovalu v NR SR s hlasovaním o dôvere vláde. Keďže sa hlasovania nezúčastnili poslanci strany SaS, euroval aj vláda nezískali potrebnú nadpolovičnú väčšinu hlasov, čím vláda stratila dôveru a znamenalo to jej pád. Na základe ďalších rokovaní v nasledujúcich dňoch bol schválený termín predčasných parlamentných volieb na 10. marca 2012. Dňa 25. októbra 2011 prezident SR odvolal kabinet predsedníčky Ivety Radičovej a následne ho znova vymenoval a poveril vládnutím do vymenovania novej vlády, ktorá vzíde z predčasných parlamentných volieb. Mandát dočasného kabinetu je obmedzený. Niektoré ústavné funkcie sú vláde upreté celkom a kompetencie vyplývajúce zo zákonov môže vykonávať len so súhlasom hlavy štátu. Dočasná vláda nemôže rozhodovať o zásadných hospodárskych, sociálnych, vnútropolitických a zahraničnopolitických opatreniach.

Všeobecný vývoj relevantný pre oblasť migrácie a azylu

K 31. decembru 2011 mala vláda 15 členov: predsedníčku, 1. podpredsedu, ktorý je zároveň ministrom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, a dvoch podpredsedov, ktorí sú zároveň ministrami financií a práce, sociálnych vecí a rodiny, a podpredsedu vlády²⁷, ktorý je člen vlády bez kresla, čiže zároveň nie je poverený riadením niektorého ministerstva, a 10 ministrov²⁸. Na postoch ministrov relevantných pre oblasť migrácie a azylu nedošlo v referenčnom období k žiadnym zmenám.

V roku 2011 sa v SR nekonali žiadne voľby okrem doplnujúcich volieb starostov v 11 obciach dňa 5. novembra 2011, ktoré však z pohľadu azylu a migrácie nemali významný vplyv. V týchto voľbách na rozdiel od parlamentných alebo prezidentských volieb mohli rozhodovať aj cudzinci, keďže v tomto prípade nie je občianstvo SR podmienkou účasti na voľbách. Voličmi v komunálnych voľbách sú obyvatelia, teda osoby (aj cudzinci), ktoré majú na území SR trvalý pobyt.

Celkovo môžeme skonštatovať, že v roku 2011 nefigurovali témy migrácie a azylu ako nosné témy politických diskusií a nemali vplyv na zmeny, ktoré sa udiali v štruktúre politického systému v referenčnom období.

3.2 Hlavné politiky a/alebo legislatívne debaty

V roku 2011 nastali v SR na vládnej úrovni v oblasti migrácie a azylu dve významné udalosti, ktoré však nevyvolali žiadne významnejšie politické, resp. parlamentné diskusie. Zaznamenali však zvýšenú pozornosť médií, takže sa otázka migrácie objavovala v médiách častejšie ako v predchádzajúcich rokoch.

Viac informácií uvádzame v kapitolách 4 až 9

27 Podpredseda vlády SR pre ľudské práva a menšiny – Rudolf Chmel.

28 Dňa 23. novembra 2011 bol odvolaný minister obrany Ľubomír Galko. Vedením ministerstva obrany SR bola od 28. novembra 2011 poverená predsedníčka vlády Iveta Radičová. Informácie sú dostupné na www.vlada.gov.sk/clenovia-vlady/ (citované 6. 12. 2011).

a v prílohe správy.

Prvou významnou udalosťou bolo schválenie Migračnej politiky SR s výhľadom do roku 2020 (MP alebo Migračná politika)²⁹. Návrh Migračnej politiky spracovalo MV SR na základe podkladov, ktoré predložili jednotlivé subjekty, ktorým táto úloha vyplynula z uznesenia vlády SR č. 67 z 2. februára 2011³⁰ a z poznatkov získaných z činnosti Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov a jeho odborných pracovných skupín a ďalších pracovných orgánov s prihliadnutím na zámery vychádzajúce z koncepčného materiálu Minerva 2.0 – Slovensko do prvej ligy. Svoje podnety k MP vyjadrili aj mimovládne a medzivládne organizácie a širšia verejnosť prostredníctvom koordinačného stretnutia zvaného za týmto účelom v marci 2011, ako aj prostredníctvom medzirezortného pripomienkového konania. Proces spracovania a prijímania MP nevyvolal širšiu debatu na úrovni politikov, ale vyvolal výraznejšiu diskusiu v odbornej verejnosti. Médiá o MP a o problematike migrácie v SR informovali výraznejšie ako v predchádzajúcich rokoch, najmä po jej prijatí vládou. Zamerali na oblasť prijímania a zamestnávania vysokokvalifikovaných zamestnancov, vedeckých pracovníkov a podľa potreby ďalších kvalifikovaných migrantov v súlade s potrebami národného hospodárstva a trhu práce SR. V súvislosti s prijatím MP sa minister vnútra Daniel Lipšic viackrát vyjadril, že SR jej prijatím reaguje aj na bezpečnostné riziko a nepodporuje vytváranie komunit cudzincov, ktoré by sa segregovali. „SR kvôli imigrantom nebude meniť svoje zvyky, tradície a hodnoty a migranti ich musia prijať.“ Najmä tieto výroky rezonovali v médiách častejšie.³¹

29 Migračnú politiku SR s výhľadom do roku 2020 schválila vláda SR uznesením č. 574 z 31. 8. 2011, dostupné na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=20174> (citované 7. 12. 2011).

30 MPSVR SR, MF SR, MZV SR, MS SR, MŠVVaŠ SR, MZ SR, MH SR, MK SR, ÚV SR, ŠÚ SR – podpredseda vlády pre ľudské práva a národnostné menšiny

31 Napr. Aktuality.sk: Lipšic: Kvôli imigrantom nebudeme meniť zvyky, tradície a hodnoty! Musia ich prijať!, dostupné na <http://www.aktuality.sk/clanok/192679/lipšic-imigrantov-ktori-sa-nechcu-integrovať-nechceme/> (citované 7. 12. 2011), webnoviny.sk: Podmienkou migrácie je podľa Lipšica akceptovanie kultúry, dostupné <http://www.webnoviny.sk/slovensko/pod>

Napriek spomenutým vyjadreniam ministra vnútra SR sa ani otázka integrácie cudzincov nestala predmetom širšej verejnej či politickej diskusie. Otázkou integrácie sa opäť zaoberala skôr len odborná verejnosť a vo zvýšenej miere aj média najmä po čine Andersa Breivika v Nórsku, ktorý vo svojom manifeste označil SR ako krajinu „najmenej poznačenú multikulturalizmom“.³² V tejto súvislosti je zaujímavé spomenúť prieskum, ktorý spravil denník SME medzi parlamentnými politickými stranami v SR pod názvom Slovenské strany cudzinci netrápia.³³ Podľa tohto krátkeho prieskumu väčšina politických strán riešenie multikulturalizmu v SR nepovažuje za prioritu alebo ju pripúšťajú ako tému do budúcnosti. Vo svojom programe ju výslovne nerieši ani jedna politická strana, spomína sa najmä rómska otázka a vzťahy s menšinovými Maďarmi. Väčšina strán nie je veľmi naklonená väčšej otvorenosti k imigrantom ani v nadväznosti na starnutie populácie, o ktorej hovoria demografi. K možnosti nahradiť chýbajúce obyvateľstvo prisťahovalcami sú rezervovaní.

Druhou významnou udalosťou z pohľadu migrácie bola v roku 2011 príprava a schválenie nového zákona o pobyte cudzincov³⁴. Jeho príprava a schvaľovací proces neprinesli výraznejší ohlas medzi politikmi, v médiách alebo širšej verejnosti, aj keď išlo o hĺbkové prepracovanie zákona o pobyte cudzincov a zákona o kontrole hraníc, ktorý sa zlúčil v novom záko-

mienkou-migracie-je-podla-lipšica/398311-clanok.html (citované 7. 12. 2011), hnonline.sk: Lipšic: Migranti sú u nás hostia, podľa toho by sa mali správať, dostupné na <http://hnonline.sk/slovensko/c1-52718760-lipšic-migranti-su-u-nas-hostia-a-podla-toho-by-sa-mali-spravať> (citované 7. 12. 2011); Pravda: Lipšic čaká od migrantov integráciu, multikulturalizmus podľa neho zlyhal, dostupné na http://spravy.pravda.sk/lipšic-caka-od-migrantov-integráciu-multikulturalizmus-podla-neho-zlyhal-1tt/-sk_domace.asp?c=A110831_153954_sk_domace_p29 (citované 7. 12. 2011).

32 Napr. sme.sk: Nórsky masový vrah spomína aj Slovensko, dostupné na <http://www.sme.sk/c/5990839/norsky-masovy-vrah-spomina-aj-slovensko.html> (citované 7. 12. 2011); sme.sk: Breivik si všimol, že Slovensko prisťahovalcov nevíta, dostupné na <http://www.sme.sk/c/5991717/breivik-si-vsimol-ze-slovensko-pristahovalcov-nevita.html> (citované 7. 12. 2011).

33 Dostupné na <http://www.sme.sk/c/5995929/slovenske-strany-cudzinci-netrapia.html> (citované 7. 12. 2011).

34 Zákon č. 404/2011 z 21. 10. 2011 o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

ne o pobyte cudzincov, najmä z dôvodu plnej transpozície a reflektovania legislatívy EÚ. Najvýraznejší ohlas vyvolal návrh zákona v rámci medzirezortného pripomienkového konania, kedy MV SR dostalo celkovo 695 pripomienok nielen od subjektov štátnej správy a samosprávy, ale aj od odbornej verejnosti, mimovládnych a medzivládnych organizácií pôsobiach v oblasti migrácie. Z dôvodu potreby prepracovania zákona a prerokovania pripomienok sa aj jeho schvaľovanie presunulo až na druhý polrok 2011. Pôvodne sa plánovalo zákon schváliť a prijať do konca prvého polroka 2011. Na úrovni NR SR návrh zákona taktiež nevyvolal širšiu diskusiu. Do návrhu zákona sa premietlo niekoľko poslaneckých pripomienok najmä administratívneho charakteru. Pripomienky smerovali aj k upraveniu podmienok prijímania príslušníkov tretích krajín za účelom vysokokvalifikovaného zamestnania. Pripomienky sa týkali tiež upravenia potreby predkladania niektorých dokladov pri žiadosti o povolenie na prechodný pobyt alebo o vízum. O samotnom prijatí zákona a pravidiel z neho vyplývajúcich pre cudzincov média neinformovali.

3.3 Širší vývoj v oblasti azylu a migrácie

Okrem udalostí popísaných v časti 3.2 nastal v SR žiadny významný vývoj, ktorý by mal v širšom meradle vplyv na oblasť migrácie a azylu. Dve významné udalosti v tejto oblasti nezaznamenali výraznejší ohlas na politickej úrovni ani v širšej verejnosti. Médiá sa v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi venovali problematike migrácie a azylu vo väčšej miere, a to najmä z pohľadu novoprijatej MP a jej zameralenia³⁵, zákona o pobyte cudzincov³⁶, nelegálnej

35 Napr. Aktuality.sk, Lipšic: Imigrantov, ktorí sa nechcu integrovať nechceme, dostupné na <http://www.aktuality.sk/clanok/192679/lipšic-imigrantov-ktori-sa-nechcu-integrovať-nechceme/> (citované 7. 12. 2011); Pravda.sk, Lipšic čaká od migrantov integráciu, multikulturalizmus podľa neho zlyhal, dostupné na http://spravy.pravda.sk/lipšic-caka-od-migrantov-integráciu-multikulturalizmus-podla-neho-zlyhal-1tt/-sk_domace.asp?c=A110831_153954_sk_domace_p29 (citované 7. 12. 2011).

36 Napr. Sme.sk, Podmienky na vstup a pobyt cudzincov sa

migrácie, prevádzachstva alebo obchodovania s ľuďmi. Dôležitou udalosťou, ktorá zaujala aj slovenské médiá a iniciovala diskusie o migrácii a multikulturalizme, bola tragická udalosť v Nórsku.³⁷ Viacero článkov a TV relácií³⁸ sa objavilo z oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi v druhej polovici 2011, kedy MV SR s finančnou podporou EÚ pri príležitosti Európskeho dňa boja proti obchodovaniu s ľuďmi, 18. októbra 2011, spustilo novú kampaň zameranú na nové formy obchodovania s ľuďmi – nútenú prácu a propagáciu bezplatnej telefónnej linky pomoci. Kampaň pod názvom Bez informácií sa stávaš otrokom je spracovaná vo forme plagátov umiestnených na autobusových a železničných staniach, v letiskových halách a v priestoroch Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny SR aj forme televízneho a rozhlasového spotu. Okrem problematiky nelegálnej migrácie sa v médiách objavila problematika integrácie v súvislosti výskumom MIPEX³⁹ otázka migrácie a utečencov v súvislosti s udalosťami v severnej Afrike⁴⁰. Média informovali aj o znovu zavedení hraničných kontrol zo strany Dánska na hraniciach s Nemeckom a Švédskom a s tým súvisiacimi možnosťami zmeny schengenských pravidiel. Tieto správy však nevyvolali širšiu verejnú diskusiu alebo diskusiu v parlamente.

Počas roku 2011 vyniesol Najvyšší súd SR (NS

upravia, dostupné na <http://www.sme.sk/c/5748508/podmienky-na-vstup-a-pobyt-cudzincov-sa-upravia.html> (citované 9. 1. 2012).

37 Napr. Pravda.sk, Bez migrantov by bol svet ako bez stahovavých vtákov, dostupné na http://spravy.pravda.sk/bez-migrantov-by-bol-svet-ako-bez-stahovavych-vtakov-pc3-/sk_svet.asp?c=A110809_183911_sk_svet_p58 (citované 9. 1. 2012).

38 Viac informácií je dostupných z monitoringu tlače MV SR; dostupné na <http://www.minv.sk/?rozbiehame-komunikacnu-kampan> (citované 15. 12. 2011).

39 Napríklad webnoviny.sk; Slovensko má tretí najnepriaznivejší index; dostupné na <http://www.webnoviny.sk/slovensko/sr-ma-treti-najnepriaznivejsi-index/344227-clanok.html> (citované 15. 12. 2011); Týždeň, Slovensko vo výskume migrácie prepadlo, dostupné na <http://www.tyzden.sk/domaci-servis/mpsvr-sr-slovensko-vo-vyskume-migracie-prepadlo-10.html> (citované 5. 5. 2011).

40 Napríklad SME, Na Sicíliu prišlo 963 utečencov z Afriky, dostupné na <http://www.sme.sk/c/5916519/na-siciliu-prislo-963-utecencov-z-afriky.html> (citované 15. 12. 2011); webnoviny.sk, Stovky líbyjských utečencov pristáli na Lampeduse, dostupné na <http://www.webnoviny.sk/svet/stovky-libyjskych-utecencov-pristali/349747-clanok.html> (citované 15. 12. 2011).

SR) niekoľko rozsudkov v azylových veciach⁴¹. Rozsudky NS SR alebo krajských súdov však v SR nemajú všeobecnú právnu záväznosť a nie sú prameňom práva.

3.4 Inštitucionálny vývoj

Všeobecný inštitucionálny kontext opisujeme v časti 2.1 tejto správy. Jedinou zmenou v oblasti migrácie bola organizačná zmena v rámci MPSVR SR, kedy vznikol nový odbor, ktorý sa venuje problematike integrácie, a to Centrum pre koordináciu integrácie cudzincov, ktorý bol organizačne zaradený pod štátnu tajomníčku MPSVR SR. Problematika migrácie sa takisto rieši aj na odbore zahraničných vzťahov a protokolu MPSVR SR.

41 Napríklad v súvislosti s konaním o zaistení – rozsudok NS SR spis. zn. 1Sža/74/2010 z dňa 12. 4. 2011, ktorý zmenil rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 3Sp/4/2010-64 z dňa 29. 4. 2010 potvrdzujúci rozhodnutie Oddelenia cudzineckej polície PZ Bratislava z dňa 11. 3. 2010 o zaistení navrhovateľa. Rozsudok Krajského súdu bol zmenený tak, že uvedené rozhodnutie Oddelenia cudzineckej polície PZ bolo zrušené. Podľa právneho názoru NS SR logickým predpokladom zaistenia cudzinca je, že jeho účel bude môcť byť naplnený, preto je potrebné pri rozhodovaní o zaistení cudzinca zvážiť, či je výkon správneho vyhostenia aspoň potenciálne možný. Napriek formálnej existencii právoplatného rozhodnutia o administratívnom vyhostení NS SR došiel k záveru, že vzhľadom k tomu, že vyhostenie navrhovateľa do Alžírsku pozastavil EŠEP a vyhostiteľnosťou navrhovateľa do tretej krajiny sa správne orgány vôbec nezaoberali, neboli splnené podmienky pre zaistenie. Nakoľko podanie návrhu na preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu súdom nemá vplyv na jeho právoplatnosť a vykonateľnosť, navrhovateľ bol z územia SR vyhostený do Alžírsku dňa 19. 4. 2010 a rozhodnutie NS SR má teda v danom prípade len formálny charakter.

Ďalej išlo najmä o rozsudky týkajúce sa preskúmania zákonnosti rozhodnutí oddelení cudzineckej polície, administratívneho vyhostenia a rozsudky potvrdzujúce rozhodnutia o neudelení azylu. Len v jednom z piatich rozsudkov týkajúcich sa nepriznania azylu rozhodol NS SR o zrušení zamietavého rozhodnutia MÚ MV SR o udelenie azylu a o vrátení veci na ďalšie konanie. Rozsudky NS SR sú dostupné na <http://www.nssr.gov.sk/rozhodnutia/> (citované 18. 1. 2012).

Štvrtá časť výročnej správy sa venuje opisu relevantného vývoja v politike, legislatívnom vývoji a špecifických diskusiách v národnom kontexte SR. Taktiež identifikuje špecifický vývoj na národnej úrovni v súvislosti s implementáciou politiky a legislatívy EÚ, prípadne využitia finančných nástrojov EÚ. Táto časť tiež sumarizuje hlavné zistenia uvedené v prílohe o implementácii Európskeho paktu a Štokholmského programu.

4.1 Ekonomická migrácia

4.1.1 Špecifický kontext

Tradične bola SR bola skôr krajinou emigrácie ako prisťahovaleckou krajinou⁴². Pred rokom 1989 prichádzali cudzinci do vtedajšieho Československa prevažne zo študijných dôvodov z krajín bývalého východného bloku. Na základe bilaterálnych dohôd humanitárnej pomoci formou odbornej prípravy a zvyšovania kvalifikácie formou dočasného zamestnania prichádzali cudzinci z Vietnamu, Angoly, Kuby, Laosu, Mongolska a KĽDR.⁴³

Tá istá situácia bola v SR aj v období jej transformácie, kedy bola vnímaná skôr ako krajina pôvodu ekonomických migrantov a ich tranzitná krajina⁴⁴ než ako cieľová krajina pracovnej migrácie.⁴⁵

42 Comparative Study of the Laws in the 27 EU Member States for Legal Migratio, Including an Assessment of the Conditions and Formalities Imposed by Each Member State for Newcomers, International Migration Law No. 16, IOM International Organization for Migration, 2009, s. 460.

43 Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v SR. Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2010, dostupné na <http://www.emn.sk> (citované 27. 12. 2011).

44 Potočková, I., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2010 Slovenská republika, Európska migračná sieť, Bratislava, 2011, dostupné na <http://www.emn.sk> (citované 27. 12. 2011).

45 Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v SR. Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2010, dostupné na <http://www.emn.sk> (citované 27. 12. 2011).

Legálna imigrácia a integrácia

V SR sa po roku 1990 nachádzal z hľadiska migrácie takmer zanedbateľný počet cudzincov. Hoci sa otvorili hranice, pracovná migrácia zostala do značnej miery stále obmedzená. Prevažnú časť cudzincov tvorili žiadatelia o azyl, pričom SR nebola ich cieľovou krajinou.⁴⁶

V priebehu transformačného obdobia životná úroveň v SR postupne rástla a vstupom do EÚ a následne do schengenského priestoru došlo k zjednodušeniu a podporení pracovnej migrácie.⁴⁷ SR sa stala zaujímavejšou krajinou z hľadiska pracovnej migrácie a pre niektorých cudzincov dokonca cieľovou krajinou.⁴⁸

V prípade migrácie za prácou predstavoval počet cudzincov od vzniku SR až do jej vstupu do EÚ okolo 5 000 osôb, pričom v tomto počte boli zaevidovaní aj občania Českej republiky. Po vstupe SR do EÚ počet cudzincov postupne výrazne rástol z počtu 3 431 osôb v roku 2004 na viac ako štvornásobok v roku 2008 (14 900 osôb).

V roku 2009 však v dôsledku hospodárskej krízy došlo k zmene situácie na trhu práce – vzrástla nezamestnanosť a nastal mierny pokles cudzincov z niektorých krajín (Rumunsko, Bulharsko a krajiny mimo EÚ).⁴⁹ V roku 2011 počet pracovných migrantov vzrástol na 22 185 osôb, z toho štátni príslušníci tretích krajín tvoria 5 158 osôb.

46 Viac detailov o migračných trendoch v SR sa nachádza v publikácii: Divinský, B., Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008), IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, 2009, s. 42 – 43.

47 Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Saturovanie do-
pytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v SR. Národná
štúdiá pre Európsku migračnú sieť, IOM Medzinárodná organi-
zácia pre migráciu, 2010, dostupné na <http://www.emn.sk> (cito-
vané 27. 12. 2011).

48 Potočková, I., Výročná správa o politikách v oblasti migrá-
cie a azylu 2010 Slovenská republika, Európska migračná sieť,
Bratislava, 2011, dostupné na <http://www.emn.sk> (cito-
vané 27. 12. 2011).

49 Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Saturovanie do-
pytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v SR. Národná
štúdiá pre Európsku migračnú sieť, IOM Medzinárodná organi-
zácia pre migráciu, 2010, dostupné na <http://www.emn.sk> (cito-
vané 27. 12. 2011).

4.1.2 Vývoj v rámci národnej per- spektívy

31. 8. 2011 schválila vláda SR Migračnú politiku, ktorá svojím obsahom a charakterom nadväzuje na Konceptiu migračnej politiky Slovenskej republiky z roku 2005 a vychádza z vývoja migračnej situácie a potrieb Slovenskej republiky, a to najmä v oblasti ekonomickej migrácie.

Cieľom MP je podpora prijímania ekonomických migrantov a zamestnávania migrantov v súlade s potrebami národného hospodárstva a trhu práce, s dôrazom na prijímanie vysokokvalifikovaných zamestnancov, vedeckých pracovníkov a podľa potreby aj ďalších kvalifikovaných migrantov na pokrytie nedostatkových profesií. Rozsah prijímania bude podľa MP nadväzovať na analýzy potrieb národného hospodárstva a trhu práce. Na základe týchto analýz, ako aj ekonomického prínosu jednotlivých skupín ekonomických migrantov sa do budúcnosti uvažuje aj o prijatí regulačných a kontrolných opatrení s cieľom zabezpečiť rovnováhu na trhu práce aj v rámci celého spektra ekonomickej migrácie a zvažuje sa zavedenie bodového systému a zoznamov profesií.

MP sa zameriava aj na okruhy v rámci ekonomickej migrácie, ktoré sa doposiaľ v SR neriešili, resp. riešili sa len v malej miere. Poukazuje na potrebu využitia potenciálu dočasnej a cirkulárnej migrácie pri eliminovaní nelegálnej migrácie, úniku vysokokvalifikovanej a kvalifikovanej pracovnej sily pri súčasnom rozvoji tretích krajín. Z týchto dôvodov sa plánujú v budúcnosti aktualizovať podmienky vytvárajúce právny rámec umožňujúci vstup migrantov na trh práce, pre sezónnu prácu, dočasnú a cirkulárnu migráciu a formy krátkodobého zamestnávania. MP hovorí aj o novo definovaní problematiky uznávania dosiahnutého vzdelania a kvalifikácie a predchádzaní fenoménu tzv. „brain waste“ a o úniku mozgov zo SR do zahraničia. V MP sa zároveň zvažuje zavedenie Slovenskej karty, ktorá bude zvyhodňovať podmienky pre vysokokvalifikované osoby, ktoré by mali záujem o prácu

na Slovensku, a zavedenie bodového systému, ktorý umožní príchod migrantov spĺňajúcich rôzne preferencie SR. V MP sa zároveň uvádza potreba zlepšiť a zefektívniť zber a spracovanie dát o trhu práce prostredníctvom pravidelných analýz a vytvárať zoznamy nedostatkových profesií, ktoré sa budú pravidelne aktualizovať.

V rámci MP musí každý rezort vytvoriť vlastné akčné plány a v nich konkretizovať jednotlivé opatrenia migračnej politiky. Akčné plány konkrétnych rezortov budú na obdobie dvoch rokov a následne budú sa aktualizovať každé dva roky.

Z hľadiska zamestnávania cudzincov nepristúpila SR ani v roku 2011 k reštrikčným opatreniam, ktorých účelom by bolo cielene zamedziť prístup na trh práce SR, alebo k súvisiacim opatreniam na podporu návratu migrantov do krajín pôvodu. Naopak, SR v MP zadala smerovanie najmä k riadenej ekonomickej migrácii. Rozsah imigrácie za prácou teda nebol v roku 2011 limitovaný a odvíjal sa od potrieb trhu práce.

SR v roku 2011 v rámci strategického materiálu vlády Minerva – Slovensko do prvej ligy zvažuje zavedenie Slovenskej karty, ktorá bude zvyhodňovať podmienky pre vysokokvalifikované osoby, ktoré by mali záujem o prácu na Slovensku. Legislatívne zedefinovanie pojmu Slovenská karta sa spomína aj v novej MP.

Z pohľadu podporení prijímania študentov, resp. mladých profesionálov vyvíjala SR okrem uzatvorených zmlúv s Novým Zélandom a Kanadou (viac v Prílohe Paktu **I(b)**) aj iné iniciatívy. V rámci Modernizačného programu Slovensko 21, ktorý schválila vláda v roku 2008, ponúkalo MŠ SR aj v roku 2011 štipendia pre maturantov stredných škôl z vybraných tretích krajín (Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Moldavsko, Srbsko, Macedónsko, Ukrajina, Čierna Hora a Chorvátsko) na štúdium slovenského jazyka v rámci ÚJOP a prípravy na prijímacie skúšky na vysoké školy technického zamerania.⁵⁰

50 Pozri bližšie <http://www.minedu.sk/index.php?lang=en&rootId=90> (citované 11. 1. 2012).

V legislatívnej oblasti nadobudol 20. júla 2011 účinnosť zákon č. 223/2011 Z. z., ktorý okrem iného novelizoval zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákon č. 82/2005 o nelegálnom zamestnávaní a nelegálnej práci, rozšírením povinností pre zamestnávateľov pri zamestnávaní občana členského štátu EÚ a štátneho príslušníka tretej krajiny. Novelu uvedených zákonov majú za cieľ zamedziť nelegálnej migrácii a práci. Detailnejšie informácie uvádzame v prílohe správy o implementácii Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **I(a) a I(b)**.

Zároveň bol prijatý zákon č. 404/2011 Z. z. z 21. októbra 2011 o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej nový zákon o pobyte cudzincov), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2012. Nový zákon o pobyte cudzincov zjednocuje problematiku pobytov s problematikou zabezpečenia kontroly hraníc. Viac informácií uvádzame v časti 2.2.

V roku 2011 novelizovalo MŠV VaŠ SR zákon č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, kde boli nanovo zedefinované podmienky prijímania cudzincov štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu a vývoja vrátane podmienok a náležitostí dohody o hostovaní cudzinca, ktorý nie je občanom členského štátu EÚ, podmienok a zodpovedností prijímajúcej organizácie či podmienok vydania povolenia pre prijímajúcu organizáciu na uzavretie dohôd o hostovaní.⁵¹

Niektoré oblasti ekonomickej migrácie riešili aj projekty viacerých MVO a medzinárodných organizácií.

Inštitút pre verejné otázky uverejnil v roku 2011 publikáciu *Migranti na slovenskom trhu práce* ⁵²

51 Informácie poskytl MPSVR SR.

52 Filadelfiová, J., Gyárfášová, O., Hlinčíková, M., Sekulová, M., Migranti na slovenskom trhu práce, 2011, dostupné na <http://www.ivo.sk/6529/sk/publikacie/migranti-na-slovenskom-trhu->

v rámci projektu Ekonomické aspekty migrácie a integrácie migrantov, ktorý bol podporený z Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci programu Solidarita a riadenie migračných tokov. Vo výskumnom projekte realizovanom v roku 2010 aj v publikácii sa pozornosť venovala ekonomickým, sociologickým aj politickým faktorom migrácie a sledoval sa presah prejavov všeobecných trendov z medzinárodnej migrácie na ekonomickú migráciu na Slovensko. Publikácia približuje reálnu situáciu ekonomických migrantov na Slovensku a komentuje ju z perspektívy platnej imigračnej a integračnej politiky. Podrobnejšie si všímajú prichádzajúcich migrantov ako pracovnú silu a účastníkov slovenského trhu práce, ale aj ako zdroj remitencií. Venuje sa významu príbuzenských sietí aj rodovej dimenzii.⁵³

Slovenská katolícka charita realizovala v roku 2011 projekt *Bakhita*, ktorý bol podporený z Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci programu Solidarita a riadenie migračných tokov. Projekt mal dve časti. V prvej časti sa poskytovala psychologická a pedagogická starostlivosť pre maloletých cudzincov bez sprievodu v Detskom domove pre maloletých cudzincov v Hornom Orechovom. Druhá časť projektu je pokračovaním a stále prebieha. V rámci nej sa pre cudzincov s udeľným tolerovaným, trvalým alebo prechodným pobytom v SR realizujú bezplatné akreditované kurzy, ktoré majú napomáhať integrovať ich do pracovného trhu aj do spoločnosti prostredníctvom nadobudnutej kvalifikácie.⁵⁴

Migračné a informačné centrum (MIC) zriadené IOM Medzinárodnou organizáciou pre migráciu, ktoré spolufinancuje zo svojich prostriedkov EIF a zo štátneho rozpočtu aj MV SR, poskytovalo aj v roku 2011 informácie, konzultácie a individuálne poradenstvo o rôznych aspektoch života na Slovensku, ktorými sú o. i. aj zamestnanie, podnikanie, vzdelávanie, či finančné príspevky

-prace (citované 27. 12. 2011).

53 Zdroj: <http://www.ivo.sk/6529/sk/publikacie/migranti-na-slovenskom-trhu-prace> (citované 27. 12. 2011).

54 Zdroj: <http://www.charita.sk/stranky/o-projekte-2> (citované 3. 1. 2011).

na rekvalifikačné a vzdelávacie kurzy, ktoré sú zamerané na potreby žiadateľa vo vzťahu k jeho integrácii do spoločnosti a k uplatneniu na trhu práce (pozri bližšie kapitolu 4.3 a 4.4).

V nadväznosti na poradenské služby vydáva MIC viacjazyčné informačné brožúry. V roku 2011 vydalo tri brožúry vo viacerých jazykoch – *Adresár úradov a organizácií, Odpovede na často kladené otázky cudzincov na Slovensku a Sociálne zabezpečenie cudzincov na Slovensku*, ktoré čiastočne poskytujú užitočné informácie aj pre ekonomických migrantov.

4.1.3 Vývoj z perspektívy EÚ

SR podporuje legálnu migráciu za prácou pri zachovávaní podmienky obsadzovania voľných pracovných miest evidovaným uchádzačom o zamestnanie, záujemcom o zamestnanie z radov občanov SR a krajín EÚ/EHP a Švajčiarskej konfederácie a až následne štátnymi príslušníkmi tretích krajín.⁵⁵ Ani v roku 2011 neboli v SR vypracované žiadne špecifikované opatrenia zamerané na pracovnú alebo cirkulárnu migráciu a ani osobitné opatrenia, ktorých cieľom by bolo prilákať kvalifikovaných cudzincov na vykonávanie istých druhov povolání.

Z legislatívneho hľadiska je dôležité spomenúť, že 20. júla 2011 nadobudol účinnosť zákon č. 223/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Týmto zákonom sa do vnútroštátneho poriadku transponovala *Smernica Rady 2009/50/ES z 25. mája 2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania*. Uvedený zákon okrem iného zaviedol inštitút modrej karty EÚ do zákona o pobyte cudzincov a novelizoval zákon o službách zamestnanosti zakotvením rovno-

55 Potočková, I., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2010 Slovenská republika, Európska migračná sieť, Bratislava, 2011, dostupné na <http://www.emn.sk> (citované 27. 12. 2011).

právneho postavenia držiteľov modrých kariet s občanmi SR v právnych vzťahoch podľa tohto zákona, ako aj špecifikovaním požiadaviek na doklady potrebné pri žiadaní o vydanie modrej karty EÚ.

Relevantné ustanovenia smernice sa premietajú aj v novom zákone o pobyte cudzincov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2012 a ktorým sa zároveň transponovala *Smernica Rady 2004/114/ES z 13. decembra 2004 o podmienkach prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdií, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby a Smernica Rady 2005/71/ES z 12. októbra 2005 o osobitnom postupe prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vedeckého výskumu*.

Viac informácií sa nachádza v prílohe monitorujúcej implementáciu Európskeho paktu o prístahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **I(b)**.

V roku 2011 neuzavrela SR žiadnu bilaterálnu dohodu týkajúcu sa zamestnávania, ale nadobudla platnosť Dohoda s Kanadou o mobilite mladých a bola podpísaná Dohoda o programe pracovnej dovolenky s Novým Zélandom, ktoré sú dôležité najmä z pohľadu podporenia prijímania študentov, resp. mladých profesionálov. Pozri bližšie Prílohu I – kapitola **I(b)**.

4.2 Zlučovanie rodiny

4.2.1 Vývoj v rámci národnej perspektívy

V roku 2011 neboli prijaté žiadne nové politiky v súvislosti s migráciou rodín. Z legislatívneho hľadiska nadobudol 1. júla 2011 účinnosť zákon č. 120/2011 Z. z. a zákon č. 180/2011 Z. z., ktoré okrem iného novelizovali aj zákon o pomoci v hmotnej núdzi. Zmenou legislatívy sa zaviedla povinnosť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny určovať spôsob poskytovania dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi

a povinnosť obce určovať spôsob poskytovania jednorazovej dávky v hmotnej núdzi. Rovnako sa rozšírila kategória občanov v hmotnej núdzi, ktorí majú nárok na aktivačný príspevok slúžiaci na podporu získania, udržania alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností alebo pracovných návykov na účely pracovného uplatnenia. Viac informácií k tejto problematike uvádzame v prílohe monitorujúcej implementovanie Európskeho paktu o prístahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **2(b)**.

V roku 2011 vyniesol NS SR rozsudok vymedzujúci kritériá zásahu do rodinného života cudzinca na území SR⁵⁶. Podľa právneho názoru NS SR je konflikt súkromného záujmu so záujmom verejným potrebné riešiť prostredníctvom požiadavky spravodlivej rovnováhy. To znamená, že zásah do rodinného života je potrebné posudzovať v príčinnej súvislosti s ohrozením národnej bezpečnosti krajiny a rovnako je potrebné zvážiť, či odopretím pobytu na území SR nebude neprimerane obmedzené, resp. odňaté právo cudzinca na súkromie a rodinný život na území SR. Právo na rešpektovanie rodinného života v zmysle čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nezahŕňa všeobecný záväzok zmluvných štátov rešpektovať výber rodičov (manželov), pokiaľ ide o usídlenie sa na území toho ktorého štátu v zmysle, že by bol dotknutý štát povinný akceptovať usídlenie sa partnera, ktorý nie je jeho štátnym príslušníkom. Článok 8 Dohovoru totiž negarantuje právo na rodinný život v konkrétnej krajine, ale právo na skutočný rodinný život ako taký. Pokiaľ teda správanie cudzinca predstavuje ohrozenie národnej bezpečnosti, považuje sa zásah do rodinného života v podobe odňatia práva na pobyt na území SR za opodstatnený.

56 Rozsudok NS SR spis. zn. 15ža/30/2011 z dňa 12. júla 2011, dostupné na http://www.nssr.gov.sk/data/att/13056_subor.pdf (citované 23. 1. 2012).

4.2.2 Vývoj z perspektívy EÚ

Zmeny právnej úpravy sa uskutočnili aj zákonom č. 223/2011 Z. z., ktorý zmenil a doplnil zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Zákon zaviedol do národnej legislatívy inštitút modrej karty EÚ, pričom vo vzťahu k rodinným príslušníkom držiteľov modrých kariet zjednodušil pobytové podmienky na území SR. Výhodné postavenie v záujme zlúčenia rodiny umožňuje tejto kategórii osôb napríklad podnikáť a vstupovať do pracovnoprávného vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu počas ich pobytu v SR. Túto možnosť získali aj cudzinci s prechodným pobytom na účel zlúčenia rodiny, ktorí sú rodinnými príslušníkmi držiteľov ďalšieho povolenia na trvalý pobyt udeleného na základe päťročného pobytu ako držiteľa modrej karty na území EHP a dvojročného pobytu ako držiteľa modrej karty na území SR⁵⁷. Viac informácií o tejto problematike uvádzame v prílohe monitorujúcej implementovanie Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **I (b)**.

21. októbra 2011 bol schválený nový zákon o pobyte cudzincov⁵⁸, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2012 a ktorý efektívnejšie reguluje prisťahovalectvo týkajúce sa rodín.

Za účelom dôkladnejšej transpozície *smernice 2004/38/ES o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov* a s cieľom zachovať jednotu rodiny v širšom zmysle rozširuje nový zákon obsahové vymedzenie rodinného príslušníka občana Únie o dve kategórie štátnych príslušníkov tretích krajín⁵⁹.

57 § 23 ods. 4 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

58 Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, schválený NR SR uznesením č. 685 z 21. októbra 2011, dostupné na <http://zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=210523&FileName=zz2011-00404-0210523&Rocnik=2011> (citované 23. 11. 2011).

59 § 2 ods. 5 písm. g) a h).

Nový zákon o pobyte cudzincov taktiež stanovuje modifikované podmienky udeľovania prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny. Tento druh prechodného pobytu sa bude udeľovať vymedzeným rodinným príslušníkom štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má na území SR prechodný alebo trvalý pobyt, vymedzeným rodinným príslušníkom azylanta mladšieho ako 18 rokov alebo štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je závislou osobou podľa medzinárodnej zmluvy. Zužuje sa okruh štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú nezaopatreným slobodným dieťaťom a majú viac ako 18 rokov. Ďalej sa zvyšuje maximálna možná dĺžka udelenia tohto druhu prechodného pobytu z 2 na 5 rokov.

Zmenou v prospech štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí majú udelený prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny, sa im umožnilo podnikáť ihneď po udelení prechodného pobytu, teda sa ruší 12-mesačné obdobie, počas ktorého cudzinec túto možnosť nemal. Výnimku tvoria štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú nezaopatrenými slobodnými deťmi staršími ako 18 rokov štátneho príslušníka tretej krajiny alebo takýmito deťmi jeho manžela, ktoré sa o seba nedokážu postarať z dôvodu dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, alebo sú rodičom štátneho príslušníka tretej krajiny alebo rodičom jeho manžela, ktorý je odkázaný na jeho starostlivosť a v krajine, odkiaľ prichádza, nepožíva náležitú rodinnú podporu.

V záujme zosúladenia *smernice 2003/86/ES o práve na zlúčenie rodiny* s vnútroštátnou legislatívou sa modifikovali aj ustanovenia upravujúce trvalý pobyt. Novinkou je aj zavedenie možnosti udeliť národné vízum rodinným príslušníkom azylantov a cudzincom, ktorým sa poskytla doplnková ochrana za podmienky, že neohrozujú bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok.

Podľa nového zákona o pobyte cudzincov sa na mieru integrácie cudzinca do spoločnosti prihliada len pri rozhodovaní o udelenie trvalého pobytu na 5 rokov a trvalého pobytu na neobmedzený čas. Miera integrácie do spoločnosti

však nie je vymedzená požiadavkou na jazykovú zručnosť, úroveň vzdelania ani profesijné skúsenosti. Viac informácií sa nachádza v prílohe monitorujúcej implementáciu Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **I(d)**.

4.3 Iná legálna migrácia

4.3.1 Vývoj v rámci národnej perspektívy

V oblasti tzv. inej legálnej migrácie, teda v oblasti posilňovania vzájomnej výmeny informácií o migrácii zlepšením existujúcich nástrojov, zlepšením informovanosti o možnostiach a podmienkach legálnej migrácie a implementáciou politiky EÚ a legislatívnych a iných nástrojov, bolo významnou udalosťou z národnej perspektívy najmä prijatie Migračnej politiky, ktorá okrem iného ustanovuje vytváranie informačno-konzultačných centier pre migrantov na zlepšenie ich prístupu k informáciám o vstupe a pobyte, životných a pracovných podmienkach, a to aj v krajinách ich pôvodu. Zároveň uvádza, že je potrebné poskytovať informácie aj prostredníctvom imigračných portálov, internetových (viacjazyčných) stránok, brožúrok a letákov a zvyšovať všeobecnú informovanosť migrantov prostredníctvom informačných kampaní o nelegálnej práci, prevádzkach, obchodovaní s ľuďmi aj o možných rizikách pracovnej migrácie a možnostiach pomoci. MP tiež venuje pozornosť emigrácii pracovnej sily a zdôrazňuje potrebu prípravy integračných programov pre osoby vracajúce sa zo zahraničia. V tejto súvislosti má za cieľ skvalitniť spoluprácu a informovanosť medzi relevantnými subjektmi tak, aby mohli plniť svoje úlohy v prospech komunit emigrantov a tiež iniciovať intenzívnu diskusiu medzi expertmi a verejnosťou na tému emigrácie občanov SR. Migračná politika bude v nadchádzajúcom období rozpracovaná do konkrétnych akčných plánov.

Ostatné aktivity v tejto oblasti, ktoré mali za cieľ posilniť informovanosť, nadväzovali na aktivity začaté už v predchádzajúcich rokoch. Informácie pre cudzincov o možnostiach vstupu, legálneho pobytu, získaní víz aj o rôznych integračných opatreniach sa nachádzajú na stránkach MPSVR SR, MV SR a MZV SR. Viaceré informácie poskytuje aj sieť EURES.

Žiadna inštitúcia verejnej správy však migrantom neposkytuje komplexné poradenstvo. Služby tohto charakteru poskytuje len *Migračné informačné centrum*⁶⁰, zriadené IOM, ktoré zo svojich prostriedkov spolufinancuje EIF a zo štátneho rozpočtu MV SR. Potrebné informácie, prípadne konzultácie, o rôznych aspektoch života na Slovensku je možné získať:

- osobne, telefonicky alebo e-mailom
MIC poskytuje právne poradenstvo a informácie v základných oblastiach života cudzincov, ktorými sú pobyt, zlúčenie rodiny, zamestnanie, podnikanie, občianstvo, zdravotná starostlivosť, sociálne zabezpečenie, vzdelávanie a pod. Poradenstvo sa poskytuje denne počas otváracích hodín osobne v priestoroch MIC, telefonicky na zvýhodnenej informačnej linke 0850 211 478 a prostredníctvom e-mailových konzultácií na mic@iom.int. Od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 sa na MIC v Bratislave a v Košiciach obrátilo celkom 1 531 individuálnych klientov formou e-mailovej, telefonickej alebo osobnej konzultácie. Za dané obdobie poskytlo MIC celkovo 2 637 konzultácií. Najvyhľadávanejšími oblasťami, ktorých sa poradenstvo a poskytnuté informácie týkali, boli pobyt na Slovensku, doklady a zamestnanie.
- prostredníctvom viacjazyčných informačných brožúr
V nadväznosti na poradenské služby vydáva MIC viacjazyčné informačné brožúry s cieľom osloviť klientov, ktorí nemôžu MIC navštíviť osobne, a potrebujú poznať základné náleži-

60 Migračné informačné centrum pôsobí v SR od roku 2006. Počas roku 2011 prebiehala štvrtá fáza projektu MIC IOM, ktorá bola schválená už od 1. 11. 2010.

tosti svojho pobytu a rôznych oblastí života na Slovensku. Brožúry sa distribuujú aj iným relevantným partnerom, ktorí prichádzajú do kontaktu s cudzincami, ako napríklad Oddelenia cudzineckej polície PZ, zastupiteľské úrady SR v zahraničí, konzulárne úrady cudzích štátov pôsobiace v SR, úrady práce, ďalšie štátne a neštátne inštitúcie a sú k dispozícii aj ďalším záujemcom o problematiku na podujatiach organizovaných pre verejnosť. Brožúry sa vydávajú v šiestich jazykoch (slovenčina, angličtina, ruština, vietnamčina, čínština a arabčina) a sú dostupné v tlačovej aj elektronickej forme.

- na webovej stránke

Webová stránka www.mic.iom.sk obsahuje analyticky spracované legislatívne a praktické informácie z hlavných oblastí života cudzincov na Slovensku v troch jazykoch (slovenčina, angličtina, ruština). Z hľadiska hĺbky spracovania a rozsahu ponúkaného obsahu ide na Slovensku o unikátnu informačnú databázu, ktorú okrem cudzincov využívajú aj zainteresované inštitúcie a odborníci pôsobiace v oblasti integrácie. Podľa štatistik Google Analytics zaznamenala stránka MIC za obdobie od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 spolu 89 242 absolútnych jedinečných návštevníkov z unikátnych IP adries, pričom najvyhľadávanejšími sekciami boli prechodný pobyt, zlúčenie rodiny a podmienky udeľovania občianstva. Na webovej stránke sú k dispozícii na stiahnutie aj všetky doteraz publikované informačné brožúry a informačné letáky.

Informácie sú poskytované cudzincom aj prostredníctvom letákov a brožúr spracovaných inými medzinárodnými alebo mimovládnyimi organizáciami, ako napr. UNHCR alebo Liga za ľudské práva. Informácie je možné získať aj cez televízny program *Integruj!*, ktorý sa realizuje v rámci projektu *Televízna relácia na podporu integrácie cudzincov*. Viac informácií o tejto problematike uvádzame v prílohe monitorujúcej implementovanie Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **I(f)**.

4.3.2 Vývoj z perspektívy EÚ

V tejto oblasti z pohľadu vývoja v EÚ pracovala SR počas roku 2011 na aktualizácii údajov, ktoré boli v novembri 2011 zverejnené na Imigračnom portáli EÚ. Informácie sa týkajú možnosti a podmienok legálneho prisťahovalectva do SR (napr. informácie o platnej legislatíve, podmienkach, ktoré musia byť splnené, ak chce cudzinec prísť na územie SR z rôznych dôvodov – na účely štúdia, práce, podnikania, atď.).

SR sa taktiež zapája do systémov výmeny informácií o migrácii na úrovni EÚ – prostredníctvom FRAN FRONTEX, CIRCA, ICONET, DSR/MSR Daily Statistics Reports/ Monthly Statistics Reports, ENARO a pod. Viac informácií o tejto problematike uvádzame v prílohe monitorujúcej implementovanie Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **I(e)**.

4.4 Integrácia

4.4.1 Špecifický kontext

MPSVR SR vypracovalo zásadný strategický dokument – *Koncepciu integrácie cudzincov v Slovenskej republike* (ďalej len koncepcia), ktorú schválila vláda SR uznesením č. 338 zo 6. mája 2009. Kľúčovými východiskami pre prijatie koncepcie boli postupná harmonizácia legislatívy s právnymi predpismi EÚ a vytváranie spoločnej integračnej politiky EÚ. Okrem toho každoročne pripravuje súhrnnú správu o plnení opatrení vyplývajúcich z Koncepcie integrácie cudzincov v SR. Detailnejšie informácie o koncepcii sú uvedené vo Výročnej správe o politikách v oblasti migrácie a azylu za rok 2009 v SR.

4.4.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Vo všeobecnosti z hľadiska implementácie Koncepcie integrácie cudzincov v SR neprebehli v roku 2011 výraznejšie zmeny. MPSVR SR momentálne pracuje na jej aktualizácii tak, aby bola v súlade so zámermi a cieľmi novej Migračnej politiky. Konkrétne opatrenia MP v oblasti integrácie uvádzame v prílohe monitorujúcej implementáciu Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **I(g)**.

V roku 2011 obnovilo MPSVR SR v oblasti integrácie Stretnutia s komunitami cudzincov, vytvorilo novú platformu Fórum pre integráciu a naďalej pokračovala činnosť Medzirezortnej expertnej komisie pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC).

Štátna tajomníčka MPSVR SR poskytla záštitu medzinárodnej konferencii *Národný dialóg o integrácii*, ktorú zorganizovala IOM⁶¹ v spolupráci s Národným kontaktným bodom Európskej migračnej siete v SR aj s podporou EIF dňa 15. novembra 2011 v Bratislave. Hlavným cieľom konferencie bolo poskytnúť priestor na vzájomnú výmenu skúseností a dobrej praxe medzi vybranými členskými štátmi EÚ v oblasti integrácie cudzincov a vypracovať návrhy a odporúčania v oblasti integrácie cudzincov. Konferencii predchádzal jednodňový workshop pre odborníkov, ktorí boli vyškolení na tréningoch organizovaných IOM v rokoch 2010 a 2011 s podporou EIF. IOM prezentovala na konferencii odporúčania na skvalitnenie procesu integrácie cudzincov v SR, ktoré sformulovali účastníci workshopu.

Aj v roku 2011 realizovali väčšinu opatrení vo vzťahu k migrantom a ich integrácii a na podporu medzikultúrneho dialógu a kontaktov medzinárodné a mimovládne organizácie v rámci projektov financovaných zo všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných to-

kov a spolufinancovaných z rozpočtu MV SR. Konkrétne išlo o projekty:

- *Migračné informačné centrum na podporu cudzincov na Slovensku (fáza IV)*⁶². Okrem poskytovaného poradenstva, ktoré popisujeme bližšie v časti 4.3.1, zabezpečuje MIC aj iné aktivity, ktoré majú za cieľ napomôcť integrácii cudzincov v SR. Ide najmä o:

- » vzdelávanie a rekvalifikačné kurzy

MIC poskytuje finančné príspevky na rekvalifikačné a vzdelávacie kurzy, ktoré sú zamerané na potreby žiadateľa vo vzťahu k jeho integrácii do spoločnosti a k uplatneniu na trhu práce (napr. odborné vzdelávanie v oblasti IT, účtovníctvo, jazykové kurzy a pod.). Od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 dostalo MIC žiadosti o vzdelávacie/rekvalifikačný kurz od 96 klientov. Na základe posúdenia profilov klientov komisia pridelila príspevok 34 žiadateľom.⁶³

- » nízkoprahová výučba slovenského jazyka

MIC vo svojich priestoroch organizuje nízkoprahové kurzy slovenského jazyka pre cudzincov, otvorené dvakrát v týždni pre začiatočníkov a dvakrát v týždni pre pokročilých účastníkov. Nízkoprahový kurz je bezplatný. Každé stretnutie tvorí samostatný, uzavretý, tematický celok, ktorého cieľom je získať základnú jazykovú vybavenosť v danej oblasti. Od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 sa troch vyučovacích cyklov na 28 tém pre začiatočníkov a 15 tém pre pokročilých zúčastnilo spolu 254 osôb.

- » pracovné a sociálne poradenstvo a súvisiace informačné materiály

S cieľom zlepšiť integráciu na trhu práce poskytuje MIC cudzincom individuálne pracovné poradenstvo (orientácia na trhu práce, príprava životopisu a motivačného listu,

⁶² Pozri bližšie www.mic.iom.sk (citované 22. 12. 2011).

⁶³ Uvedený počet príspevkov bol pridelený na základe žiadostí podaných len v sledovanom období od 1. januára do 31. decembra 2011.

pomoc posúdení zručností a kvalifikácie, príprava na pohovor, pomoc v komunikácii so zamestnávateľom, asistencia pri hľadaní práce) a sociálne poradenstvo (kontaktovanie inštitúcií a pomoc pri vybavovaní dávok sociálneho zabezpečenia, hľadanie ubytovania, intervencia a poradenstvo v krízových situáciách, terénna sociálna práca). Od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 bolo poradenstvo poskytnuté 477 individuálnym klientom vo forme celkového počtu 933 konzultácií. V rámci terénnej práce tím pracovníkov MIC poskytoval poradenstvo priamo na pracoviskách klientov, predstavoval aktivity MIC a realizoval distribúciu informačných materiálov. Spracovávané informačné letáky na rozdiel od spomínaných brožúr flexibilne reagujú na potreby klientov a prípadné legislatívne zmeny. Ich cieľom je zvyšovať informovanosť o postupoch, ako aj právach a povinnostiach cudzincov v najdôležitejších oblastiach ich života na Slovensku. V závislosti od témy a záujmu cieľovej skupiny sa letáky vydávajú v šiestich jazykových mutáciách (slovenčina, angličtina, ruština, vietnamčina, čínština a arabčina) a sú k dispozícii v tlačenej aj elektronickej forme. Sú spracovávané nielen pre cudzincov, ale aj pre zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú alebo by mali záujem zamestnať cudzincov.

» spolupráca s komunitami cudzincov a podpora interkultúrnej výmeny

S cieľom zlepšiť organizáciu komunitného života cudzincov a posilniť interkultúrnu výmenu medzi komunitami a majoritnou spoločnosťou spolupracuje MIC so sieťou kultúrnych mediátorov pre jednotlivé komunity cudzincov. Úlohou kultúrnych mediátorov je sprostredkovať komunite užitočné informácie v oblasti integrácie a pôsobiť ako sprostredkovateľ v komunikácii medzi komunitami migrantov a majoritnou spoločnosťou. Celkovo spolupracuje s MIC 28 kultúrnych mediátorov. Od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 zorganizovali kultúrni mediátori s finančnou podporou

a v spolupráci s MIC 24 multikultúrnych informačných stretnutí. Multikultúrne stretnutia v rôznej forme (napr. kultúrne a športové podujatia, prednášky, diskusné skupiny) umožnili neformálne stretnutia komunity aj formálnejšie predstavenie kultúry komunity širokej verejnosti. Za účelom budovania kapacít kultúrnych mediátorov a zástupcov komunít cudzincov sa v roku 2011 uskutočnili 3 tréningy zamerané na kontext migrácie a interkulturality, legislatívny a inštitucionálny rámec imigračnej a integračnej politiky na Slovensku, kultúrnu mediáciu a zapojenie kultúrneho mediátora do procesu integrácie. Vyškolených bolo 16 kultúrnych mediátorov s cieľom získať zručnosti a predpoklady vedúce k ďalšej profesionalizácii ich činnosti.

» tréningy

Od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 pripravilo MIC 6 tréningov s regionálnym pokrytím pre všetky kraje Slovenska, na ktorých sa zúčastnilo 126 relevantných aktérov. Tréningy boli zamerané na budovanie interkultúrnych a komunikačných zručností, poskytnutie všeobecných informácií o migrácii s dôrazom na pozitívne aspekty migrácie a výmenu skúseností v problémových oblastiach. Súčasťou tréningov bola výmena názorov v oblasti návrhov zlepšenia spolupráce medzi zúčastnenými inštitúciami, možností zníženia administratívneho zaťaženia a možností vytvorenia neformálnej siete zástupcov inštitúcií, ktorí by mohli flexibilnejšie reagovať na vzniknuté problémy a možnosti využitia práce vyškolených kultúrnych mediátorov pri práci s cudzincami. Jedným z výstupov je vypracovanie záverečných návrhov na zlepšenie prístupu k cudzincom a zefektívnenie spolupráce medzi jednotlivými aktérmi. Na podporu výmeny informácií v rámci vytvorenej neformálnej siete zástupcov jednotlivých inštitúcií s kultúrnymi mediátormi je vytvorená podstránka *Platforma pre dialóg*, umiestnená na stránke www.mic.iom.sk.

- *Televízna relácia na podporu integrácie cudzincov*, ktorú realizuje Local Media Institut. V rámci televíznej relácie Integruj!, ktorá sa vysiela na druhom programe verejnoprávnej televízie a v niekoľkých regionálnych a lokálnych televíziách, sa migrantom aj širokej verejnosti poskytujú informácie o živote migrantov na Slovensku, praktické informácie pre migrantov (vzdelávanie, pracovné možnosti, legislatívne náležitosti legálneho pobytu a i.) a informácie o multikultúrnych stretnutiach a stretnutiach migrantských komunít.⁶⁴
- *Časy nových menšín* – aktivity projektu sú zamerané na zvýšenie povedomia slovenskej verejnosti o živote, kultúre a tradíciách nových menšín žijúcich na Slovensku a ich postavení v spoločnosti. V rámci projektu sa konal v Bratislave viacdňový festival Týždeň nových menšín (Fjúžn). Cieľom festivalu bolo okrem iného rozvíjať vzťahy medzi komunitami a dať im priestor na prezentáciu. V nadväznosti na festival sa konali jednorazové kultúrno-spoločenské podujatia. Hlavným organizátorom tejto akcie je Nadácia Milana Šimečku.⁶⁵
- *BAKHITA* – v rámci projektu sa organizovali bezplatné kurzy opatrovateľstva, ktoré boli určené pre štátnych príslušníkov tretích krajín s trvalým, prechodným alebo tolerovaným pobytom na Slovensku. Projekt realizuje Slovenská katolícka charita.⁶⁶ Viac informácií sa nachádza v časti 4.1.2.
- *Zlepšenie možností integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na lokálnej úrovni* – cieľom projektu je upriamiť pozornosť aktérov integrácie migrantov na lokálnej úrovni na problematiku migrácie a integrácie v kontexte regionálneho rozvoja. Na dosiahnutie tohto cieľa sa zozbierali rôzne informácie o problematike integrácie na lokálnej úrovni (štatistické dáta, informácie o legislatíve a verejných

⁶⁴ Pozri bližšie <http://www.integruj.sk> (citované 25. 11. 2011).

⁶⁵ Zdroj: <http://www.nadaciamilananasimecku.sk/index.php?id=150> (citované 25. 11. 2011).

⁶⁶ Zdroj: <http://www.charita.sk/stranky/o-projekte-2> (citované 25. 11. 2011).

politikách, zaujímavé príklady integrácie na lokálnej úrovni zo zahraničia, atď.) a následne sa pravidelne dostávajú k aktérom integrácie migrantov na lokálnej úrovni (prostredníctvom bulletinu a informačnej webstránky). Projekt realizuje Centrum pre výskum etnicity a kultúry.⁶⁷

Ďalšie informácie sa nachádzajú v prílohe monitorujúcej implementáciu Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **3(f)**.

4.4.3 Vývoj z perspektívy EÚ

Všetky projekty spomenuté v predchádzajúcej kapitole sú financované z európskych fondov, a preto sa v tomto ohľade prelína vývoj z hľadiska národnej perspektívy a perspektívy EÚ.

Zástupca SR sa pravidelne zúčastňuje na stretnutiach pracovnej skupiny Národných kontaktných bodov pre integráciu. Informácie získané na týchto stretnutiach sa zohľadňujú a premietajú v podmienkach SR.

4.5 Občianstvo a naturalizácia

V roku 2011 nenastal žiadny vývoj v tejto oblasti.

⁶⁷ Zdroj: <http://www.cvek.sk/main.php?p=projekty&lang=sk#anch125> (citované 25. 11. 2011).

05

Nelegálna imigrácia a návraty

5.1 Nelegálne prístahovalectvo

5.1.1 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Okrem nového zákona o pobyte cudzincov, ktorý vstúpil do platnosti 1. januára 2012 a má vplyv aj na oblasť nelegálnej migrácie (viac informácií je v časti 5.1.2), je nelegálnej migrácii venovaná aj samostatná kapitola v Migračnej politike. Ako sa uvádza v MP, Slovenská republika zdôrazňuje, že účinne bojuje proti všetkým formám nelegálnej migrácie, pričom berie na zreteľ ľudskoprávne aspekty spojené s týmto fenoménom. Taktiež akcentuje potrebu spolupráce s krajinami EÚ, krajinami tranzitu a pôvodu migrantov, potrebu prijímania legislatívnych, organizačných a administratívnych opatrení na prevenciu nelegálnej migrácie v oblasti kontroly a sankčných postihov v prípadoch nelegálneho zamestnávania migrantov, potrebu prijímania opatrení na zvýšenie bezpečnosti ochrany dokladov a zavádzanie technických prostriedkov na odhaľovanie ich pozmeňovania a falšovania a vykonávanie bezpečnostných previerok cudzincov zameraných na overenie pozvania alebo udelenie pobytu.

Politika na predchádzanie rizikám nelegálnej migrácie sa realizuje aj v opatreniach upravených v Národnom pláne riadenia kontroly hraníc SR na roky 2011 – 2014.⁶⁸

Z pohľadu médií je práve problematika nelegálnej migrácie najviac spomínanou oblasťou migrácie. Aj v roku 2011 médiá informovali o jednotlivých prípadoch chytených nelegálnych migrantov v blízkosti vonkajšej hranice, pričom išlo o osoby nelegálne sa nachádzajúce na území SR, ktoré boli buď vyhostené, alebo požiadali o azyl. Tieto sporadické správy však nevyvolali širšiu verejnú diskusiu ani nemali vplyv na zmenu legislatívy alebo politickú diskusiu v parlamente. O prípadoch informuje aj samotné ÚHCP P PZ prostredníctvom webovej stránky MV SR

68 Schválený uznesením vlády SR č. 473 zo 6. júla 2011.

vo svojej sekcii.⁶⁹

5.1.2 Vývoj z perspektívy EÚ

V roku 2011 prebiehala transpozícia dvoch smerníc, ktorá má vplyv na oblasť nelegálnej migrácie.

20. júla 2011 sa stal účinným zákon č. 223/2011 Z. z., ktorý okrem iného novelizoval zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o pobyte cudzincov) a prostredníctvom ktorého sa uskutočnila transpozícia *smernice 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov*. Do zákona o pobyte cudzincov bol tak zavedený nový dôvod udelenia tolerovaného pobytu pre prípady nelegálneho zamestnávania, a to štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý bol nelegálne zamestnaný za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok alebo nelegálne zamestnanej maloletej osobe, ak je ich prítomnosť na území SR nevyhnutná na účely trestného konania.

Predmetná smernica sa transponovala aj prostredníctvom zákona č. 223/2011 Z. z., ktorý zmenil a doplnil zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Uvedená novela rozširuje doterajší všeobecný zákaz nelegálneho zamestnávania explicitne aj na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území SR, a spektrum subjektov, na ktoré sa vzťahuje povinnosť rešpektovať tento zákaz, sa dopĺňa o fyzické osoby, ktoré nie sú podnikateľmi. V prípade porušenia tohto zákazu sú okrem pokuty aplikovateľné sankcie vo forme vylúčenia možnosti účasti zamestnávateľa na verejnom obstarávaní, ako aj ďalších taxatívne ustanovených platieb. Napriek tomu, že zodpovednosť za sankcie znáša predovšetkým ne-

69 Zdroj: <http://www.minv.sk/?aktuality-3> (citované 9. 1. 2012).

legálne zamestnávajúci zamestnávateľ, novela zavádza možnosť prechodu zodpovednosti aj na ďalšie vymedzené osoby podieľajúce sa na predmetnej dodávke práce, tovaru a poskytovaní služieb. Zodpovednosť za nelegálne zamestnávanie odpadá, pokiaľ si zamestnávateľ splnil novo zavedené povinnosti v podobe vyžiadania si dokladu oprávňujúceho na pobyt od štátneho príslušníka tretej krajiny pred jeho prijatím do zamestnania a informovania úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o jeho nástupe do zamestnania v stanovenej lehote, avšak nevedel, že predložený doklad bol sfaľovaný. Kontrolné orgány majú povinnosť pravidelne identifikovať odvetvia, v ktorých je riziko nelegálneho zamestnávania najvyššie a vykonávať kontroly najmä v týchto rizikových odvetviach. Zároveň sa stanovila povinnosť Národného inšpektorátu práce každoročne poskytovať Európskej komisii informácie o vykonaných kontrolách a ich výsledkoch. Zároveň je zoznam zamestnávateľov, u ktorých inšpektoráty práce zistili nelegálnu prácu, resp. nelegálne zamestnávanie, zverejnený na webovej stránke NIP.⁷⁰

Relevantné ustanovenia smernice sa zároveň premietajú aj v novom zákone o pobyte cudzincov.

Do nového zákona o pobyte cudzincov sa tiež premietla *smernica 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území*. S ohľadom na administratívne vyhostenie sa zmení jeho definícia, dôvody administratívneho vyhostenia, ako aj výkonu rozhodnutia a odloženia výkonu rozhodnutia o administratívnom vyhostení. Uloženie zákazu vstupu nebude už automatickou súčasťou rozhodnutia o administratívnom vyhostení, ale len fakultatívnou možnosťou policajného útvaru, pričom sa zmení dĺžka zákazu vstupu v závislosti od jednotlivých dôvodov administratívneho vyhostenia. Nový zákon redefinuje kategórie osôb, ktoré je možné vyhostiť len vte-

70 Zoznam je zverejnený na www.safework.gov.sk/register/ (citované 22. 12. 2011).

dy, ak vážne ohrozujú bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok. Významnou novinkou je zavedenie alternatívy zaistenia v podobe uloženia povinnosti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny pravidelne osobne hlásiť svoj pobyt alebo zložiť peňažnú záruku, ktorá však prichádza do úvahy len v prípade preukázania zabezpečenia ubytovania a finančného zabezpečenia pobytu.

Dôvody zaistenia sa rozširujú na prípady štátneho príslušníka tretej krajiny v konaní o administratívnom vyhostení s cieľom zabezpečiť jeho vycestovanie, ak existuje riziko jeho úteku alebo ak sa vyhýba alebo bráni procesu prípravy výkonu jeho administratívneho vyhostenia. Viac informácií sa nachádza v prílohe monitorujúcej implementáciu Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v častiach **II(a)**, **(c)** a **(g)**.

SR aj v roku 2011 pokračovala v oblasti boja proti nelegálnej migrácii v spolupráci s agentúrou FRONTEX, s inými krajinami EÚ, krajinami pôvodu a tranzitu, a to vo forme medzinárodných projektov.

5.2 Návrat

5.2.1 Špecifický kontext

Na území SR sa realizácia *Programu dobrovoľných návratov* začala podpisom Dohody o spolupráci medzi Ministerstvom vnútra SR a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu z 20. augusta 1998 o pomoci pri návrate neúspešných žiadateľov o azyl a ilegálnych migrantov do krajiny pôvodu. Právnym základom realizácie dobrovoľných návratov je okrem vyššie uvedenej dohody aj zákon o pobyte cudzincov a zákon o azyle. Dobrovoľné návraty v SR realizuje výlučne IOM v úzkej spolupráci z ÚHCP P PZ.

5.2.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Prijatá Migračná politika venuje časť aj návratom, pričom zdôrazňuje, že SR bude naďalej preferovať možnosť vykonávania asistovaných dobrovoľných návratov cudzincov do krajín ich pôvodu pred nútenými návratmi. Zároveň však bude dbať na dôsledné vymáhanie súdnych a administratívnych vyhostení. Represívne opatrenia formou nútených návratov uplatňuje SR v prípade migrantov, ktorí porušujú jej právny poriadok. Nútený návrat sa uplatňuje vtedy, ak sa vyčerpali všetky prostriedky na to, aby migrant rešpektoval rozhodnutie správneho orgánu alebo súdneho orgánu a územie SR skutočne opustil.

Dôležitým nástrojom regulácie migrácie v tejto oblasti sú readmisné dohody na úrovni EÚ, resp. bilaterálne dohody, ktoré SR uzatvára s vybranými krajinami tranzitu, resp. pôvodu migrantov. V roku 2011 však neboli uzatvorené žiadne readmisné dohody na bilaterálnej úrovni.

5.2.3 Vývoj z perspektívy EÚ

V súčasnej dobe sa dobrovoľné návraty zo SR do tretích krajín pôvodu realizujú prostredníctvom Európskeho fondu pre návrat. V rámci projektov, ktoré implementuje IOM, sa okrem zabezpečenia samotného návratu a návratovej asistencie realizuje aj individuálne prednávratové poradenstvo, návratový finančný príspevok a vybraným príjemcom po-návratová reintegračná pomoc v podobe podpory realizácie schválených podnikateľských plánov, pomoc pri hľadaní zamestnania, materiálna pomoc, právne poradenstvo, podpora vzdelávania, pomoc s ubytovaním alebo zdravotná pomoc. S cieľom zabezpečiť informovanosť cieľovej skupiny o možnosti návratu sa do prevádzky uviedla informačná linka, web stránka a realizovala sa kampaň. V roku 2011 bolo do programu dobrovoľných návratov zaregistrovaných 117 osôb a zrealizovaných bolo 95 návratov.

Celkový počet udelených reintegračných grantov za rok 2011 (do konca októbra – vrátane) je 20. Najviac udelených grantov bolo poskytnutých navrátilcom z Vietnamu a Ukrajiny.

5.3 Aktivity proti obchodovaniu s ľuďmi

5.3.1 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Vláda SR prijala 16. februára 2011 uznesením č. 96 nový Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2011 až 2014. Cieľom je podporovať rozvoj vzájomného porozumenia a koordinovanej činnosti všetkých zainteresovaných subjektov v rámci eliminácie rizík a predchádzania spáchaniu trestného činu obchodovania s ľuďmi, ako aj pri vytváraní podmienok pre poskytovanie podpory a pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi a zabezpečenia ochrany ich ľudských práv a dôstojnosti.

Problematika obchodovania s ľuďmi je aj súčasťou Migračnej politiky, ktorá sa v tejto oblasti opiera práve o Národný program. Ďalej zdôrazňuje potrebu posilňovania kontrolných mechanizmov na kontrolu monitorovania pracovných agentúr ponúkajúcich zamestnanie v zahraničí, udeľovanie licencií a reguláciu výkonu týchto činností, zvyšovania všeobecnej informovanosti prostredníctvom informačných kampaní o nelegálnej práci, prevádzach, obchodovaní s ľuďmi, o možných rizikách pracovnej migrácie i možnostiach pomoci, ale aj potrebu rozvíjania medzinárodnej spolupráce a reintegrácie obetí obchodovania s ľuďmi. Osobitný zreteľ sa kladie na detské obeť obchodovania.

Aj v roku 2011 pokračoval Program podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi, v rámci ktorého sa poskytuje asistencia obetiam obchodovania pri návrate do krajiny pôvodu a reintegračná asistencia vrátane sociálneho, psychologického a právneho poradenstva, zdravotnej

pomoci, pracovnej integrácie, zabezpečenia bezpečného ubytovania aj finančného príspevku na pokrytie základných životných potrieb. Okrem toho sa poskytuje odborné konzultácie, poradenstvo a krízová asistencia potenciálnym klientom alebo externým referujúcim organizáciám, ktoré prišli do kontaktu s osobou, ktorá sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi. Naďalej bola v prevádzke aj Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi a realizovalo sa viacero školení. V roku 2011 bola spustená aj nová kampaň zameraná na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a spracovaný metodický film s touto problematikou⁷¹. Viac informácií uvádzame v prílohe monitorujúcej implementáciu Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **II(e)**.

5.3.2 Vývoj z perspektívy EÚ

V roku 2011 pracovala SR pre potreby hraničnej polície na tvorbe manuálu *Identifikácia potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi počas hraničných kontrol*, ktorý vytvorila agentúra FRONTEX. Viac informácií sa nachádza v prílohe monitorujúcej implementáciu Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **II(e)**.

⁷¹ Dostupné aj na <http://www.minv.sk/?rozbiehame-komunikacnu-kampan> (citované 11. 1. 2012).

6.1 Kontrola a ochrana vonkajších hraníc

6.1.1 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Z pohľadu národnej perspektívy boli v oblasti kontroly a ochrany hraníc významné viaceré udalosti.

6. júla 2011 schválila vláda SR uznesením č. 473 Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2011 až 2014. Národný plán je plánovací dokument, ktorý obsahovo vychádza z nového schengenského acquis prijatého po vstupe SR do schengenského priestoru, ďalších strategických dokumentov inštitúcií a orgánov EÚ prijatých v tomto období. Štruktúra nového národného plánu je prispôbena štvorstupňovému modelu kontroly prístupu IBM na podmienky SR a tak, ako to upravuje aktualizovaný schengenský katalóg EÚ o kontrole hraníc, návrate a readmisii⁷². Súčasťou národného plánu je aj Harmonogram plnenia úloh vyplývajúcich z Národného plánu riadenia kontroly hraníc SR na roky 2011 až 2014. V harmonograme sú vypracované úlohy tak, aby pokrývali samostatné oblasti systému IBM, pričom ide napr. o systematické opatrenia súvisiace s kontrolou vonkajších hraníc SR, analýzu rizík pre oblasť kontroly hraníc SR, vzdelávanie pre oblasť kontroly hraníc SR a pod.

Aj novo prijatá Migračná politika obsahuje samostatnú kapitolu týkajúcu sa ochrany hraníc. Aj v tomto dokumente je zdôraznené, že SR vykonáva ochranu hraníc v súlade so schengenským acquis. MP akcentuje najmä zavádzanie a rozvoj technického zabezpečenia pri ochrane hraníc, využívanie moderných technológií, posilňovanie spolupráce s krajinami EÚ, ako aj v rámci agentúry FRONTEX a zabezpečovanie odbornej prípravy zodpovedných pracovníkov.

V roku 2011 sa tiež pripravoval nový zákon o po-

72 Dokument Rady EÚ č. 7864/09 SCH-EVAL 48 COMIX 252.

byte cudzincov, ktorý v sebe zlúčil starý zákon o pobyte cudzincov a zákon o ochrane štátnej hranice⁷³. Z pohľadu hraničnej problematiky zákon plne reflektuje fakt, že sa SR začlenila do schengenského priestoru a terminologicky je plne v súlade s Kódexom schengenských hraníc.

V praktickej oblasti pokračovali aj v roku 2011 viaceré školenia a tréningy pre službu hraničnej a služby cudzineckej polície, ako napr. Európsky tréningový deň, školenia zamerané na odhaľovanie falošných a pozmenených cestovných dokladov, víz, ID kariet, povolení na pobyt a pod. Naďalej prebiehala aj jazyková príprava a vzdelávanie poskytované v rámci agentúry FRONTEX. V roku 2011 sa realizovala aj čiastočná obmena techniky hraničnej polície.

SR v roku 2011 začala alebo implementovala viacero projektov z podpory Fondu pre vonkajšie hranice zamerané najmä na technické zabezpečenie vonkajšej hranice s Ukrajinou.

Viac informácií sa nachádza v prílohe monitorujúcej implementáciu Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **III(e)**.

6.1.2 Vývoj z perspektívy EÚ

SR aj naďalej pokračuje v intenzívnej spolupráci s agentúrou FRONTEX a taktiež v implementácii úloh z pilotného projektu Európskeho systému hraničného dozoru EUROSUR. 24. mája 2011 podpísala SR *Memorandum o porozumení EUROSUR*. Od 24. októbra 2011 prebehla na RHP v Sobranciach inšpekčná návšteva z centrály agentúry FRONTEX, počas ktorej bola SR hodnotená ako jedna z najlepšie pripravených krajín EÚ na systém EUROSUR.

73 Zákon č. 477/2003 Z. z. o ochrane štátnej hranice a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

6.2 Spolupráca pri hraničných kontrolách

6.2.1 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Okrem vývoja zhrnutého v časti 6.2.2 nenastal na národnej úrovni v roku 2011 žiadny špecifický významný vývoj vo vzťahu ku kontrole a stráži na vonkajších hraniciach.

6.2.2 Vývoj z perspektívy EÚ

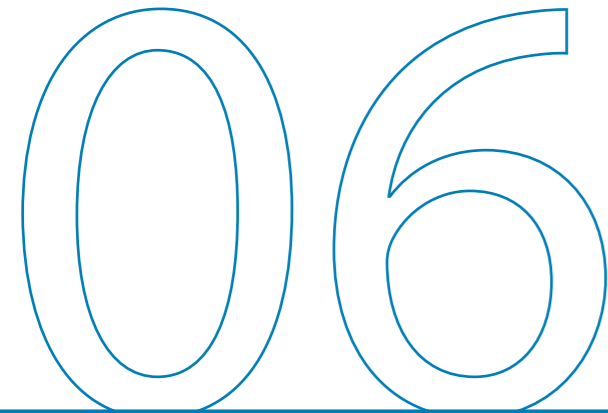
V zmysle článku 8 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 810/2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva, sa na základe uzavretých bilaterálnych dohôd o zastúpení môžu vydávať víza v mene iného členského štátu. SR v tejto súvislosti uzavrela dohody o zastupovaní s inými členskými štátmi EÚ, ako aj súvisiace dodatky, a to s Maďarskom, Rakúskom, Slovinskom, Českou republikou a Lotyšskom. Rozpracované sú dohody o zastupovaní s Poľskom, Litvou, Nemeckom a Španielskom.

Dňom spustenia VIS (11. október 2011) začala SR vydávať víza s dvoma biometrickými identifikátormi (fotografia a odtlačky prstov) na ZÚ Káhira (región severnej Afriky). Ostatné ZÚ v súčasnosti vydávajú víza s jedným biometrickým identifikátorom – fotografiou. Všetky ZÚ SR vydávajúce víza sú vybavené príslušenstvom pre zber odtlačkov prstov.⁷⁴

SR sa aj v roku 2011 zúčastňovala na operačných aktivitách organizovaných agentúrou FRONTEX. SR vyslala experta a techniku do operácie v severnej Afrike, taktiež sa vybraní policajti zúčastnili operácie RABIT na grécko-tureckej hranici. SR sa zúčastnila aj operácie METEOR a JUPITER.

Viac informácií sa nachádza v prílohe monitorujúcej implementáciu Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **III(d)**.

74 Informácie poskytlo MZV SR.

Kontrola hraníc

7.1 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Najzásadnejšou skutočnosťou týkajúcou sa utečeneckej migrácie v SR je pokračujúci trend poklesu počtu podaných žiadostí o udelenie azylu oproti predchádzajúcemu obdobiu⁷⁵. V roku 2011 požiadalo v SR o azyl 491 osôb, čo je najnižší počet od roku 1995. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol počet žiadateľov o azyl, ktorým bol azyl udelený, relatívne stabilný – v roku 2011 bol udelený azyl 12⁷⁶ žiadateľom o azyl a v roku 2010 udelil MÚ MV SR azyl 15 osobám (pre porovnanie, v roku 2009 to bolo 14 udelených azylov). Na druhej strane MÚ MV SR poskytol 91 doplnkových ochrán, čo je oproti roku 2010 vzostup o 34 prípadov. V roku 2011 sa v 269 prípadoch rozhodlo o zastavení konania a v 186 prípadoch sa rozhodlo o neudelení azylu, čo predstavuje nárast oproti roku 2010, kedy nebol udelený azyl v 180 prípadoch. V 7 prípadoch bolo udelené štátne občianstvo, čo predstavuje nárast oproti roku 2010, kedy bolo občianstvo udelené v 3 prípadoch.⁷⁷

Rovnako ako pri ostatných otázkach problematiky migrácie sa aj problematike azylu venuje samostatná časť v Migračnej politike, kde SR vyjadruje podporu prijatiu spoločného azylového systému EÚ. Zároveň SR v oblasti azylovej politiky dodržiava jej tradičné piliere a podporuje aj nové formy poskytovania ochrany nadväzujúce na nové výzvy medzinárodného spoločenstva. SR poskytuje ochranu vo forme azylu a doplnkovej ochrany, zároveň poskytuje dočasné útočisko. SR sa taktiež hlási k aktivitám EÚ v súvislosti so zabezpečovaním presídľovania cudzincov z tretích krajín formou transferu, a to na základe trilaterálnych dohôd medzi vlá-

⁷⁵ V roku 2010 požiadalo o azyl v SR 541 osôb, v roku 2009 požiadalo o azyl v SR 822 osôb, v roku 2008 požiadalo o azyl v SR 909 osôb, v roku 2007 požiadalo o azyl v SR 2 643 osôb, v roku 2006 požiadalo o azyl v SR 2 849 osôb, pre porovnanie v roku 2004 požiadalo o azyl v SR 11 395 osôb. Informácie dostupné na <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 18. 1. 2012).

⁷⁶ Štatistiky MV SR sú dostupné na <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 18. 1. 2012).

⁷⁷ MÚ MV SR, Ročná štatistika, dostupné na www.minv.sk/?statistiky-20 (citované 18. 1. 2012).

Medzinárodná ochrana vrátane azylu

dou, UNHCR a IOM. Tiež v súvislosti so zdieľaním bremena migrácie s krajinami EÚ realizuje SR programy pomoci obzvlášť zaťaženým krajinám, a to v rámci relokácie cudzincov s medzinárodnou ochranou.

22. decembra 2010 bola uzavretá trilaterálna dohoda medzi vládou SR, UNHCR a IOM o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez SR. SR v rámci tejto dohody, čiastočne spolufinancovanej z prostriedkov Európskeho fondu pre utečencov, poskytne v rokoch 2010 a 2011 humanitárnu pomoc pre 100 utečencov a osobám pod medzinárodnou ochranou na obdobie 6 mesiacov odo dňa ich vstupu na územie SR. V máji 2011 prišlo 46 afganských žien a detí, ktoré už opustili územie SR a boli trvale presídlení do tretej krajiny. V decembri 2011 prišla do SR ďalšia skupina 40 somálskych utečencov z Eritrey, ktorým SR poskytla dočasné útočisko. Utečenci sú ubytovaní v azylovom zariadení MV SR v Humennom, kde tak ako predchádzajúce skupiny zostanú po dobu 6 mesiacov, počas ktorej budú postupne presídlení do tretej krajiny.

7.2 Vývoj z perspektívy EÚ

SR sa prostredníctvom MÚ MV SR plánuje aktívne zapojiť do pokračovania pilotného projektu *EUREMA II relokácie utečencov z Malty v rámci EÚ*, ktorý bude financovaný z Európskeho fondu pre utečencov. Cieľom SR je pomocou projektu vnútorne presídliť 10 osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Malte, pričom cieľovou skupinou sú rodiny s deťmi a osamelí rodičia s deťmi. Žiadosť o grant bola podaná v októbri 2011. V súčasnosti prebieha proces výberu a schvaľovania projektov.

SR podporovala vznik Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO), ktorý je plne činný od júna 2011. Jeho úlohou je aj koordinácia a podpora praktickej spolupráce medzi členskými štátmi EÚ, spoločný systém školení, platforma pre informácie o krajinách pôvodu, azylové podporné tímy a aktivity na podporu solidarity.

SR nominovala svojich zástupcov do azylových podporných tímov a v novembri 2011 sa prostredníctvom jedného zástupcu MÚ MV SR aj aktívne podieľala v týchto tímoch na pomoci Grécku pri vytváraní systému prijímania žiadateľov o azyl v azylových zariadeniach.

SR sa v roku 2011 zúčastnila záverečnej konferencie k projektu UNHCR, IOM a ICMC *Podpora presídľovania v EÚ pomocou praktickej spolupráce členských štátov EÚ a iných zainteresovaných subjektov*, do ktorého sa zapojila v roku 2010. Hlavným cieľom projektu bolo presadzovanie vyššieho zapojenia sa členských štátov EÚ do presídľovacích aktivít formou posilnenia spolupráce medzi členskými štátmi EÚ prostredníctvom využitia podpory viacerých zainteresovaných strán a koordinovaného praktického prístupu, podpora praktickej a logistickej spolupráce medzi členskými štátmi EÚ realizujúcimi programy presídľovania, ďalej prepojením jednotlivých fáz presídľovacieho procesu (pred-odletové zdravotné prehliadky, kultúrno-orientačné programy, samotná preprava, atď.), podpora a posilnenie prijímacích služieb a kapacít a vypracovanie odporúčaní pre prvotnú fázu integrácie presídľencov do spoločnosti.

8.1 Vývoj v rámci národnej perspektívy

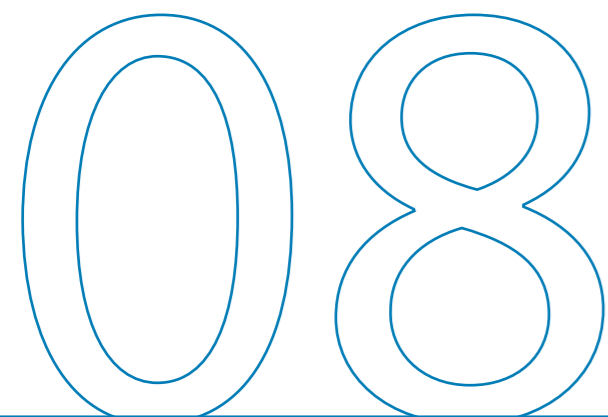
V roku 2011 nenastal v SR žiadny špecifický významný vývoj vo vzťahu k maloletým bez sprievodu alebo iným zraniteľným skupinám.

8.2 Vývoj z perspektívy EÚ

Ani z pohľadu vplyvu a vývoja z perspektívy EÚ nenastal v SR v roku 2011 vo vzťahu k maloletým bez sprievodu žiadny významný vývoj.

SR sa zapojila v roku 2011 do dvoch regionálnych projektov týkajúcich sa maloletých bez sprievodu: *Najlepšia prax a koordinácia prístupu k starostlivosti o maloletých a bývalých maloletých bez sprievodu žiadajúcich o azyl* a *Zlepšovanie kvality opatrovnictva a starostlivosti o maloletých bez sprievodu – žiadateľov o azyl v krajinách strednej Európy*

Viac informácií sa nachádza v prílohe monitorujúcej implementáciu Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu v časti **5(a)**.

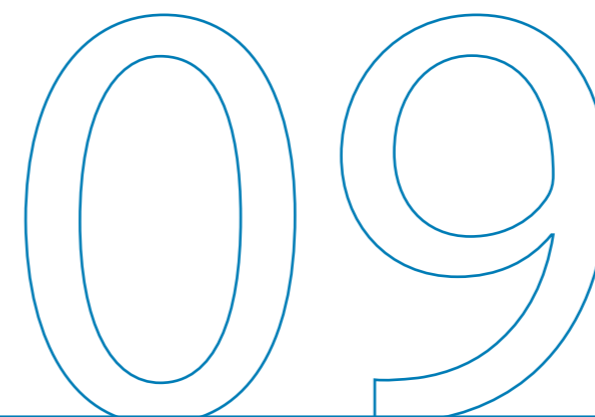
Maloletí bez sprievodu (a iné zraniteľné skupiny)

9.1 Špecifický kontext

Z iniciatívy MZV SR schválila 4. marca 2009 vláda SR *Strednodobú stratégiu oficiálnej rozvojovej pomoci Slovenskej republiky na roky 2009 – 2013*. Tento koncepčno-strategický materiál predstavuje východisko pre všetky plánovacie a programovacie dokumenty v oblasti oficiálnej rozvojovej pomoci na najbližších päť rokov. Stratégia reflektuje vývoj zahraničnopolitických záujmov SR, zmenu, ktorú SR dosiahla ako nový darca od roku 2003 vrátane dobudovania systému rozvojovej pomoci, skúsenosti získané z poskytovania rozvojovej pomoci, ako aj záväzky SR vyplývajúce z členstva v EÚ.⁷⁸

9.2 Vývoj v rámci národnej perspektívy

Aj problematike migrácie a rozvoju sa venuje v Migračnej politike samostatná časť. SR v nej vyjadruje dôležitosť systematického podchytenia a rozpracovania tohto fenoménu na podmienky aktuálnej migračnej situácie. Migračná politika zároveň zdôrazňuje potrebu systematického zvyšovania koherencie medzi migračnou a rozvojovou politikou a hlbšie zakomponovanie otázky migrácie do rozvojovej politiky vo vzťahu k prioritným krajinám. Tiež zdôrazňuje potrebu cieleného smerovania rozvojovej pomoci do prioritných krajín rozvojovej pomoci SR a v odôvodnených prípadoch do iných krajín relevantných z hľadiska migračných tokov do SR/EÚ a na tento účel spracovávať pravidelné analýzy. Rovnako sa zdôrazňuje potreba využitia potenciálu dočasnej a cirkulárnej migrácie, ako aj návratovej politiky pri eliminovaní nelegálnej migrácie, úniku vysokokvalifikovanej a kvalifikovanej pracovnej sily pri súčasnom rozvoji tretích krajín.

Globálny prístup k migrácii

⁷⁸ Potočková, I., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2010 Slovenská republika, Európska migračná sieť, Bratislava, 2011.

9.3 Vývoj z perspektívy EÚ

SR realizovala v roku 2011 konkrétne projekty oficiálnej rozvojovej pomoci s explicitným prvkom migrácie, a to:

- *Dom na pol ceste (Bosna a Hercegovina)*
- *Aktivity pre líbyjské deti (Tunisko)*
- *Rovnaké pracovné príležitosti a živobytie pre Bosniakov, Srbov a Chorvátov postihnutých po výbuchu nášľapných mín – Ovocie, nie míny*

V oblasti rozvojovej spolupráce schválila 2. novembra 2011 vláda SR návrh Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Kenskej republiky o rozvojovej spolupráci. Dohoda má za cieľ posilniť spoluprácu pri realizovaní programu oficiálnej rozvojovej pomoci SR.

10.1 Transpozícia legislatívy EÚ v roku 2011

Smernica Rady 2009/50/ES z 25. mája 2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania.

- Lehota na prebratie smernice bola do 19. júna 2011.
- Smernica bola transponovaná do vnútroštátnej legislatívy prostredníctvom zákona č. 223/2011 Z. z., ktorý zmenil a doplnil zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, s účinnosťou od 20. júla 2011.
- Do zákona o pobyte cudzincov bol tak zavedený inštitút modrej karty EÚ⁷⁹ pre vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré majú uľahčiť ich pobyt a prístup na trh práce v rámci EÚ. V zákone o službách zamestnanosti bolo zakotvené rovnoprávne postavenie držiteľov modrých kariet EÚ s občanmi SR a boli špecifikované požiadavky na doklady potrebné pri žiadaní o vydanie modrej karty EÚ.

Smernica EP a rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov

- Lehota na prebratie smernice bola do 20. júla 2011.
- Smernica bola transponovaná do vnútroštátnej legislatívy prostredníctvom zákona č. 223/2011 Z. z., ktorý zmenil a doplnil zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré

⁷⁹ Detailné informácie o realizovaných zmenách uvádzame v časti 1 bod I(b).

Implementácia legislatívy Európskej únie

zákony, s účinnosťou od 20. júla 2011.

- Uvedenou novelou boli v zákone o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní precizované ustanovenia o nelegálnom zamestnávaní, kontrolná činnosť vymedzených subjektov a rozšírené sankcie v súvislosti s nelegálnym zamestnávaním⁸⁰. Do zákona o pobyte cudzincov bol zavedený nový dôvod udelenia tolerovaného pobytu pre prípady nelegálneho zamestnávania⁸¹. V zákone o službách zamestnanosti boli ustanovené nové povinnosti pre zamestnávateľov pri zamestnávaní cudzincov⁸². Transpozícia smernice sa čiastočne premietla aj v zákone o inšpekcii práce, zákone o verejnom obstarávaní a zákone o rozpočtových pravidlách verejnej správy.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (návratová smernica)

- Lehota na prebratie smernice bola do 24. decembra 2010, okrem článku 13 ods. 4, ktorý bolo potrebné prebrať do 24. decembra 2011.
- Návratová smernica bola s výnimkou článku 13 ods. 4 transponovaná do zákona o pobyte cudzincov zákonom č. 594/2009 Z. z. s účinnosťou od 15. januára 2010.
- Zákom č. 332/2011 Z. z. bude s účinnosťou od 1. januára 2012 do zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi⁸³ transponovaný článok 13 ods. 4 smernice týkajúci sa právnej pomoci. Uvedenou novelou sa tak rozšíri pôsobnosť *Centra právnej pomoci* poskytovať právnu pomoc aj v konaní o ad-

⁸⁰ Detailné informácie o realizovaných zmenách uvádzame v časti 5 bod II(g).

⁸¹ Detailné informácie o realizovaných zmenách uvádzame v časti 5 bod II(a).

⁸² Detailné informácie o realizovaných zmenách uvádzame v časti 1 bod I(a).

⁸³ Zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z.

ministratívnom vyhostení, a to aj v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v konaní pred Ústavným súdom SR. Predpokladom poskytnutia právnej pomoci je existencia rozhodnutia o administratívnom vyhostení a žiadosť o poskytnutie právnej pomoci zo strany štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý nemá svojho zvoleného zástupcu, pričom sa nachádza v stave materiálnej núdze.

- Za účelom dôkladnejšieho zosúladenia národnej legislatívy so smernicou modifikuje nový zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov s účinnosťou od 1. januára 2012 ustanovenia týkajúce sa administratívneho vyhostenia a zaistenia⁸⁴.

10.2 Skúsenosti, diskusie o implementácii/neimplementácii legislatívy Európskej únie

Transpozícia smernice 2009/50/ES sa mala pôvodne vykonať v rámci návrhu nového zákona o pobyte cudzincov, ktorý vypracovalo MV SR. Vzhľadom na množstvo pripomienok uplatnených k tomuto návrhu zákona a komplexnosť problematiky, ktorú upravuje, sa predĺžil súvisiaci legislatívny proces, čo nebolo žiaduce vo vzťahu k plneniu záväzkov vyplývajúcich pre SR z členstva v EÚ. Po vzájomnej dohode MPSVR SR s MV SR sa transpozícia smernice 2009/50/ES, ktorú bolo potrebné prebrať do 19. júna 2011, zapracovala do návrhu zákona č. 223/2011 Z. z. V tejto súvislosti sa preto návrh zákona č. 223/2011 Z. z. doplnil o novelu zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o novelu zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch, v ktorých sa premietli ustanovenia o modrej karte.⁸⁵

V súvislosti so smernicou 2009/50/ES začala Komisia 18. júla 2011 konanie o porušení Zmluvy

⁸⁴ Detailné informácie o realizovaných zmenách uvádzame v časti 5 bod II(c).

⁸⁵ Predkladacia správa k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

o fungovaní EÚ podľa čl. 258 až 260 tejto zmluvy (formálne oznámenie). Smernica 2009/50/ES bola úplne prebratá zákonom č. 223/2011 Z. z. s účinnosťou od 20. júla 2011.⁸⁶

V roku 2011 neprebehli ďalšie významnejšie diskusie o implementácii legislatívy EÚ do vnútroštátneho práva v oblasti migrácie a azylu.

⁸⁶ Doložka zlučiteľnosti právneho predpisu s právom Európskej únie, Vládny návrh zákona o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Príloha k národnej politickej správe 2011 o implementácii záväzkov Európskeho paktu o prisťahovalectve a azyle a Štokholmského programu

LEGÁLNE PRISŤAHOVALECTVO A INTEGRÁCIA

1. Ekonomická migrácia

1.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

I(a) zavádzanie politik pre pracovnú migráciu

SR doposiaľ neregulovala legálnu imigráciu z tretích krajín stanovením kvót pre určité skupiny ekonomických migrantov z tretích krajín, prípadne stanovením zoznamov profesií.

Rok 2011 bol zameraný na novelizáciu migračnej politiky SR. 31. 8. 2011 schválila vláda SR *Migračnú politiku Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020* („MP“). Svojím obsahom a charakterom nadväzuje na Konceptiu migračnej politiky Slovenskej republiky (2005) a vychádza z vývoja migračnej situácie a potrieb Slovenskej republiky, a to najmä v oblasti ekonomickej migrácie.

Cieľom MP je podpora prijímania ekonomických migrantov a zamestnávania migrantov v súlade s potrebami národného hospodárstva a trhu práce, s dôrazom na prijímanie vysokokvalifikovaných zamestnancov, vedeckých pracovníkov a podľa potreby aj ďalších kvalifikovaných migrantov na pokrytie nedostatkových profesií. Rozsah prijímania bude nadväzovať na analýzu potrieb národného hospodárstva a trhu práce. Na základe týchto analýz a ekonomickeho prínosu jednotlivých skupín ekonomických migrantov sa do budúca uvažuje aj o prijatí regulačných a kontrolných opatrení s cieľom zabezpečenia rovnováhy na trhu práce aj v rámci celého spektra ekonomickej migrácie. Zvažuje sa aj zavedenie bodového systému a zoznamov profesií.⁸⁷

V rámci MP musí každý rezort vytvoriť vlastné akčné plány a v rámci nich konkretizovať jednotlivé opatrenia migračnej politiky. Akčné plány konkrétnych rezortov sú vo fáze prípravy, majú byť spracované na obdobie dvoch rokov a následne sa aktualizovať každé dva roky.

Jedným z opatrení prijatých v rámci MP SR je aj zriadenie Imigračného a naturalizačného úradu (INÚ), ktorý by mal do budúca umožniť prierezové zabezpečenie migračnej politiky v SR.

Z legislatívneho hľadiska je dôležité spomenúť, že 20. júla 2011 nadobudol účinnosť zákon

⁸⁷ Dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migracna_politika_sr_2020_sk.pdf (citované 18. 11. 2011).

č. 223/2011 Z. z., ktorý okrem iného novelizoval zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov rozšírením povinností pre zamestnávateľov pri zamestnávaní občana členského štátu EÚ a štátneho príslušníka tretej krajiny. Tieto povinnosti sú zhrnuté v novom ustanovení § 23a a patrí medzi ne povinnosť vyžiadať si od štátneho príslušníka tretej krajiny pred jeho prijatím do zamestnania platný doklad o pobyte alebo iné oprávnenie na pobyt podľa osobitného predpisu a uchovávať kópiu tohto dokladu počas trvania zamestnania. Ďalej je zamestnávateľ povinný písomne informovať úrad práce, sociálnych vecí a rodiny o nástupe do zamestnania a o skončení zamestnania štátneho príslušníka tretej krajiny, ako aj občana členského štátu EÚ a jeho rodinných príslušníkov, a to najneskôr do siedmich pracovných dní od nástupu do zamestnania a najneskôr do siedmich pracovných dní od skončenia zamestnania.

Dopad hospodárskej krízy aj v roku 2011 ovplyvňoval situáciu na trhu práce SR. Napriek očakávanému hospodárskemu rastu, ktorý sa odhaduje vo výške 3,6 % za rok 2011⁸⁸, sa oblasť zamestnanosti naďalej stretáva s veľkými problémami. Hospodársky rast sa realizoval najmä prostredníctvom produktivity práce, ktorej nárast sa však spomalil.⁸⁹ Na trhu práce SR došlo v roku 2011 len k miernemu medziročnému nárastu migrantov, ktorí sú zamestnaní na území SR na základe povolenia na zamestnanie. SR nepristúpila z hľadiska zamestnávania cudzincov k reštrikčným opatreniam. Neboli prijaté osobitné opatrenia smerujúce k stanoveniu kvót, resp. negatívneho zoznamu profesií v oblasti pracovnej migrácie.⁹⁰ Rozsah imigrácie za prácou teda nebol limitovaný a odvíjal sa od potrieb trhu práce.

I(b) zvyšovanie atraktívnosti EÚ pre vysokokvalifikovaných pracovníkov a výraznejšie ulahčovanie prijímania študentov a výskumných pracovníkov

Zákonom č. 223/2011 Z. z., ktorý zmenil a doplnil zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, bola do vnútroštátneho poriadku transponovaná *Smernica Rady 2009/50/ES z 25. mája 2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania*. S účinnosťou od 20. júla 2011 bol tak do zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o pobyte cudzincov) zavedený inštitút modrej karty EÚ.

Modrá karta je nový typ prechodného pobytu, o ktorý môžu štátni príslušníci tretích krajín žiadať na účel vysokokvalifikovaného zamestnania na území SR. Základným predpokladom na jej získanie je vyššia odborná kvalifikácia v podobe vysokoškolského vzdelania alebo dokladu o najmenej 5-ročnej odbornej praxi, ktoré musí uznať Stredisko na uznávanie dokladov o vzdelaní MŠVVaŠ SR. Ďalšou podmienkou je pracovná zmluva alebo písomný prísľub zamestnávateľa, že cudzinca zamestná najmenej na obdobie 1 roka. Dohodnutá mzda musí byť najmenej vo výške 1,5-násobku mzdy v národnom hospodárstve⁹¹ SR v príslušnom odvetví. Modrá karta sa udeľuje najviac na 3 roky a môže byť opakovane obnovená. Modrá karta udelená v SR však zanikne, ak cudzinec získa modrú kartu v inom členskom štáte EÚ.

⁸⁸ Analýza konvergencie Slovenskej ekonomiky, Národná Banka Slovenska, júl 2011, dostupné na http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/Lalinsky-Analyza_konvergencie_slovenskej_ekonomiky_2011.pdf (citované 18. 11. 2011).

⁸⁹ Analýza konvergencie Slovenskej ekonomiky, Národná Banka Slovenska, júl 2011, dostupné na http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/Lalinsky-Analyza_konvergencie_slovenskej_ekonomiky_2011.pdf (citované 18. 11. 2011).

⁹⁰ Informácie poskytl MPSVR SR.

⁹¹ Nový zákon o pobyte cudzincov, ktorý nadobudne účinnosť od 1. januára 2012, ale v paragrafe 38 ods. 13 ustanovuje, že pri vybraných vysokokvalifikovaných zamestnaniach je podmienka výšky mesačnej mzdy splnená, ak mesačná mzda je dohodnutá vo výške najmenej 1,2-násobku priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve SR v príslušnom odvetví zverejnenej Štatistickým úradom SR.

Modrá karta uľahčí vstup vysokokvalifikovanej pracovnej sily na trh práce a zjednoduší pobytové podmienky pre rodinných príslušníkov držiteľov modrých kariet. Držiteľom modrých kariet na území SR sa pre účely získania ďalšieho povolenia na trvalý pobyt, ktorý sa udeľuje na neobmedzený čas, umožní započítavanie období pobytu z iných členských štátov. Podľa § 38 ods. 1 písm. e) zákona o pobyte cudzincov udeliť policajný útvar ďalšie povolenie na trvalý pobyt štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý má 5 rokov oprávnený nepretržitý pobyt na území členských štátov ako držiteľ modrej karty a zdržiava sa na území SR ako držiteľ modrej karty najmenej 2 roky bezprostredne pred podaním žiadosti. Rodinný príslušník držiteľa modrej karty, ktorý má povolený pobyt v inom členskom štáte a ktorý chce na území SR požiadať o prechodný pobyt na účel zlúčenie rodiny, musí podať žiadosť na policajnom útvare do 30 dní od vstupu na územie SR. Žiadosť o prechodný pobyt za tohto cudzinca môže podať aj držiteľ modrej karty, s ktorým žiada zlúčenie rodiny. Ak počas konania o udelenie povolenia na prechodný pobyt uplynula platnosť povoleného pobytu v inom členskom štáte, jeho pobyt sa považuje za oprávnený až do rozhodnutia o tejto žiadosti. Cudziniec, ktorý má povolenie na prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny s držiteľom modrej karty, môže počas svojho pobytu na území SR podnikať, vstupovať do pracovnoprávného vzťahu alebo obdobného pracovného vzťahu.

Zákon č. 223/2011 Z. z. zároveň novelizoval zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý v § 21 ods. 1 písm. b) ustanovil, že držiteľ modrej karty, ktorý je účastníkom právnych vzťahov vznikajúcich podľa zákona o službách zamestnanosti, má rovnaké právne postavenie ako občan SR.

Relevantné ustanovenia smernice sú premietnuté aj v zákone č. 404/2011 Z. z. z 21. októbra 2011 o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej nový zákon o pobyte cudzincov), ktorý je účinný od 1. januára 2012, ktorý zároveň transponuje *Smernicu Rady 2004/114/ES z 13. decembra 2004 o podmienkach prijatia štátnych príslušníkov tretích krajín na účely štúdia, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby a Smernicu Rady 2005/71/ES z 12. októbra 2005 o osobitnom postupe prijímania štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vedeckého výskumu*.

ÚPSVaR vydáva na základe žiadosti štátneho príslušníka tretej krajiny potvrdenie o možnosti obsadenia pracovného miesta zodpovedajúceho vysokokvalifikovanému zamestnaniu, ktoré štátny príslušník tretej krajiny priloží k žiadosti o vydanie modrej karty. K 31. decembru 2011 bolo na ÚPSVaR podaných 5 žiadostí o vydanie potvrdenia o možnosti obsadenia pracovného miesta zodpovedajúceho vysokokvalifikovanému zamestnaniu, 1 žiadosť bola zamietnutá, na 2 žiadosti bolo vydané potvrdenie (občania Ukrajiny na pracovné pozície lekár a odborník v informatike) a 2 žiadosti sú v stave spracovania (2 občania Ukrajiny na pracovné pozície lekár).

Napriek tomu zatiaľ nebola v SR vydaná modrá karta štátnemu príslušníkovi tretej krajiny.⁹²

V novej MP sa SR zaviazala, že prijme politiky na aktívnu podporu prijímania ekonomických migrantov a zamestnávania migrantov z tretích krajín v súlade s potrebami národného hospodárstva a trhu práce, s dôrazom na prijímanie a zamestnávanie vysokokvalifikovaných zamestnancov, vedeckých pracovníkov a podľa potreby ďalších kvalifikovaných migrantov. V tomto procese je kľúčové vytváranie atraktívneho prostredia pre cudzincov, ktorí sú potrební pre rozvoj hospodárstva.⁹³ SR zatiaľ neuviedla do pôsobnosti žiadne programy, ktorých cieľom by bolo prilákať kvalifikovaných cudzin-

⁹² Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

⁹³ Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migracna_politika_sr_2020_sk.pdf (citované 18. 11. 2011).

cov na vykonávanie istých druhov povolaní na jej území. MŠVVaŠ SR novelizovalo v roku 2011 zákon č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, kde boli v § 26b nanovo zadané podmienky prijímania cudzincov štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu a vývoja vrátane podmienok a náležitostí dohody o hostovaní cudzinca, ktorý nie je občanom členského štátu EÚ, podmienok a zodpovedností prijímajúcej organizácie, podmienok pre vydanie povolenia pre prijímajúcu organizáciu na uzavretie dohôd o hostovaní. MŠVVaŠ SR zverejňuje a priebežne aktualizuje zoznam prijímajúcich organizácií prostredníctvom informačného systému a centrálného informačného portálu.⁹⁴

Slovenská republika v rámci strategického materiálu vlády *Minerva – Slovensko do prvej ligy* zvažuje zavedenie Slovenskej karty, ktorá bude zvyhodňovať podmienky pre vysokokvalifikované osoby, ktoré by mali záujem o prácu na Slovensku. Medzi takýchto migrantov patria podľa tohto materiálu vlády napríklad študenti, pedagógovia, vedci, výskumníci, podnikatelia, ktorí majú, resp. plánujú na Slovensku založiť inovatívne firmy a firmy zamerané na prenos výsledkov aplikovaného výskumu do praxe a i.⁹⁵ Legislatívne zadané pojmu Slovenská karta sa spomína aj vo vládu SR schválenej *Migračnej politike Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020*. Zároveň sa v oboch materiáloch uvádza aj zavedenie bodového systému, ktorý umožní príchod migrantov spĺňajúcich rôzne preferencie Slovenska (napríklad dosiahnutý stupeň vzdelania, odvetvie, v ktorom cudziniec pracuje, výška možnej investície, ktorú cudziniec prinesie na Slovensko a pod.). Z pohľadu podporení prijímania študentov, resp. mladých profesionálov je potrebné spomenúť dve zmluvy s tretími krajinami.

14. júna 2011 bola podpísaná *Zmluva medzi Slovenskou republikou a Novým Zélandom o programe pracovnej dovolenky*⁹⁶, ktorá však ešte nenadobudla platnosť. Zmluva zvýši možnosti mladých občanov oboch zmluvných strán absolvovať vzdelávacie alebo študijné kurzy aj možnosť zamestnať sa počas ich pobytu na území druhého zmluvného štátu. Keďže štúdium a práca má byť len vedľajším cieľom pobytu, trvanie kurzu či pracovný pomer u jedného zamestnávateľa nesmie presiahnuť obdobie 6 mesiacov, avšak bez potreby získania povolenia na zamestnanie. S cieľom plniť túto dohodu vydá SR žiadateľovi spĺňajúcemu stanovené požiadavky národné vízum s platnosťou najviac 12 mesiacov, pričom počet takto vydaných víz v jednom kalendárnom roku je obmedzený na 100⁹⁷.

1. júla 2011 nadobudla platnosť *Zmluva medzi Slovenskou republikou a Kanadou o mobilite mladých*⁹⁸, ktorá bola podpísaná 20. júla 2010. Cieľom dohody je zjednodušenie správnych postupov regulujúcich vstup a pobyt mladých občanov vo veku od 18 do 35 rokov jednej zmluvnej strany na území druhej zmluvnej strany za účelom doplnenia vyššieho odborného alebo univerzitného vzdelania, absolvovania odbornej prípravy so stážou alebo pracovného pobytu, získania pracovných skúseností, zdokonalenia svojich vedomostí o kultúre a spoločnosti druhého zmluvného štátu s možnosťou flexibilného zamestnania. Cieľovou skupinou sú študenti a absolventi univerzít, študenti vzdelávacích inštitúcií a občania so záujmom o príležitostné zamestnanie alebo o získanie ďalšej odbornej

⁹⁴ Informácie poskytl MPSVR SR.

⁹⁵ *Minerva 2.0. Slovensko do prvej ligy*, dostupné na <https://lt.justice.gov.sk/Material/MaterialHome.aspx?instEID=45&matEID=4114> (citované 18. 11. 2011).

⁹⁶ Návrh na uzavretie Zmluvy medzi Slovenskou republikou a Novým Zélandom o programe pracovnej dovolenky schválený uznesením vlády SR č. 9/2011, dostupné na <http://www.rokovanie.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19044> (citované 10. 11. 2011).

⁹⁷ Mrlianová, A., Szlobodová, L., Ulrichová, N., Zollerová, M., Vízová politika a jej vplyv na migračné toky do Slovenskej republiky, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Bratislava, 2011.

⁹⁸ Zmluva medzi Slovenskou republikou a Kanadou o mobilite mladých, oznámenie MZV SR č. 171/2011 Z. z., dostupné na <http://www.zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=210243&FileName=zz2011-00171-0210243&Rocnik=2011> (citované 10. 11. 2011).

prípravy na základe vopred dohodnutej pracovnej zmluvy, ktorí sú zároveň povinní spĺňať zmluvou vymedzené požiadavky. Za účelom plnenia tejto dohody vydá SR žiadateľovi spĺňajúcemu stanovené kritériá národné vízum s platnosťou najviac 12 mesiacov, pričom počas platnosti tohto víza je oprávnený zamestnať sa na celom území SR bez ohľadu na situáciu na trhu práce a bez povolenia na zamestnanie. Obe krajiny budú každý rok recipročne určovať počet občanov, ktorí môžu využiť ustanovenia tejto dohody⁹⁹.

1(c) nepodnecovanie úniku mozgov

SR nerealizuje politiku, ktorou by podnecovala „únik mozgov“ z tretích krajín a nevyvíja opatrenia zamerané na nábor vysokokvalifikovaných zamestnancov v tretích krajinách, preto neboli na vládnej úrovni v podmienkach SR prijaté žiadne opatrenia ani v roku 2011. Zároveň neboli prijaté ani žiadne osobitné opatrenia na podporu cirkulárnej a dočasnej migrácie SR.¹⁰⁰

MP SR poukazuje na potrebu využitia potenciálu dočasnej a cirkulárnej migrácie pri eliminovaní nelegálnej migrácie, úniku vysokokvalifikovanej a kvalifikovanej pracovnej sily pri súčasnom rozvoji tretích krajín. Z týchto dôvodov plánuje v budúcnosti aktualizovať podmienky vytvárajúce právny rámec umožňujúci vstup migrantov na trh práce, pre sezónnu prácu, dočasnú a cirkulárnu migráciu a formy krátkodobého zamestnávania¹⁰¹.

Trh práce SR je negatívne ovplyvnený v dôsledku úniku mozgov zo SR do zahraničia, najmä do iných členských štátov EÚ a krajín OECD. Tento aspekt zohľadňuje aj nová, vládou prijatá *Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020*, v rámci ktorej sa jedna kapitola venuje emigrácii kvalifikovanej pracovnej sily a plánuje sa spracovať koncepcia migrácie občanov SR do zahraničia a späť.

1.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

1(b) zlepšenie uznávania kvalifikácií a koordinácia ponuky a dopytu na trhu práce (labour matching)

V prípade pracovného trhu závisí uznávanie vzdelania na posúdení zamestnávateľa a tiež na posúdení príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny pri žiadosti o povolenie na zamestnanie, ku ktorej je žiadateľ povinný priložiť doklad o vzdelaní, úradne preložený do slovenského jazyka.

Problematika uznávania kvalifikácie v prípade vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín je v pôsobnosti Strediska na uznávanie dokladov o vzdelaní, ktoré spadajú pod MŠVVaŠ SR.

V MP sa hovorí aj o novo definovaní problematiky uznávania dosiahnutého vzdelania a kvalifikácie a predchádzaní fenoménu tzv. „brain waste“ a plánuje sa rozšírenie právomocí zodpovedných inštitúcií v dôsledku zvýšených potrieb a previazania zodpovednosti za oblasť kvalifikácie aj zo strany zamestnávateľov, resp. príslušných orgánov štátnej správy. Z tohto dôvodu má dôjsť k posilneniu čin-

99 Mrljanová, A., Szlobodová, L., Ulrichová, N., Zollerová, M., Vízová politika a jej vplyv na migračné toky do Slovenskej republiky, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Bratislava, 2011.

100 Informácie poskytlo MPSVR SR.

101 Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migracna_politika_sr_2020_sk.pdf (citované 18. 11. 2011).

nosti Strediska na uznávanie dokladov o vzdelaní MŠVVaŠ SR. Zároveň sa v MP explicitne uvádza, že je potrebné zjednodušiť mechanizmus uznávania odborných kvalifikácií na účely výkonu povolenia, na akademické účely pre azylantov, cudzincov s poskytnutou doplnkovou ochranou a prisídlencov.¹⁰²

Potreby trhu práce posudzuje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Povolenie na zamestnanie môže príslušný úrad udeliť cudzincovi, ak voľné pracovné miesto nie je možné obsadiť uchádzačom o zamestnanie vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie. Tiež sa prihliada na situáciu na trhu práce, t. z. či pracovné miesto nie je možné obsadiť občanom SR alebo iného členského štátu EÚ/EHP.

V prípade nedostatku pracovnej sily v niektorom odvetví národného hospodárstva neexistuje v SR ucelená celoštátna stratégia, ktorá by sa zameriavala na riešenie štrukturálneho nesúladu medzi dopytom a ponukou pracovnej sily na trhu práce¹⁰³. V aktuálnej MP sa však uvádza potreba zlepšiť a zefektívniť zber a spracovanie dát o trhu práce a vytvárať zoznamy nedostatkových profesií, ktoré sa budú pravidelne aktualizovať. Zároveň sa v MP uvádza, že je potrebné vykonávať pravidelné analýzy potrieb národného hospodárstva a ekonomického prínosu jednotlivých skupín ekonomických migrantov (podľa účelu pobytu), na základe ktorých sa má zväziť prijímanie regulačných a kontrolných opatrení, ako aj opatrení na motiváciu cudzincov, ktorí sú prínosom pre slovenské hospodárstvo, aby pôsobili v SR s cieľom zabezpečiť rovnováhu na trhu práce i v celom rozsahu ekonomickej migrácie. Na tento účel sa má podľa MP zabezpečiť previazanie existujúcich databáz a zlepšiť a zefektívniť zber a spracovania dát o trhu práce a tieto údaje sa majú sprístupniť odbornej verejnosti aj občanom.¹⁰⁴

1.3 Štatistiky

Prvé povolenia na pobyt podľa dôvodu v roku 2011					
	Celkovo	Rodinné dôvody	Z dôvodu vzdelania	Z dôvodu zárobkovej činnosti	Ostatné dôvody
Prvé povolenia	3 952	1 126	373	1 421	1 012

Zdroj: ÚHCP P PZ – IS ECU.

Miera nezamestnanosti občanov SR v porovnaní so štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí sa zdržiavajú v SR	
	Štátni príslušníci tretích krajín
Miera nezamestnanosti (%)	
v SR k 31. 12. 2011 evidovanej = 13,59 %*	
vypoč. z celk. počtu = 14,99 %**	9,96 %***

Zdroj: ÚPSVaR.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo SR k 31. 12. 2011 = 2 667 708

102 Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migracna_politika_sr_2020_sk.pdf (citované 18. 11. 2011).

103 Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom migrácie v Slovenskej republike, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť (European Migration Network), Bratislava, september 2010, s. 17.

104 Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migracna_politika_sr_2020_sk.pdf (citované 18. 11. 2011).

*) Miera evidovanej nezamestnanosti je podiel počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie (UoZ) k ekonomicky aktívnemu obyvateľstvu. Disponibilný UoZ je UoZ, ktorý bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môže nastúpiť do pracovného pomeru.

**) Miera nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu UoZ je podiel počtu UoZ k ekonomicky aktívnemu obyvateľstvu.

***) Miera nezamestnanosti cudzincov je vypočítaná z podielu UoZ so štátnou príslušnosťou rôznou od SR evidovaných k 31. 12. 2011 na úradoch práce k počtu zamestnaných cudzincov na území SR. Počet štátnych príslušníkov tretích krajín evidovaných na úradoch práce ako UoZ k 31. 12. 2011 bol 514. Počet štátnych príslušníkov tretích krajín zamestnaných na území SR k 31. 12. 2011 (povolenia – 3 253 + IKNONEU – 1 905) je 5 158.¹⁰⁵

Nižšia miera nezamestnanosti cudzincov súvisí s legislatívou SR, ktorá stanovuje, že ak sa ukončí činnosť cudzinca, na ktorú mal vydané povolenie na prechodný pobyt, je povinný opustiť územie SR. Do evidencie uchádzačov o zamestnanie sa cudzinec môže prihlásiť, ak má udelené povolenie na trvalý pobyt. Legislatívy niektorých krajín EÚ umožnia cudzincovi aj po ukončení činnosti ostať nejaký čas na ich území, zaradiť sa do evidencie uchádzačov o prácu a hľadať si prácu¹⁰⁶.

2. Zlúčenie rodiny

2.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

I(d) efektívnejšie regulovať prisťahovalectvo týkajúce sa rodín

V roku 2011 sa neprijali žiadne nové politiky v súvislosti s migráciou rodín.

Z legislatívneho hľadiska bol 21. októbra 2011 schválený zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov¹⁰⁷, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2012 (nový zákon o pobyte cudzincov) a ktorý efektívnejšie reguluje prisťahovalectvo týkajúce sa rodín.

Za účelom dôkladnejšej transpozície smernice 2004/38/ES o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov a s cieľom zachovať jednotu rodiny v širšom zmysle rozširuje nový zákon obsahové vymedzenie rodinného príslušníka občana Únie o dve kategórie štátnych príslušníkov tretích krajín¹⁰⁸. Prvou skupinou je partner, s ktorým má občan Únie trvalý, riadne osvedčený vzťah¹⁰⁹. Do druhej skupiny patria štátni príslušníci tretích krajín, ktorí majú a využívajú právo pobytu rodinného príslušníka občana Únie v inom členskom štáte, kde občanom Únie je občan SR, s ktorým sa štátny príslušník tretej krajiny navráti na pobyt alebo sa k nemu pripája na pobyt späť na územie SR a je príbuzným v stanovenom rozsahu vo vzťahu k občanovi SR.

¹⁰⁵ Počty cudzincov z tretích krajín a občanov EÚ evidovaných na úradoch práce ako UoZ sú z databáz informačného systému APV RPS ÚPSVaR k 31. 12. 2011.

¹⁰⁶ Informácie poskytlo ÚPSVaR.

¹⁰⁷ Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, schválený NR SR uznesením č. 685 z 21. októbra 2011, dostupné na <http://zbierka.sk/zz/predpisy/default.aspx?PredpisID=210523&FileName=zz2011-00404-0210523&Rocnik=2011> (citované 23. 11. 2011).

¹⁰⁸ § 2 ods. 5 písm. g) a h).

¹⁰⁹ Ide o úplnú transpozíciu čl. 3 ods. 2 písm. b) smernice 2004/38/ES. Slovenská republika nevyužila možnosť prebratia čl. 2 ods. 2 písm. b) uvedenej smernice týkajúcej sa registrovaného partnerstva vzhľadom k tomu, že slovenský právny poriadok nepovažuje registrované partnerstvá za rovnocenné s manželstvom.

Nový zákon o pobyte cudzincov v § 27 stanovuje modifikované podmienky udeľovania prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny. Tento druh prechodného pobytu sa bude udeľovať vymedzeným rodinným príslušníkom štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý má na území SR prechodný alebo trvalý pobyt, vymedzeným rodinným príslušníkom azylanta mladšieho ako 18 rokov alebo štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je závislou osobou podľa medzinárodnej zmluvy. Ustanovenie obsahuje explicitný výpočet osôb, ktoré sa považujú za rodinného príslušníka štátneho príslušníka tretej krajiny. Zužuje sa okruh štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú nezaopatreným slobodným dieťaťom a majú viac ako 18 rokov. Tejto kategórii osôb sa umožňuje udeliť prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny len za podmienky, že sa o seba nedokážu postarať z dôvodu dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu. Ďalej sa zvyšuje maximálna možná dĺžka udelenia tohto druhu prechodného pobytu z 2 na 5 rokov.

Zmenou v prospech štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí majú udelený prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny, je umožniť im podniknúť ihneď po udelení prechodného pobytu, teda sa ruší 12-mesačné obdobie, počas ktorého cudzinec túto možnosť nemal. Výnimku tvoria štátni príslušníci tretích krajín, ktorí sú nezaopatrenými slobodnými deťmi staršími ako 18 rokov štátneho príslušníka tretej krajiny alebo takými deťmi jeho manžela, ktoré sa o seba nedokážu postarať z dôvodu dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, alebo sú rodičom štátneho príslušníka tretej krajiny alebo rodičom jeho manžela, ktorý je odkázaný na jeho starostlivosť a v krajine, odkiaľ prichádza, nepožíva náležitú rodinnú podporu.

V záujme zosúladenia smernice 2003/86/ES o práve na zlúčenie rodiny s vnútroštátnou legislatívou sa modifikovali aj ustanovenia upravujúce trvalý pobyt. Možnosť získať trvalý pobyt na 5 rokov sa rozšírila na nezaopatrené dieťa staršie ako 18 rokov, ktoré sa o seba nedokáže postarať z dôvodu dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu, čo doterajšia právna úprava neumožňovala. Z možnosti získať trvalý pobyt na 5 rokov tak boli vylúčené zdravé nezaopatrené deti staršie ako 18 rokov, ktoré však môžu žiadať o prechodný pobyt na účel štúdia. Nový zákon znížil hranicu požadovanej dĺžky pobytu, na základe ktorého môže držiteľ trvalého pobytu žiadať o trvalý pobyt na neobmedzený čas, a to z 5 rokov na 4 roky.

Novinkou je aj zavedenie možnosti udelenia národného víza rodinným príslušníkom azylantov a cudzincom, ktorým sa poskytla doplnková ochrana za podmienky, že neohrozujú bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok. Táto kategória osôb má právny nárok na udelenie národného víza a predstavuje výnimku v možnosti odvolať sa proti jeho neudeleniu alebo zrušeniu, ktorá sa na iných cudzincov nevzťahuje. Potreba udeľovať tejto kategórii národné víza vznikla v súvislosti s ich osobitným statusom a snahou SR o zabezpečenie jednoty rodiny azylanta alebo osoby, ktorej bola priznaná doplnková ochrana.

Podľa nového zákona sa na mieru integrácie cudzinca do spoločnosti prihlíada len pri rozhodovaní o udelení trvalého pobytu na 5 rokov a trvalého pobytu na neobmedzený čas. Miera integrácie do spoločnosti však nie je vymedzená požiadavkou na jazykovú znalosť, úroveň vzdelania ani profesijné skúsenosti. Pri rozhodovaní o žiadosti o udelenie týchto typov trvalého pobytu, ako aj prechodného pobytu však prihlíada policajný útvar na dĺžku doterajšieho pobytu žiadateľa na území SR, čo je možné považovať za zohľadňovanie miery začlenenia cudzinca do spoločnosti. V porovnaní so súčasnou právnou úpravou¹¹⁰ zrušil nový zákon o pobyte cudzincov fakultatívnu požiadavku na ovládanie slovenského jazyka pri žiadaní o trvalý pobyt na neobmedzený čas.

¹¹⁰ Podľa § 38a ods. 5 zákona č. 48/2002 Z. z. zákona o pobyte cudzincov si môže policajný útvar vyžiadať od cudzinca doklad nie starší ako 30 dní potvrdzujúci, že absolvoval kurz slovenského jazyka. Táto fakultatívna požiadavka je aplikovateľná napríklad vtedy, ak je zjavné, že žiadateľ neovláda základy slovenského jazyka. Nie sú však stanovené požiadavky na dosiahnutú úroveň znalosti slovenského jazyka.

2.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

2(b) smernica o zlúčení rodiny, význam integračných opatrení

Fungovanie rodiny a jej členov môže byť podporované prostredníctvom dávok štátnej sociálnej podpory, ktorých vyplácanie je však popri kritériách aplikovateľných v závislosti od konkrétnej dávky viazané na prechodný alebo trvalý pobyt cudzinca na území SR. Na vyplácanie prídavku na dieťa, rodičovského príspevku, príspevku na starostlivosť o dieťa sa vyžaduje prechodný alebo trvalý pobyt. Predpokladom poberania príspevku pri narodení dieťaťa a príspevku rodičom je trvalý pobyt. Nárok na tento typ rodinných dávok nie je v súčasnosti podmienený platením odvodov na sociálne poistenie alebo finančnými pomermi žiadateľov.

Podľa § 3 zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov na účely zabezpečenia základných životných podmienok a pomoci v hmotnej núdzi má rovnaké postavenie ako občan SR aj cudzinec, osoba bez štátnej príslušnosti, azylant, cudzinec, ktorému sa poskytla doplnková ochrana, odídenec s pobytom na území SR na základe povolenia príslušného orgánu a zahraničný Slovák s pobytom na území SR, ak sa im pomoc neposkytuje podľa osobitných predpisov alebo podľa medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná. To znamená, že cudzinec, ktorého príjem nedosahuje zákonom stanovenú minimálnu hranicu, môže požiadať o pomoc zo strany štátu vo forme dávok v hmotnej núdzi bez ohľadu na typ jeho pobytu na území SR, pričom ich vyplácanie v súčasnosti nevyžaduje predchádzajúce platenie odvodov na sociálne poistenie.

1. júla 2011 nadobudol účinnosť zákon č. 120/2011 Z. z. a zákon č. 180/2011 Z. z., ktoré okrem iného novelizovali aj zákon o pomoci v hmotnej núdzi. Zmenou legislatívy sa zaviedla povinnosť úradu práce, sociálnych vecí a rodiny určovať spôsob poskytovania dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi a povinnosť obce určovať spôsob poskytovania jednorazovej dávky v hmotnej núdzi. Rovnako sa rozšírila kategória občanov v hmotnej núdzi, ktorí majú nárok na aktívny príspevok slúžiaci na podporu získania, udržania alebo zvýšenia vedomostí, odborných zručností alebo pracovných návykov na účely pracovného uplatnenia.

3. Iná legálna migrácia

3.1 Európsky pakt o prístahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

1(e) posilniť vzájomnú informovanosť o migrácii zlepšením existujúcich nástrojov tam, kde je to potrebné

Výmena informácií medzi členskými štátmi EÚ v oblasti nelegálnej migrácie prebiehala v roku 2011 predovšetkým účasťou na pravidelných zasadnutiach FRAN spoločenstva FRONTEX Risk Analysis Network agentúry FRONTEX. Ide o zoskupenie členských štátov EÚ a asociovaných štátov Schengenu, ktorého sa zúčastňujú analytici jednotlivých analytických centier týchto štátov a informujú o sta-

ve nelegálnej migrácie tej ktorej krajiny. Súčasťou spolupráce s FRAN spoločenstvom je pravidelné ukladanie dvojmesačných analytických správ FRAN a mesačných štatistík FRAN na sieť CIRCA do skupiny ICONET. Štáty majú v určenom termíne vyplňať tieto dokumenty podľa stanovenej osnovy do príslušného adresára ICONETu. Na základe týchto dokumentov spracúva FRONTEX svoje produkty, ktoré následne na spomenutých pravidelných stretnutiach prezentuje spolu s ponúknutými údajmi o nelegálnej migrácii od členských štátov, prípadne žiada vysvetlenia nejasností od vyslaných účastníkov členských štátov a zadáva pre členské štáty nové úlohy.

Na multilaterálnej úrovni prebieha aj výmena informácií o nelegálnej migrácii medzi Slovenskom, Poľskom, Maďarskom a Ukrajinou v rámci systému DSR/MSR – Daily Statistics Reports/Monthly Statistics Reports. Zasielanie informácií prebieha na dennej a mesačnej báze a týka sa nelegálneho prekročenia štátnej hranice, readmisie a prevádzachstva. Informácie evidujú kontaktné body, ktoré vlastné štatistiky porovnávajú so štatistikami zúčastnených krajín. Na mesačnej báze sa vytvárajú analýzy o možných ohrozeniach vonkajšej pozemnej hranice.

V oblasti integrácie cudzincov prebieha výmena informácií prostredníctvom stretnutí Národných kontaktných bodov pre integráciu (ďalej „NCPI“) na rokovaníach v Bruseli, kde má aj SR nominovaného svojho zástupcu.

Podpora výmeny informácií o najlepších postupoch v oblasti azylu sa uskutočňuje v rámci siete ENARO (European Network of Asylum Reception Organisations – Európska sieť organizácií, ktoré zastrešujú oblasť príjmu žiadateľov), do ktorej bol MÚ MV SR prijatý v roku 2009 a úspešne sa podieľal na expertných výmenách pracovníkov, ktorí zabezpečujú príjem žiadateľov o udelenie azylu v azylových zariadeniach.

V roku 2011 bola SR predsedníckou krajinou siete ENARO. 7. apríla 2011 sa v Bratislave konalo rokovanie Riadiaceho výboru siete ENARO (European Network of Asylum Reception Organizations). Témou roka 2011 bolo ubytovanie.

V rámci mechanizmu výmenných pobytov siete ENARO bol v máji 2011 prijatý v azylovom zariadení v Humennom 1 pracovník federálneho úradu pre migráciu Švajčiarska. V júni 2011 sa zástupca MÚ MV SR zúčastnil v Holandsku seminára zameraného prioritne na ubytovanie v rámci siete ENARO, pričom išlo o tím RET – Reception Expert Teams.

Všeobecne v oblasti migrácie a azylu prebieha výmena informácií prostredníctvom Európskej migračnej siete a spolupráce jej Národných kontaktných bodov.

1(f) zlepšenie informovania o možnostiach a podmienkach legálneho prístahovalectva

Poskytovanie informácií o možnostiach a podmienkach legálneho pobytu v SR patrí k štandardnej činnosti konzulárnych úradov SR¹¹¹. Viaceré informácie sú k dispozícii aj na stránke MZV SR www.mzv.sk.

MPSVR SR prepracovalo svoju webovú stránku, na ktorej je osobitne Migračná politika a osobitne Integračná politika priamo uvedená na úvodnej strane www.employment.gov.sk tak, aby prístup k materiálom z daných oblastí bol priamy a čo najjednoduchší. V časti Migračná politika budú uvedené materiály EÚ a SR týkajúce sa pôsobnosti MPSVR SR v oblasti migračnej politiky vrátane informácií o postupe a podmienkach zamestnávania cudzincov v SR v slovenskom a čiastočne aj v anglickom

¹¹¹ Informácie poskytlo MZV SR.

jazyku.¹¹² V časti Integrácia cudzincov na Slovensku sú v slovenskom a anglickom jazyku dostupné informácie týkajúce sa iných ministerstiev, pobytov, občianstva, zamestnania a pod. na jednom mieste. Ďalšie informácie uvádzame aj v kapitole **I(h)**.

Na oficiálnej webovej stránke Ministerstva vnútra SR www.minv.sk sú dostupné základné informácie o právach a povinnostiach cudzincov súvisiace so vstupom na územie SR, ako aj ich následným pobytom. Rovnako sú tu sprístupnené odpovede na často kladené otázky, prehľad základnej legislatívy a vzory úradných formulárov žiadostí v slovenskom jazyku, ktoré by po účinnosti nového zákona o pobyte cudzincov 1. januára 2012 mali byť dostupné vo viacerých jazykových mutáciách.

Poskytovanie informácií by malo byť zároveň zabezpečené prostredníctvom Európskeho imigračného portálu, ktorý informuje o možnostiach a podmienkach legálneho prisťahovalectva do SR (napr. informácie o podmienkach vstupu na územie SR, o platnej legislatíve, atď.). Európsky migračný portál bude prepojený s národnými stránkami kompetentných ústredných orgánov štátnej správy, kde bude možné získať aj podrobnejšie informácie, prípadne možnosť požiadať o informácie. Tieto informácie sú dostupné na vyššie uvedených webových stránkach.

ÚPSVaR, referát EURES zorganizoval v roku 2011 na vybraných úradoch práce – Nitra (32 zúčastnených), Michalovce (30 zúčastnených) a Zvolen (29 zúčastnených) –jednodňové pracovné semináre pod názvom *EURES otvára dvere migrantom*. Semináre sa konali v záujme posilnenia integrácie cudzincov žijúcich na Slovensku. Cieľom bolo napomôcť odstráneniu bariér migrácie cudzincov a zvýšiť informovanosť prostredníctvom inštitúcií poskytujúcich asistenciu cudzincom, čím by sa vytvorili podmienky pre lepší prístup k verejným službám na území Slovenska. Pracovné semináre prebiehali formou prezentácií pozvaných inštitúcií a zástupcov komunít migrantov žijúcich na Slovensku. Zástupcovia migrantov hovorili o svojich najčastejších problémoch, napr. o nedostatku pracovných príležitostí, ktorý často súvisí s nedostatočnou znalosťou slovenského jazyka. Aj preto by prijali, keby sa viac jazykových vzdelávacích centier zameralo na výučbu slovenského jazyka. Ďalej o ťažkostiach pri uznávaní dokladov o vzdelaní, pri hľadaní práce pre partnera, zdĺhavé vybavovanie úradných vecí. Pozvaní zástupcovia komunít migrantov vyjadrili spokojnosť s uvedenou aktivitou a ocenili poskytnuté informácie zo strany pozvaných inštitúcií.

Žiadna inštitúcia verejnej správy však migrantom neposkytuje komplexné poradenstvo¹¹³. Služby tohto charakteru poskytuje len *Migračné a informačné centrum* zriadené IOM, ktoré zo svojich prostriedkov spolufinancujú EIF a zo štátneho rozpočtu Ministerstvo vnútra SR. Potrebné informácie, prípadne konzultácie o rôznych aspektoch života na Slovensku je možné získať osobne, telefonicky, e-mailovou komunikáciou, ale aj na webovej stránke www.mic.iom.sk, ktorá je pravidelne aktualizovaná.¹¹⁴

V rámci projektov EIF sa realizovali aj ďalšie informačné aktivity zamerané na poskytovanie informácií o migrácii a integrácii cudzincov, ako napr. projekt *Televízna relácia na podporu integrácie cudzincov*, ktorý realizuje Local Media Institut. V rámci televíznej relácie *Integruj!*, ktorá sa vysiela na druhom programe verejnoprávnej televízie a v niekoľkých regionálnych a lokálnych televíziách, sa migrantom aj širokej verejnosti poskytujú informácie o živote migrantov na Slovensku, praktické informácie pre migrantov (vzdelávanie, pracovné možnosti, legislatívne náležitosti legálneho pobytu a i.)

112 Pozri bližšie <http://www.employment.gov.sk/index.php?SMC=1&id=775>.

113 Kriglerová G., E., Kadlečíková, J., Lajčáková, J., Migranti, nový pohľad na staré problémy, Multikulturalizmus a kultúrna integrácia migrantov na Slovensku, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, 2009, s. 54.

114 Potočková, I., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu, Slovenská republika 2010, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Bratislava, 2011.

a o multikultúrnych stretnutiach a stretnutiach migrantských komunít.¹¹⁵

Vo forme letákov a brožúr, publikovaných najmä organizáciami IOM, UNHCR, Liga za ľudské práva, sú spracované viaceré informácie o podmienkach vstupu a pobytu cudzincov, ktoré sa distribuujú na relevantné štátne inštitúcie.

V novej MP SR prijatej v roku 2011 je jedným z opatrení, ktoré sa bude rozpracovávať v akčných plánoch jednotlivých rezortov, vytváranie informačno-konzultačných centier pre migrantov na zlepšenie ich prístupu k informáciám o vstupe a pobyte, životných a pracovných podmienkach, a to aj v krajinách ich pôvodu. Zároveň sa tu uvádza, že je potrebné poskytovať informácie aj prostredníctvom imigračných portálov, internetových (viacjazyčných) stránok, brožúrok a letákov a zvyšovať všeobecnú informovanosť migrantov prostredníctvom informačných kampaní o nelegálnej práci, prevádzkachte, obchodovaní s ľuďmi aj o možných rizikách pracovnej migrácie a možnostiach pomoci.¹¹⁶

3.2 Štokholmský program

Príslušné záväzky v Štokholmskom programe sú podobné cieľu Paktu uvedeného vyššie, preto neuvádzame ďalšie informácie.

4. Integrácia

4.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

I(g) podporovať harmonickú integráciu v súlade so spoločnými základnými princípmi

MPSVR SR vytvorilo v roku 2011 nový organizačný útvar Centrum pre koordináciu integrácie cudzincov (CKIC). CKIC plní funkciu koordinačného pracoviska pre záležitosti integrácie cudzincov a migrácie a podieľa sa na tvorbe štátnej politiky a koncepcnej činnosti v oblasti migrácie a integrácie cudzincov. Problematika migrácie zostala v pôsobnosti odboru zahraničných vzťahov a protokolu, ktorý vznikol k 1. 8. 2011 zlúčením odboru medzinárodných vzťahov a odboru protokolu. Spolu sa podieľajú na tvorbe štátnej politiky a koncepcnej činnosti v oblasti migrácie a integrácie cudzincov, ako aj na tvorbe legislatívnych opatrení, ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov, programov dlhodobého rozvoja, strategických zámerov a ich presadzovania na medzirezortnej úrovni. CKIC koordinuje aj aplikáciu navrhnutých integračných opatrení vyplývajúcich z Koncepcie integrácie cudzincov v Slovenskej republike. Ďalej sa aktívne podieľa na zabezpečovaní procesu integrácie cudzincov vrátane tých, ktorým SR poskytuje niektorú z foriem medzinárodnej ochrany, v súčinnosti so zainteresovanými zložkami štátnej správy, samosprávy a mimovládnyimi organizáciami podľa rozhodnutia vlády SR a podieľa sa na vytváraní podmienok na predchádzanie nežiaducich javov, akými sú diskriminácia, intolerancia, rasizmus, xenofóbia, antisemitizmus a iné. CKIC zároveň riadi Medzirezortnú expertnú komisiu pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC) ako koor-

115 Viac informácií nájdete na <http://www.integruj.sk>.

116 Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migracna_politika_sr_2020_sk.pdf (citované 18. 11. 2011).

dinačný orgán ministerstva pre realizáciu úloh v oblasti integračnej politiky SR, zastupuje Slovenskú republiku v pracovnej skupine Európskej komisie – Národné kontaktné body pre integráciu a plní s tým súvisiace úlohy¹¹⁷.

MPSVR SR obnovilo dôležité Stretnutia s komunitami cudzincov žijúcich na Slovensku, zrealizované po dvoch rokoch v marci a decembri 2011 – nakoľko od roku 2009 sa stretnutia nekonali. Predmetom stretnutí bolo predstavenie nového odboru – Centrum pre integráciu cudzincov MPSVR SR, diskusia ku Koncepcii integrácie cudzincov, k novele zákona o službách zamestnanosti, k prístupu cudzincov na trh práce a celkovo obnovenie spolupráce. Stretnutí sa okrem predstaviteľov komunit zúčastnili aj mimovládne a medzinárodné organizácie pracujúce v oblasti migrácie i predstavitelia relevantných univerzít.¹¹⁸

MPSVR SR vytvorilo úplne novú pracovnú platformu pre odborníkov zo štátnej aj neštátnej úrovne pracujúcich v oblasti integrácie cudzincov na Slovensku, a to Fórum pre integráciu (v októbri 2011 sa konalo prvé stretnutie). Fórum predstavuje neformalizovaný diskusný priestor k otázkam integrácie, ktoré zlučuje odborníkov a predstavuje zdroj informácií, koncepcií a nápadov v oblasti integrácie.¹¹⁹

MPSVR SR koordinuje prípravu aktualizácie Koncepcie integrácie cudzincov v SR („KIC“), ktorá bola prijatá v máji 2009. MPSVR SR vytvorilo 7 pracovných skupín ku kľúčovým tematickým oblastiam (zdravotníctvo, ubytovanie, vzdelávanie, začlenenie, zamestnanosť, samospráva, partneri) s cieľom zefektívniť materiál KIC a jeho aktualizovanie v súlade so zámermi a cieľmi novej MP.¹²⁰

V novej MP SR sa v časti venovanej integrácii spomínajú nasledujúce plánované opatrenia:

- zavádzanie uplatňovania tzv. integračného mainstreamingu do prípravy a tvorby legislatívy;
- zvyšovanie dôrazu na ľudské práva a toleranciu, boj proti diskriminácii a intolerancii formou vytvorenia koordinovanej komunikačnej stratégie, ktorá zahŕňa aktivity zameriavajúce sa na zvyšovanie informovanosti verejnosti, systematickú spoluprácu s verejnoprávnymi médiami a iniciovanie širších diskusií;
- stanovenie mechanizmu systematického sledovania plnenia indikátorov integrácie migrantov;
- vytváranie podmienok na implementáciu integračnej politiky na regionálnej a lokálnej úrovni prostredníctvom relevantných subjektov, a to najmä VÚC, miest a obcí a definovanie možností spolupráce vzhľadom na ich kompetencie a zodpovednosť;
- zapájanie do procesu integrácie členov jednotlivých migrantských združení a komunit na lokálnej a regionálnej úrovni;
- zavedenie predpríchodovej informovanosti migrantov v krajinách pôvodu;
- zjednodušenie mechanizmu uznávania odborných kvalifikácií;
- zabezpečenie dostupnej výučby slovenského jazyka a sociálno-kultúrnej orientácie pre migrantov;
- zväznenie zmeny postupu pri naturalizácii a získavaní štátneho občianstva SR tak, aby sa urýchlil proces integrácie, zjednodušili a stransparentnili sa procesy vedúce k udeleniu trvalého pobytu a následne aj možnosti získania slovenského štátneho občianstva, a i.¹²¹

117 Dodatok č. 2 z 25. augusta 2011 k Organizačnému poriadku Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 30/2011 z 24. júna 2011, dostupné na <http://www.google.sk/url?sa=t&rc=t&q=centrum%20pre%20koordin%C3%A1ciu%20integr%C3%A1cie%20cudzincov%20&source=web&cd=1&ved=0CBwQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.employment.gov.sk%2Findex.php%3Fid%3D21301&ei=NanLTrCOEMaSswb0to3dDA&usg=AFQjCNHQTxTpJqax5KmJwujCm10XYs4dpA> (citované 22. 11. 2011).

118 Informácie poskytlo MPSVR SR.

119 Informácie poskytlo MPSVR SR.

120 Informácie poskytlo MPSVR SR.

121 Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migracna_politika_sr_2020_sk.pdf (citované 18. 11. 2011).

Aktuálne sú opatrenia pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín (napr. opatrenia umožňujúce migrantom získať základné znalosti jazyka hostiteľskej krajiny, vzdelávacie programy, opatrenia na miestnej úrovni), realizované najmä medzinárodnými a mimovládnyimi organizáciami v rámci projektov financovaných z fondov všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov a spolufinancovaných z rozpočtu MV SR.

Konkrétne sú to projekty:

- *Migračné informačné centrum na podporu cudzincov na Slovensku (fáza IV)* (www.mic.iom.sk) – pozri bližšie **I(f)**. Migračné informačné centrum IOM poskytovalo v roku 2011 nízkoprahové jazykové kurzy slovenčiny pre štátnych príslušníkov tretích krajín.¹²²
- *Televízna relácia na podporu integrácie cudzincov* (www.integruj.sk) – pozri bližšie **I(f)**. Časy nových menšín (<http://www.nadaciamilanasimecku.sk> a www.multikulti.sk) – aktivity projektu sú zamerané na zvýšenie povedomia slovenskej verejnosti o živote, kultúre a tradíciách nových menšín žijúcich na Slovensku a ich postavenia v spoločnosti. V rámci projektu sa v Bratislave konal viacdňový festival Týždeň nových menšín (Fjúžn). Cieľom festivalu bolo okrem iného rozvíjať vzťahy medzi komunitami a dať im priestor na prezentáciu. V nadväznosti na festival sa konali jednorazové kultúrno-spoločenské podujatia.¹²³
- *BAKHITA* (<http://www.charita.sk/stranky/o-projekte-2>) – v rámci projektu Bakhita sa organizovali bezplatné kurzy opatrovateľstva, ktoré boli určené pre štátnych príslušníkov tretích krajín s trvalým, prechodným alebo tolerovaným pobytom na Slovensku.¹²⁴
- *Zlepšenie možností integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na lokálnej úrovni* (<http://www.cvek.sk/main.php?p=projekty&lang=sk>) – cieľom projektu je upriamiť pozornosť aktérov integrácie migrantov na lokálnej úrovni na problematiku migrácie a integrácie v kontexte regionálneho rozvoja. Na dosiahnutie tohto cieľa sa zbierali rôzne informácie o problematike integrácie na lokálnej úrovni (štatistické dáta, informácie o legislatíve a verejných politikách, zaujímavé príklady integrácie na lokálnej úrovni zo zahraničia, atď.) a následne sa pravidelne poskytovali aktérom integrácie migrantov na lokálnej úrovni (prostredníctvom bulletinu a informačnej webstránky).¹²⁵

I(h) podpora výmeny informácií o najlepších postupoch v oblasti prijímania a integrácie

Na spracovaní národnej webovej stránky týkajúcej sa integrácie sa pracuje, rovnako aj na zintenzívnení výmeny informácií medzi inštitúciami a ďalšími zainteresovanými stranami podieľajúcimi sa na integrácii migrantov.

Pri presadzovaní integračných opatrení sa MPSVR SR podarilo po prvýkrát v histórii rezortu práce umiestniť odkaz na dôležité informácie týkajúce sa iných ministerstiev, pobytov, občianstva, zamestnania na jedno miesto v rámci aktualizovanej stránky MPSVR SR. Zaujemca nájde tieto informácie v slovenskom a anglickom jazyku na hlavnej stránke MPSVR SR pod hlavičkou Integrácia cudzincov na Slovensku.¹²⁶

122 Viac informácií na <http://mic.iom.sk/sk/uzitocne/na-stiahnutie/category/10-letaky.html?download=97%3Anizkoprahovy-kurz-slovenskeho-jazyka-pre-cudzincov>

123 Zdroj: <http://www.nadaciamilanasimecku.sk/index.php?id=150> (citované 25. 11. 2011).

124 Zdroj: <http://www.charita.sk/stranky/o-projekte-2> (citované 25. 11. 2011).

125 Zdroj: <http://www.cvek.sk/main.php?p=projekty&lang=sk#anch125> (citované 25. 11. 2011).

126 Viac informácií na <http://www.employment.gov.sk/integracia-cudzincov.html> (citované 2. 2. 2012).

Ako uvádzame v bode **I(g)**, v roku 2011 obnovilo MPSVR SR dôležité Stretnutia s komunitami cudzincov žijúcich na Slovensku a zasadnutia medzirezortnej expertnej komisie pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC) a vytvorilo úplne novú pracovnú platformu pre odborníkov zo štátnej aj neštátnej úrovne pracujúcich v oblasti integrácie cudzincov na Slovensku – Fórum pre integráciu.

MPSVR SR prezentuje vlastné výsledky prostredníctvom pravidelných tlačových správ na hlavnej stránke MPSVR SR.

Štátna tajomníčka Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR poskytla záštitu medzinárodnej konferencii *Národný dialóg o integrácii*, ktorú zorganizovala IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu¹²⁷ v spolupráci s Národným kontaktným bodom Európskej migračnej siete v SR aj s podporou EIF 15. novembra 2011 v Bratislave. Hlavným cieľom konferencie bolo vytvoriť priestor na vzájomnú výmenu skúseností a dobrej praxe medzi vybranými členskými štátmi EÚ v oblasti integrácie cudzincov a vypracovať návrhy a odporúčania v oblasti integrácie cudzincov. Príklady dobrej praxe prezentovali odborníci v spomínanej problematike pôsobiaci v štátnych inštitúciách aj mimovládnych organizáciách v Českej republike, Portugalsku a Rakúsku. Na konferencii sa zúčastnilo viac ako 130 zástupcov z inštitúcií verejnej správy vrátane územnej samosprávy, z medzinárodných organizácií, mimovládnych organizácií a migrantských združení pôsobiach na Slovensku. Konferencii *Národný dialóg o integrácii* predchádzal jednodňový workshop pre odborníkov, ktorí boli vyškolení na tréningoch organizovaných IOM Medzinárodnou organizáciou pre migráciu v rokoch 2010 a 2011 s podporou Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín. IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu prezentovala na konferencii odporúčania na skvalitnenie procesu integrácie cudzincov v SR, ktoré sformulovali účastníci workshopu. Odporúčania tvorili základ pre panelovú diskusiu, ktorej sa zúčastnil zástupca MÚ MV SR, MPSVR SR, ÚHCP P PZ, Inštitútu pre verejné otázky a kultúrny mediátor ako zástupca migrantských komunit.

4.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

3(b) začleniť problematiku integrácie komplexným spôsobom do všetkých príslušných oblastí politik

Realizácia integračnej politiky v podmienkach SR sa uskutočňuje v súlade s Koncepciou integrácie cudzincov v SR pod gesciou MPSVR SR. Koncepciu integrácie cudzincov schválila vláda uznesením vlády SR č. 338 zo 6. mája 2009. Postupne sa problematika integrácie začleňuje do ďalších oblastí národných politik. Politika integrácie cudzincov ako súčasť globálneho prístupu k migrácii sa stala súčasťou Migračnej politiky SR s výhľadom do roku 2020, ktorú schválila vláda uznesením vlády SR č. 574 z 31. augusta 2011. V kapitole 2 – Integrácia sa nachádza zhrnutie základných cieľov integračnej politiky v SR a nadväzuje na Koncepciu integrácie cudzincov v oblasti integračného mainstreamingu. Každá pripravovaná politika štátu (rezortné politiky, právne predpisy a opatrenia) by mala brať do úvahy dopad na integráciu cudzincov v SR. V rámci MP musí každý rezort vytvoriť vlastné akčné plány. Na základe návrhu MPSVR SR zapracoval zodpovedný orgán za EIF do výzvy na predkladanie žiadosti o grant SK 2011 EIF problematiku predchádzania násilia páchaného na ženách migrantkách, čím sa v rámci SR otvára priestor pre úplne nový rozmer výskumu v integrácii a pomoci cudzincom

¹²⁷ V rámci projektu Migračné informačné centrum na podporu cudzincov na Slovensku (fáza IV).

žijúcich na Slovensku.

MPSVR SR vypracovalo usmernenia pre úrady práce, sociálnych vecí a rodiny SR, čím sa dosiahlo odstránenie neadekvátnych rozhodnutí v oblasti štátnych sociálnych dávok.¹²⁸

3(e) zlepšenie konzultácií s občianskou spoločnosťou a jej zapájania do procesov

Ako uvádzame v časti **I(g)**, MPSVR SR obnovilo dôležité Stretnutia s komunitami cudzincov žijúcich na Slovensku. Okrem toho sa konajú zasadnutia medzirezortnej expertnej komisie pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC), na ktorých sa zúčastňujú na ad hoc báze aj predstavitelia mimovládnych a medzivládnych inštitúcií. Zároveň vytvorilo MPSVR SR úplne novú pracovnú platformu pre odborníkov pracujúcich v oblasti integrácie cudzincov na Slovensku zo štátnej aj neštátnej úrovne – Fórum pre integráciu.

Ako uvádzame v časti **I(h)**, MPSVR SR prezentuje vlastné výsledky o integrácii migrantov prostredníctvom pravidelných tlačových správ na hlavnej stránke MPSVR SR, a tým informuje aj širokú verejnosť. MPSVR SR zaštitilo medzinárodnú konferenciu *Národný dialóg o integrácii*, ktorej cieľom bolo poskytnúť priestor na vzájomnú výmenu skúseností a dobrej praxe medzi vybranými členskými štátmi Európskej únie v oblasti integrácie cudzincov a vypracovať návrhy a odporúčania v oblasti integrácie cudzincov s cieľom skvalitniť proces integrácie cudzincov v SR, ktoré sformulovali účastníci workshopu.

3(f) posilniť demokratické hodnoty a sociálnu súdržnosť vo vzťahu k prisťahovalectvu a integrácii prisťahovalcov a podporovať medzi kultúrny dialóg a kontakty

Aktuálne sú opatrenia zamerané na posilnenie demokratických hodnôt a sociálnej súdržnosti vo vzťahu k prisťahovalectvu a integrácii prisťahovalcov a na podporu medzikultúrneho dialógu a kontaktov, realizované najmä medzinárodnými a mimovládnyimi organizáciami v rámci projektov financovaných zo všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov a spolufinancovaných z rozpočtu MV SR. Viac informácií uvádzame v časti **I(g)**.

Ako uvádzame v časti **I(h)**, MPSVR SR zaštitilo medzinárodnú konferenciu *Národný dialóg o integrácii*, ktorej cieľom bolo poskytnúť priestor na vzájomnú výmenu skúseností a dobrej praxe medzi vybranými členskými štátmi Európskej únie v oblasti integrácie cudzincov a vypracovať návrhy a odporúčania v oblasti integrácie cudzincov s cieľom skvalitniť proces integrácie cudzincov v SR, ktoré sformulovali účastníci workshopu. Na konferencii sa zúčastnilo viac ako 130 zástupcov z inštitúcií verejnej správy vrátane územnej samosprávy, z medzinárodných organizácií, mimovládnych organizácií a migrantských združení pôsobiach na Slovensku.

MPSVR SR sa zúčastnilo stretnutia k výsledkom porovnávacieho výskumu MIPEX III, organizovaného British Council, v rámci Týždňa nových menšín. Stretnutie sa konalo v máji 2011 a zástupcovia MPSVR SR na ňom prezentovali výsledky MIPEXu III z pohľadu MPSVR SR a médiám poskytli rozhovor o problematike integrácie cudzincov.¹²⁹

MPSVR SR participovalo na verejnej diskusii *Je Slovensko otvorená krajina?*, organizovanej OZ Človek v ohrození 15. júna 2011, ktorej sa zúčastnili aj migranti žijúci v SR, odborná a široká verejnosť. MPSVR

¹²⁸ Informácie poskytlo MPSVR SR.

¹²⁹ Informácie poskytlo MPSVR SR.

SR tu informovalo o plánovanej aktualizácii koncepcie integrácie cudzincov v SR.¹³⁰

Po prvýkrát vyhlásilo MPSVR SR pod záštitou štátnej tajomníčky zbierku predmetov slúžiacich na voľnočasové a športové aktivity pre záchytné a pobytové tábory v Slovenskej republike. Zozbierané predmety boli po ukončení zbierky 31. októbra 2011 odovzdané príslušným subjektom.¹³¹

Akademická obec, nezávislí experti, mimovládne organizácie, medzinárodné organizácie, ZMOS aj jednotlivé ministerstvá boli prizvané a konzultovali prípravu materiálov *Koncepcie zámery migračnej politiky SR na obdobie rokov 2011 – 2015 a Migračná politika SR s výhľadom do roku 2020* s cieľom vytýčenia priorit v oblasti ich pôsobnosti, ktoré by bolo potrebné z ich pohľadu riešiť.

NELEGÁLNE PRISŤAHOVALECTVO A NÁVRAT

5. Nelegálne prisťahovalectvo

5.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

II(a) zameriavať sa iba na regularizáciu jednotlivých prípadov

SR v súčasnosti nemá žiadny regularizačný program pre nelegálnych migrantov, ani o jeho zavedení neuvažuje. Za určitý regularizačný prvok vo vzťahu k nelegálnej migrácii sa však dá považovať inštitút tolerovaného pobytu, ktorý slúži na dočasnú legalizáciu pobytu štátneho príslušníka tretej krajiny, pričom ale nejde o systematickú regularizačnú schému.

Cudzinec, ktorý sa na území SR nachádza bez oprávnenia na pobyt, môže v závislosti od konkrétnych okolností svojho prípadu požiadať o priznanie niektorého druhu medzinárodnej ochrany alebo o poskytnutie tolerovaného pobytu, pričom obe alternatívy predstavujú nástroje umožňujúce legalizáciu neoprávneného pobytu na území SR.

20. júla 2011 nadobudol účinnosť zákon č. 223/2011 Z. z., ktorý okrem iného novelizoval zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o pobyte cudzincov) a prostredníctvom ktorého sa uskutočnila transpozícia smernice 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov. Do zákona o pobyte cudzincov tak bol zavedený nový dôvod udelenia tolerovaného pobytu pre prípady nelegálneho zamestnávania, a to štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý bol nelegálne zamestnaný za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok alebo nelegálne zamestnanej maloletej osobe, ak je ich prítomnosť na území SR nevyhnutná na účely trestného konania. Na podanie žiadosti je v týchto prípadoch oprávnený orgán činný v trestnom konaní a tolerovaný pobyt sa udelí na 180 dní, s možnosťou opakovaného predĺženia až do skončenia trestného konania alebo do doby, pokiaľ takejto

¹³⁰ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹³¹ Informácie poskytl MPSVR SR.

osobe nebude uhradená dlžná suma odmeny za vykonanú prácu. Relevantné ustanovenia smernice sa premietajú aj v novom zákone o pobyte cudzincov. Nový zákon o pobyte cudzincov s účinnosťou od 1. januára 2012 navyše sprístupní tolerovaný pobyt novej kategórii cudzincov s ohľadom na rešpektovanie ich súkromného a rodinného života, ako aj za účelom zvýšenia podpory obetí obchodovania s ľuďmi.

II(c) usilovať sa o predchádzanie rizikám nelegálneho prisťahovalectva

Za účelom dôkladnejšieho zosúladenia národnej legislatívy so smernicou 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území modifikuje nový zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov s účinnosťou od 1. januára 2012 ustanovenia týkajúce sa administratívneho vyhostenia a zaistenia.

S ohľadom na administratívne vyhostenie sa zmení jeho definícia, dôvody administratívneho vyhostenia, výkonu rozhodnutia a odloženia výkonu rozhodnutia o administratívnom vyhostení. Uloženie zákazu vstupu nebude už automatickou súčasťou rozhodnutia o administratívnom vyhostení, len fakultatívnou možnosťou policajného útvaru, pričom sa zmení dĺžka zákazu vstupu v závislosti od jednotlivých dôvodov administratívneho vyhostenia. Predchádzajúce rozhodnutia o administratívnom vyhostení alebo vstup na územie SR počas trvania zákazu vstupu sa budú zohľadňovať osobitne a budú dôvodom na uloženie zákazu vstupu na celé územie EÚ. Nový zákon redefinuje kategórie osôb, ktoré je možné vyhostiť len vtedy, ak vážne ohrozujú bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok.

Významnou novinkou je zavedenie alternatívy zaistenia v podobe uloženia povinnosti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny pravidelne osobne hlásiť svoj pobyt alebo zložiť peňažnú záruku, ktorá však prichádza do úvahy len v prípade preukázania zabezpečenia ubytovania a finančného zabezpečenia pobytu. Využitie alternatív zaistenia však bude vylúčené v prípade konania vo veci administratívneho vyhostenia z dôvodu, že štátny príslušník tretej krajiny predstavuje vážnu hrozbu pre bezpečnosť štátu alebo verejný poriadok, alebo ohrozuje bezpečnosť štátu, verejný poriadok alebo verejné zdravie. Dôvody zaistenia sa rozširujú na prípady štátneho príslušníka tretej krajiny v konaní o administratívnom vyhostení s cieľom zabezpečiť jeho vycestovanie, ak existuje riziko jeho úteku alebo ak sa vyhýba alebo bráni procesu prípravy výkonu jeho administratívneho vyhostenia. Pokiaľ však policajný útvar v takomto prípade nevydá rozhodnutie o administratívnom vyhostení do 48 hodín od zaistenia, má povinnosť cudzinca ihneď prepustiť.

Politika na predchádzanie rizikám nelegálneho prisťahovalectva sa realizuje opatreniami upravenými v Národnom pláne riadenia kontroly hraníc Slovenskej republiky na roky 2011 až 2014, ktorý schválila vláda SR uznesením č. 473 z dňa 6. júla 2011¹³².

II(d) rozvinúť spoluprácu medzi členskými štátmi tým, že budú na dobrovoľnej báze a v potrebnej miere prijímať spoločné opatrenia na zabezpečenie vyhostenia cudzincov s nelegálnym pobytom

Výmena biometrických údajov vyhostených cudzincov medzi SR a ostatnými členskými štátmi sa v súčasnosti nerealizuje. Predpokladá sa, že po spustení Schengenského informačného systému II. generácie, budú biometrické údaje vyhostených cudzincov z vnútroštátnej evidencie zasielané do databázy SIS II. Tak sa sprístupnia údaje aj ostatným členským štátom.

¹³² Národný plán riadenia kontroly hraníc Slovenskej republiky na roky 2011 až 2014, dostupné na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19962> (citované 18. 11. 2011).

II(g) realizovať prísne sankcie voči osobám, ktoré využívajú cudzincov s nelegálnym pobytom

Transpozícia smernice 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, sa uskutočnila zákonom č. 223/2011 Z. z., ktorý zmenil a doplnil zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Relevantné ustanovenia smernice sa premietli aj do nového zákona o pobyte cudzincov.

Uvedená novela rozširuje doterajší všeobecný zákaz nelegálneho zamestnávania explicitne aj na štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území SR, a spektrum subjektov, na ktoré sa vzťahuje povinnosť rešpektovať tento zákaz, sa dopĺňa o fyzické osoby, ktoré nie sú podnikateľmi. V prípade porušenia tohto zákazu sú okrem pokuty aplikovateľné sankcie vo forme vylúčenia možnosti účasti zamestnávateľa na verejnom obstarávaní, ako aj ďalších taxatívne ustanovených platieb, napríklad uhradenie dlžnej mzdy, platby v sume rovnajúcej sa dani z príjmu, poistnému na sociálne poistenie a zdravotné poistenie, nákladov na doručenie dlžnej mzdy a nákladov súvisiacich s administratívnym vyhostením. Napriek tomu, že zodpovednosť za sankcie znáša predovšetkým nelegálne zamestnávajúci zamestnávateľ, novela zavádza možnosť prechodu zodpovednosti aj na ďalšie vymedzené osoby podieľajúce sa na predmetnej dodávke práce, tovaru a poskytovaní služieb. Zodpovednosť za nelegálne zamestnávanie odpadá, ak si zamestnávateľ splnil novo zavedené povinnosti v podobe vyžiadania si dokladu oprávňujúceho na pobyt od štátneho príslušníka tretej krajiny pred jeho prijatím do zamestnania a informovania úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o jeho nástupe do zamestnania v stanovenej lehote, avšak nevedel, že predložený doklad bol sfašovaný. Peňažná sankcia, ktorú je možné uložiť zamestnávateľovi pri porušení zákazu nelegálneho zamestnávania, môže dosiahnuť výšku od 2 000 eur do 200 000 eur. Pokuta za nelegálnu prácu môže dosiahnuť výšku 331 eur. Novým kritériom pri určovaní výšky pokuty za porušenie zákazu nelegálneho zamestnávania je počet nelegálne zamestnaných fyzických osôb. Kontrolné orgány majú povinnosť pravidelne identifikovať odvetvia, v ktorých je riziko nelegálneho zamestnávania najvyššie, a vykonávať kontroly najmä v týchto rizikových odvetviach. Zároveň sa stanovila povinnosť Národného inšpektorátu práce každoročne poskytovať Európskej komisii informácie o vykonaných kontrolách a ich výsledkoch. Novela tiež presne zadefinovala povinnosti zamestnávateľov pri zamestnávaní štátnych príslušníkov tretích krajín, pričom v prípade porušenia akýchkoľvek povinností vymedzených zákonom o službách zamestnanosti je možné zamestnávateľovi uložiť pokutu až do výšky 33 193,91 eur. Nelegálne zamestnaným osobám sa po splnení špecifických predpokladov novelou umožnilo získanie tolerovaného pobytu na území SR.

Zároveň je zoznam zamestnávateľov, u ktorých inšpektoráty práce zistili nelegálnu prácu, resp. nelegálne zamestnávanie, zverejnený na webovej stránke Národného inšpektorátu práce¹³³ a slúži ostatným zainteresovaným rezortom a inštitúciám v oblasti vymáhania dane a odvodov, ďalej tiež na účely posúdenia žiadostí o dotácie a vymáhania vrátenia už vyplatených dotácií.

V roku 2011 odhalila Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ 7 prípadov zločinu prevádzkačstva. Vyšetrotateľ NJBPNM vznesol obvinenie spolu voči 23 osobám (sprostredkovateľom, z ktorých bolo 12 ukrajinskej, 8 slovenskej, 2 čínskej a 1 bieloruskej štátnej príslušnosti) v 37 skutkoch, ktorí napomáhali v zadeľovaní prác v oblasti stavebníctva 139 migrantom, z toho 137 štátnym príslušníkom Ukrajiny a 2 štátnym príslušníkom Číny, pre zločin prevádzkačstva podľa ustanovenia § 356 Trestného zákona, ako aj zo spáchania obzvlášť závažného zločinu legalizácie príjmov z trest-

¹³³ Zoznam je zverejnený na <http://www.safework.gov.sk/register/>.

nej činnosti podľa § 233 ods. 1, písm. a), b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona spáchaného organizovanou skupinou, za čo im hrozí trest odňatia slobody vo výške 12 až 20 rokov. Týmto získali pre seba neoprávnený prospech v celkovej výške 1 420 294,87 eur.

II(h) rozhodnutie o vyhostení prijaté niektorým členským štátom by malo byť uplatniteľné na celom území Európskej únie a záznam o tomto rozhodnutí vložený do Schengenského informačného systému (SIS) s cieľom zabrániť vstupu a pobytu dotknutej osoby na ich území

Pre oblasť nelegálnej migrácie s ohľadom na spoluprácu štátov EÚ pri vyhostovaní sa v SR odo dňa vstupu do schengenského priestoru uplatňuje smernica 2001/40/ES o vzájomnom uznávaní rozhodnutí o vyhostení štátnych príslušníkov tretích krajín. V súlade s touto smernicou sa od jej transpozície do národnej legislatívy v roku 2007¹³⁴ v praxi vyskytlo len niekoľko prípadov, kedy SR realizovala výkon rozhodnutia o vyhostení vydaného niektorým zo štátov EÚ. Išlo o prípady cudzincov s pozitívnym záznamom v SIS, v prípade ktorých sa podarilo prostredníctvom národnej ústredne SIRENE, resp. iných orgánov zabezpečiť rozhodnutie o návrate vydané príslušným štátom¹³⁵.

SR uznáva rozhodnutia o návrate vydané inými členskými štátmi EÚ v zmysle smernice 2008/115/ES pri pozemnom tranzite navrátilca v rámci lehoty na dobrovoľný odchod. Všetky podriadené zložky ÚHCP P PZ sú metodicky usmernené postupovať v zmysle uvedenej smernice.

V roku 2011 sme zaznamenali dva prípady realizácie rozhodnutia o vyhostení vydaného niektorým z členských štátov EÚ. Išlo sa o štátneho príslušníka Srbska a štátneho príslušníka Chorvátska, ktorým bolo Rakúskou republikou vydané rozhodnutie o administratívnom vyhostení, následne boli readmitovaní na územie SR, kde obidvaja po zaistení v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov požiadali o dobrovoľný návrat do krajiny pôvodu. Štátnemu príslušníkovi Srbska bolo vydané rozhodnutie o administratívnom vyhostení vo viacerých členských štátoch.

5.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

4(j) účinnejšie kroky proti nelegálnemu prístahovalectvu a obchodovaniu s ľuďmi a ich pašovaniu, a to zhromažďovaním informácií o migračných trasách, ako aj komplexných informácií, ktoré zlepšujú naše porozumenie migračných tokov a reakciu na ne

ÚHCP P PZ má vytvorenú stratégiu zberu a odovzdávania informácií o nelegálnej migrácii vo forme denných situačných správ. Obsahom týchto správ sú všetky relevantné skutočnosti o narušení štátnej hranice alebo porušení podmienok pobytu cudzincom, ktorý bol zadržaný ako nelegálny migrant. Do októbra 2010 boli tieto informácie spracovávané na ÚHCP P PZ v databáze nelegálnej migrácie. Od októbra 2010 bola databáza nelegálnej migrácie nahradená informačným systémom nelegálnej migrácie a medzinárodnej ochrany IS MIGRA. Po úspešnom ukončení pilotnej prevádzky bol IS MIGRA od 1. 1. 2011 uvedený do produkčnej prevádzky. Informácie o nelegálnych migrantoch sa evidujú ihneď po zadržaní priamo na základnom útvare a sú dostupné okamžite pre všetkých

¹³⁴ Smernica 2001/40/ES bola transponovaná do zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov zákonom č. 342/2007 Z. z. z 26. júna 2007, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do Schengenského priestoru.

¹³⁵ Potočková, I., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu, Slovenská republika 2010, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Bratislava, 2011.

policajtov v rámci policajného zboru. Význam informačného systému spočíva taktiež v možnosti jednoznačne určiť identitu cudzinca podľa nasnímaných odtlačkov prstov v prípade, že sa v minulosti na území SR už nachádzal alebo bol žiadateľom o azyl v niektorej inej členskej krajine EÚ. Tento informačný systém je zároveň dôležitým analytickým nástrojom, nakoľko zhromažďuje množstvo údajov o zadržaných nelegálnych migrantoch a je v ňom evidovaný priebeh všetkých úkonov, ktoré sú s nelegálnym migrantom vykonávané.

Integráciou údajov do jediného informačného systému sa zjednodušila analytická práca a tvorba produktov na všetkých úrovniach. Za účelom zabezpečenia jednotného postupu útvarov ÚHCP P PZ pri používaní IS MIGRA bola 28. júla 2011 vydaná novela metodiky k používaniu IS MIGRA. V súvislosti so zhromažďovaním informácií o nelegálnej migrácii bol vydaný pokyn k hlásnej službe ÚHCP P PZ a pokyn o spracovaní vybraných štatistických informácií v rozsahu pôsobnosti služby hraničnej polície a služby cudzineckej polície.

Operatívni pracovníci na oddeleniach operatívnej činnosti a vyšetrovania Západ, Stred, Východ NJBPNM ÚHCP P PZ v rámci operatívneho rozpracovania zisťujú informácie o nelegálnych trasách a o záujmových osobách od informátorov, ktoré zhromažďujú v kriminálnych zväzkoch a potom zasielajú štatistické údaje na oddelenie pre koordináciu činností, kde sa tieto informácie uchovávajú a vyhodnocujú podľa potreby.

Do projektu *Budovanie migračných partnerstiev* (BMP), zameraného na rozvíjanie partnerstiev so susednými krajinami EÚ vo východnom a juhovýchodnom regióne, ktorý schválila Európska komisia v rámci výzvy *Program spolupráce s tretími krajinami v oblasti migrácie a azylu*, sa SR zapájala aj v roku 2011 v rámci jeho predĺženia. Jeho zámerom je implementácia cieľov definovaných participujúcimi partnermi v Spoločnom vyhlásení počas rokov 2011 - 2012, v rámci ktorých dominuje popri previazaní migrácie a rozvoja aj boj proti nelegálnej migrácii. Aktivity predĺženého projektu sú zamerané na aktualizáciu už vytvorených migračných profilov krajín a na vylepšenie interaktívnej mapy východných migračných ciest (i-mapa)¹³⁶.

NJBNM ÚHCP P PZ uskutočnila v októbri 2011 poslednú aktivitu programu spolupráce s Moldavskom, nachádzajúcim sa na trase nelegálnej migrácie, ako aj krajinou pôvodu nelegálnej migrácie, ktorá bola zameraná na posilnenie kapacít zodpovedných za boj proti nelegálnej migrácii aj na rozvoj partnerskej spolupráce. Nadviazaná spolupráca partnerských útvarov bude pokračovať aj v roku 2012 konkrétnou spolupracou na rozpracovaných prípadoch organizovaného medzinárodného prevádzkačstva. Na ministerskej konferencii, ktorá sa konala od 3. do 4. novembra 2011, bol schválený akčný plán, ktorý sa bude realizovať v blízkej budúcnosti.

4(k) zvýšenie cielenej odbornej prípravy a podpory v oblasti vybavenia

SR sa podieľa na vzdelávacích aktivitách agentúry FRONTEX v rámci základného a ďalšieho policajného vzdelávania určeného pre základný a stredný policajný manažment a členov medzinárodných RABIT tímov v oblasti štatistických metód analýzy rizík, identifikácie falošných a pozmeňovaných cestovných dokladov, technických prostriedkov, ochrany vonkajších hraníc EÚ, identifikácie kradnutých motorových vozidiel a identifikácie hľadaných prípadne nežiaducich osôb. Zároveň SR využíva možnosť elektronického vzdelávania policajtov v anglickom jazyku, ktoré tiež zastrešuje agentúra FRONTEX. Projekty v oblasti jazykového vzdelávania organizuje za pomoci financovania agentúrou

¹³⁶ Národný plán riadenia kontroly hraníc Slovenskej republiky na roky 2011 až 2014

FRONTEX aj Akadémia Policajného zboru.¹³⁷

Odbornú prípravu a podporu v oblasti boja proti nelegálnemu prisťahovalectvu vykonávajú aj policajní pridelení a poradcovia pre doklady, ktorí sú vysielaní na zastupiteľské úrady SR (pozri nasledujúci bod 4(l)). Viac informácií o tejto problematike uvádzame aj v časti III(a).

4(l) koordinovaný prístup členských štátov k budovaniu siete styčných úradníkov v krajinách pôvodu a tranzitu

Zriadenie siete imigračných styčných dôstojníkov a ich postavenie priamo vyplýva z *nariadenia Rady (ES) č. 377/2004 z 19. februára 2004 o vytvorení siete imigračných styčných dôstojníkov*, ktoré plní preventívnu úlohu pred nežiaducou migráciou prostredníctvom podpory spolupráce v boji proti prevádzkačstvu, či pri návrate nelegálnych migrantov pôsobením vyslaných odborníkov v tretích krajinách. SR v súčasnosti nemá a ani neplánuje vyslať imigračných styčných dôstojníkov¹³⁸. Ich úlohy v oblasti legálnej a nelegálnej migrácie, s výnimkou funkcie poradcov pre doklady, čiastočne zabezpečuje sieť policajných pridelených so všeobecnou pôsobnosťou na zastupiteľských úradoch SR v zahraničí, najmä v krajinách, kde si to vyžadujú bezpečnostné záujmy a v súlade s prioritami zahraničnej politiky SR¹³⁹. Vyslaní policajní pridelení okrem iného spolupracujú s ÚHCP P PZ v oblasti nelegálnej migrácie, ako aj monitoringu a analýzy migračných tokov v smere do SR.

SR zároveň využíva možnosť stanovenú Schengenským dohovorom, a to vysielanie špecifickej kategórie imigračných styčných dôstojníkov, tzv. poradcov pre doklady do tretích krajín, ktorých úlohou je poradenstvo a poskytovanie expertízy na zastupiteľských úradoch, kde dochádza vo zvýšenej miere k zneužívaniu víz a cestovných dokladov. Poradcovia pre doklady sú vysielaní na Generálny konzulát SR v Užhorode. Pilotný projekt vyslania poradcu pre doklady do Vietnamu sa realizoval už v roku 2009.

5.3 Štatistiky

Regularizovaní štátni príslušníci tretích krajín	
Regularizovaní štátni príslušníci tretích krajín	0

Zdroj: ÚHCP P PZ.

¹³⁷ Mrlianová, A., Ulrichová, N., Zollerová, M., Praktické opatrenia v boji proti nelegálnej migrácii v Slovenskej republike, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť, IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu, Bratislava, 2011.

¹³⁸ Zámery zriadiť a vyslať imigračných styčných dôstojníkov, ktoré boli súčasťou Národného plánu riadenia ochrany štátnych hraníc Slovenskej republiky, zrušila vláda SR uznesením č. 151 z 18. 2. 2009.

¹³⁹ Policajní pridelení pôsobia napr. v Ruskej federácii, Srbsku, Chorvátsku, na Ukrajine, v Taliansku, Rumunsku, Rakúsku, Maďarsku, Poľsku, Českej republike a Bulharsku.

6. Návratová migrácia

6.1 Európsky pakt o prístahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

II(b) uzavrieť dohody o readmisii na úrovni EÚ alebo na bilaterálnej úrovni

V referenčnom období, t. j. od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011, neboli na bilaterálnej úrovni uzatvorené a podpísané žiadne readmisné dohody. Na úrovni EÚ bola 25. februára 2011 podpísaná jedna readmisná dohoda medzi EÚ a Gruzínskom o readmisii osôb s neoprávneným pobytom, ktorej účelom je zabezpečiť efektívny návrat vlastných štátnych príslušníkov, štátnych príslušníkov tretích krajín alebo osôb bez štátnej príslušnosti. Čo sa týka spolupráce na príprave textov readmisných dohôd na úrovni EÚ, príslušní experti SR sa pravidelne zúčastňujú a spolupracujú na príprave všetkých textov navrhnutých Európskou komisiou. V referenčnom období boli predložené návrhy readmisných dohôd s Arménskom, Azerbajdžanom a Bieloruskom.

EÚ začiatkom roku 2011 vyjadrila zámer prijať readmisnú dohodu s Líbyou a má tiež záujem začať negociačné procesy s Čínou a Alžírskom.

Typ readmisnej dohody	Zahrnuté tretie krajiny	Hlavný účel readmisnej dohody
SR má uzavreté dvojstranné readmisné dohody s Poľskom, Rumunskom, Slovinskom, Bulharskom, Francúzskom, Chorvátskom, Talianskom, Španielskom, Rakúskom, SRN, Maďarskom, Českou republikou, Švédskom, BENELUXom, Nórskom, Vietnamom a Švajčiarskom.	áno	Účelom dohôd je upraviť na recipročnom základe povinnosť prijať späť vlastných štátnych príslušníkov a za určitých podmienok štátnych príslušníkov tretích krajín a osoby bez štátnej príslušnosti, ako aj potrebné praktické ustanovenia týkajúce sa readmisného konania (žiadosť o readmisiu, dôkazné prostriedky, lehoty, postup pri odovzdávaní osôb a spôsobu prepravy).
SR má uzavreté dvojstranné protokoly na vykonávanie readmisných dohôd uzavretých medzi EÚ a tretími krajinami s Ruskou federáciou (7. 4. 2010), s Albánskom (21. 1. 2010), s Moldavskom (12. 5. 2010) a so Srbskom (18. 02. 2011).	áno	Hlavným účelom protokolov je právna úprava príslušných orgánov zodpovedných za vykonávanie dohody medzi EÚ a tretou krajinou, zasielanie žiadosti o readmisiu a tranzit, určenie hraničných priechodov na účely readmisie, postup pri vypočítaní osoby, ktorá má byť readmitovaná s cieľom určenia jej štátneho občianstva a výkon readmisie a tranzitu s eskortou.

SR rokuje o návrhu protokolu na vykonávanie readmisných dohôd uzavretých medzi EÚ a tretími krajinami s Macedónskou republikou, s Bosnou a Hercegovinou, s Čiernou Horou, s Gruzínskom a s Ukrajinou.	áno	Hlavným účelom protokolov je právna úprava príslušných orgánov zodpovedných za vykonávanie dohody medzi EÚ a tretou krajinou, zasielanie žiadosti o readmisiu a tranzit, určenie hraničných priechodov na účely readmisie, postup pri vypočítaní osoby, ktorá má byť readmitovaná s cieľom určenia jej štátneho občianstva a výkon readmisie a tranzitu s eskortou.
--	-----	---

Zdroj: MZV SR.

II(f) prijať stimulačné opatrenia zamerané na pomoc pri dobrovoľnom návrate a vzájomne sa informovať o tejto záležitosti

IOM súčasne realizuje 3. fázu projektu kontinuálne prebiehajúceho od roku 2009, financovaného z Európskeho fondu pre návrat a rozpočtu MV SR, ktorého cieľom je poskytnúť nelegálnym migrantom a neúspešným žiadateľom o azyl možnosť humánneho, organizovaného a finančne efektívneho návratu a reintegrácie v krajine pôvodu prostredníctvom programu asistovaných dobrovoľných návratov. V rámci projektu bolo okrem samotných návratov a návratovej asistencie zabezpečované individuálne prednávratové poradenstvo, návratový finančný príspevok a vybraným príjemcom po-návratová reintegračná pomoc v podobe podpory realizácie schválených podnikateľských plánov, pomoci pri hľadaní zamestnania, materiálnej pomoci, právneho poradenstva, podpory vzdelávania, pomoci s ubytovaním alebo zdravotná pomoc. Rovnako bola prevádzkovaná informačná linka, web stránka a uskutočnená kampaň s cieľom zabezpečiť informovanosť cieľovej skupiny o možnosti návratu.

Kľúčovým zámerom kampane bolo poskytnúť verejne dostupné informácie, aby migranti, ktorí môžu potrebovať služby programu, vedeli o možnosti návratu a dostali sa ku komplexným informáciám. Základné informácie o programe v 6 jazykoch – v slovenčine, angličtine, ruštine, čínštine, vietnamčine a arabčine – boli umiestnené na 40 bilbordoch, 40 plagátoch, 8 plochách Continental, polepe zastávky MHD a 10 lavičkách v uliciach a železničných staniách v Bratislave a v Košiciach. Nosným prvkom kampane bolo číslo zvýhodnenej anonymnej telefonickej linky 0850 211 262, na ktorom pracovníci IOM poskytujú konzultácie o programe asistovaných dobrovoľných návratov. Operační pracovníci IOM zároveň aktívne informujú cieľovú skupinu o možnosti vrátiť sa do krajiny pôvodu prostredníctvom programu dobrovoľných návratov v azylových a detenčných zariadeniach MV SR. Kampaň nadväzovala na aktivity tohto zamerania v rokoch 2009 a 2010.

V roku 2011 bolo do programu dobrovoľných návratov zaregistrovaných 117 osôb a zrealizovaných bolo 95 návratov.

Celkový počet zrealizovaných reintegrácií za rok 2011 je 26. Najviac udelených grantov bolo poskytnutých navrátilcom z Vietnamu a Ukrajiny. Záujem zo strany navrátilcov je najmä o realizáciu biznis plánov – 22 z 26 prípadov. V 3 prípadoch bola poskytnutá materiálna pomoc, v 1 prípade pomoc s dočasným ubytovaním.

Reintegrácia v krajine pôvodu

Typ asistencie	Počet zrealizovaných reintegrácií v danej oblasti	Krajina pôvodu
rekonštrukcia domu, nákup boileru	3	3x Ukrajina
farma (skleník, nákup kráv, kureniec, rýb, ošípaných)	6	1x Gruzínsko 1x Srbsko 1x Moldavsko 2x Vietnam 1x Kosovo
obchod – elektro, mobilné telefóny, kovanie, papiernictvo/knižkupectvo, stavebné materiály	5	3x Vietnam 1x Ukrajina 1x Arménsko
partnerstvo (predaj mobilných telefónov, stavebniny, želé, cukrovinky, telekomunikácie)	6	4x Vietnam 1x Irak 1x Gruzínsko
nákup auta (prevoz včiel)	1	1x Gruzínsko
potraviny, bar, fast food	3	2x Vietnam 1x Ukrajina

Zdroj: IOM.

6.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

4(c) zabezpečiť, aby cieľ úsilia EÚ v oblasti readmisie predstavoval pridanú hodnotu a zvyšoval účinnosť politik návratu vrátane existujúcich bilaterálnych dohôd a postupov

ÚHCP P PZ vyjadril zámer naďalej sa podieľať na príprave bilaterálnych readmisných dohôd, ktoré budú reflektovať na situáciu v oblasti nelegálnej migrácie. SR bude zároveň v maximálnej možnej miere podporovať vyjednávanie vedené s tretími krajinami v mene EÚ. SR bude usilovať o prehĺbvanie spolupráce s problémovými krajinami nielen na úrovni zmluvnej, ale predovšetkým praktickej spolupráce v oblasti dokumentácie a prijímania vracajúcich osôb, spolupráce v oblasti tranzitu atď. SR v súlade s ustanovením článku 23 Schengenského dohovoru vykoná analýzu a prípadne sa zúčastní diskusie na európskej úrovni so schengenskými štátmi k readmisným dohodám uzavretým z dôvodu úpravy vzájomného odovzdávania štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa zdržiavajú na území schengenského priestoru nelegálne.

Readmisné dohody, či už na bilaterálnej úrovni, alebo uzavreté na úrovni EÚ, prispievajú k efektívnej realizácii návratovej politiky SR. Dôvodom je samotná podstata týchto dohôd, ktorá spočíva v uľahčení spolupráce medzi krajinami pri návrate vlastných občanov, štátnych príslušníkov tretích krajín

alebo osôb bez štátnej príslušnosti, na prijatie ktorých je jedna zo strán povinná. Readmisné dohody sú taktiež v prospech návratových osôb, a to najmä z toho dôvodu, že proces readmisie je rýchly, nepodlieha zbytočnej byrokracii a nevyžaduje vydávanie rozhodnutí o administratívnom vyhostení cudzinca, ktoré je spojené aj so zákazom vstupu. Proces readmisie pritom v plnej miere rešpektuje a zachováva všetky základné ľudské práva a slobody jednotlivca podľa medzinárodných štandardov.

4(e) poskytovanie pomoci na dobrovoľnej báze Komisiou a Frontexom a členskými štátmi členským štátom, ktoré čelia špecifickým a neprimeraným tlakom, s cieľom zabezpečiť účinnosť ich politik návratu voči určitým tretím štátom

SR aj v roku 2011 podporovala poskytovanie pomoci na dobrovoľnej báze, avšak nevykonala spoločné letecké návraty v prípade špecifických a neúmerných tlakov na vonkajšiu hranicu Schengenu a SR, nakoľko neprimeraný a špecifický tlak nenastal počas hodnoteného obdobia.

4(f) rozšíriť praktickú spoluprácu medzi členskými štátmi, napr. aj pravidelným prenájaním spoločných letov

V roku 2011 sa SR zúčastnila spoločnej leteckej návratovej operácie, ktorú organizovalo Španielsko 24. novembra 2011. Spoločnej operácie sa zúčastnili aj ďalšie krajiny, ako Veľká Británia, Írsko, Portugalsko, Bulharsko, Nórsko a Francúzsko. Išlo o návratovú operáciu do Pakistanu. V uvedenom prípade sa nepodarilo realizovať výkon vyhostenia cudzinca do cieľovej krajiny z dôvodu, že letecká spoločnosť zamietla eskortujúcim policajtom a cudzincovi nástup do lietadla.

Ďalej sa SR zúčastnila spoločnej návratovej operácie, ktorú organizovalo Nemecko 18. augusta 2011 do Príštiny. Medzi ďalšie zúčastnené krajiny patrili Belgicko, Francúzsko, Rakúsko a Švédsko. V tomto prípade sa podarilo cudzinca dopraviť na letisko cieľovej krajiny, avšak príslušné policajné orgány na letisku v Príštine odmietli cudzincovi vstup na ich územie z dôvodu, že neakceptovali náhradný cestovný doklad vystavený Veľvyslanectvom Srbskej republiky.

V súvislosti s účasťou na spoločnom leteckom vyhostení je tiež potrebné spomenúť, že 7. decembra 2011 realizovala SR vyhostenie štátneho príslušníka Srbska do provincie Kosovo v spolupráci s agentúrou Frontex. Spoločný let organizovalo Nemecko za účasti ďalších krajín ako Rakúsko, Švédsko, Nórsko a Francúzsko. V tomto prípade bol cudzincovi vydaný náhradný cestovný doklad Veľvyslanectvom Kosova vo Viedni.

6.3 Štatistiky

Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí musia opustiť krajinu, a vrátení			
	Navrátení na základe opatrení o nútenom návrate	Navrátení dobrovoľne	Z tých, čo sa vrátili dobrovoľne, tí čo využili program asistovaných dobrovoľných návratov
Štátni príslušníci tretích krajín	389	95	95

Zdroj: ÚHCP P PZ a IOM.

7. Aktivity proti obchodovaniu s ľuďmi

7.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

II(e) spolupráca s krajinami pôvodu a tranzitu, obzvlášť v boji proti obchodovaniu s ľuďmi a v poskytnutí lepších informácií komunitám, ktoré sú v ohrození

ÚHCP P PZ sa v roku 2011 podieľalo na tvorbe manuálu pre hraničnú políciu *Identifikácia potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi počas hraničných kontrol*, ktorý vytvorila agentúra FRONTEX. V roku 2012 prebehne za účasti príslušníkov služby hraničnej polície Policajného zboru testovanie manuálu. Počas rokov 2012 a 2013, po preklade do jazykov členských štátov EÚ, budú postupne preškolení všetci príslušníci služby hraničnej polície PZ.

V roku 2011 bola na ÚHCP P PZ zriadená pracovná skupina pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorá sa zaoberá vyššie uvedenou problematikou v podmienkach služby hraničnej polície a služby cudzineckej polície PZ.

Na úrovni Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ prebehli v roku 2011 školenia na tému *Obchodovanie s ľuďmi* určené pre vyšetrovateľov PZ.

Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii ÚHCP P PZ zároveň v rámci multidisciplinárnej pracovnej skupiny zameranej na poskytovanie komplexnej starostlivosti o obeť obchodovania s ľuďmi predložila návrh okruhu identifikačných otázok potrebných na vytvorenie dotazníka na identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi. V tejto súvislosti bol v roku 2011 vydaný interný predpis riaditeľa ÚHCP P PZ formou metodického usmernenia: „Stanovenie presného postupu príslušníkov Policajného zboru ÚHCP P PZ pri identifikácii potenciálnej obeť obchodovania s ľuďmi, ako aj stanovenie presného postupu príslušníkov Policajného zboru ÚHCP P PZ po zistení, že cudzinec je potenciálnou obeťou obchodovania s ľuďmi“. Interný predpis obsahuje okrem iného aj okruhy obligatórne kladených otázok, ktoré bude príslušník Policajného zboru ÚHCP P PZ povinný klásť pri výsluchu cudzinca a ktoré budú smerovať k jeho identifikácii ako potenciálnej obeť obchodovania s ľuďmi. Súčasťou predpisu sú aj informácie s presnými kontaktnými údajmi mimovládnych organizácií, ktoré sa zaoberajú problematikou obetí obchodovania s ľuďmi.

Medzi ďalšie aktivity plánované na rok 2012 patrí postupné preškolenie príslušníkov služby hraničnej polície PZ, Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii a služby cudzineckej polície PZ na problematiku obchodovania s ľuďmi, zameranú predovšetkým na najnovšie trendy, identifikáciu obetí, páchatel'ov, a to za pomoci Kancelárie ministra vnútra SR ako zodpovedného orgánu v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

Aktivity v tretích krajinách zamerané na budovanie povedomia alebo prácu s ohrozenými komunitami v krajinách pôvodu sa zatiaľ v roku 2011 zo strany zodpovedných orgánov nerealizovali.

IOM na základe verejnej zákazky MV SR o zabezpečenie služieb realizovala aj v roku 2011 viacero aktivít smerujúcich k prevencii a boju proti obchodovaniu s ľuďmi – jednou z nich bol *Program návratu*

a reintegrácie obchodovaných osôb financovaný z MV SR v rámci *Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi* (ďalej ako Program). Program v sebe zahŕňa asistenciu obeť obchodovania pri návrate do krajiny pôvodu a reintegračnú asistenciu vrátane sociálneho, psychologického a právneho poradenstva, zdravotnej pomoci, pracovnej integrácie a zabezpečenia bezpečného ubytovania a finančného príspevku na pokrytie základných životných potrieb. Okrem zabezpečovania komplexnej starostlivosti boli v rámci programu poskytnuté aj odborné konzultácie, poradenstvo a krízová asistencia potenciálnym klientom alebo externým referujúcim organizáciám, ktoré prišli do kontaktu s osobou, ktorá sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

IOM v rámci Programu v období od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 identifikovala 29 obetí obchodovania s ľuďmi, z ktorých 21 obetí vstúpilo do Programu. Aj v roku 2011 IOM naďalej zabezpečovala prevádzku Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818¹⁴⁰. Linka zaznamenala počas svojej činnosti v časovom období od 1. januára 2011 do 31. decembra 2011 spolu 1 325 hovorov. Na základe jej fungovania sa v roku 2011 podarilo identifikovať 7 osôb, ktoré sa v minulosti stali obeťmi obchodovania s ľuďmi, alebo sa v čase hovoru nachádzali v situácii ohrozenia a obchodovania s ľuďmi (informácia k 31. decembru 2011).

V roku 2011 pokračovala IOM aj v poskytovaní školení v oblasti prevencie obchodovania s ľuďmi.¹⁴¹ Účastníkmi 5 školení boli sudcovia, prokurátori, operatíva a vyšetrovatelia Policajného zboru, zástupcovia vyšších územných celkov, príslušníci ÚHCP P PZ, zástupcovia vybraných mimovládnych organizácií, zástupcovia Detského domova Topoľčany a Detského domova pre maloletých bez sprievodu Horné Orechové a zamestnanci Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality. Ďalšie školenia boli poskytnuté katechétom, komunitným sociálnym pracovníkom a budúci konzulom.

IOM realizovala v roku 2011 aj vytvorenie filmu s názvom „0800 800 818“. Film má slúžiť ako metodická pomôcka na realizáciu preventívnych aktivít medzi skupinami obyvateľstva, ktoré sú najviac vystavené riziku obchodovania s ľuďmi.¹⁴²

7.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky v Štokholmskom programe sú podobné so záväzkami v Pakte, preto nie je potrebný ďalší opis.

¹⁴⁰ Na základe zmluvy o poskytnutí služby uzavretej s MV SR v rámci Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi, ktorá bola výsledkom verejnej zákazky MV SR o zabezpečení prevádzky Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi.

¹⁴¹ Školenia sa uskutočnili v rámci zmluvy o poskytnutí služieb uzavretej s MV SR na základe verejnej zákazky o zabezpečení vzdelávania a posilňovaní kapacít organizácií a odborníkov referenčného rámca v oblasti prevencie, identifikácie a zabezpečovaní komplexnej starostlivosti obchodovaných osôb.

¹⁴² Túto aktivitu financovali Rada vlády pre prevenciu kriminality, Britská ambasáda a ambasáda Holandského kráľovstva.

7.3 Štatistiky

Štátni príslušníci tretích krajín, ktorí dostali povolenie na pobyt ako obeť obchodovania s ľuďmi	
Štátni príslušníci tretích krajín	–

Zatknutí a odsúdení obchodníci s ľuďmi		
	Zatknutí/inak zapojení do trestného konania	Odsúdení
Obchodníci s ľuďmi	–	–

Údaje nie sú k dispozícii.

KONTROLA HRANÍC

8. Kontrola a ochrana vonkajších hraníc

8.1 Európsky pakt o prístahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

III(a) účinnejšia kontrola pozemných, námorných a vzdušných hraníc

Kontrola vonkajších hraníc SR je zabezpečovaná kombináciou fyzickej a technickej ochrany a operatívno-pátracej činnosti. Hlavnú zodpovednosť za praktický výkon kontroly vonkajších hraníc v podmienkach SR má služba hraničnej polície. Cieľ zabezpečiť systémové opatrenia pre efektívnejšiu kontrolu hraníc SR sa realizuje prostredníctvom integrovaného riadenia kontroly hraníc EÚ (IBM). Opatrenia upravuje Národný plán riadenia kontroly hraníc Slovenskej republiky na roky 2011 až 2014¹⁴³ (ďalej len „národný plán“). Národný plán je plánovací dokument, ktorý obsahovo vychádza z nového schengenského acquis prijatého po vstupe SR do schengenského priestoru, ďalších strategických dokumentov inštitúcií a orgánov EÚ prijatých v tomto období. Štruktúra nového národného plánu je prispôsobená štvorstupňovému modelu kontroly prístupu IBM na podmienky SR a tak, ako to upravuje aktualizovaný schengenský katalóg Európskej únie o kontrole hraníc, návrate a readmisii¹⁴⁴. Súčasťou národného plánu je aj Harmonogram plnenia úlohy vyplývajúcej z Národného plánu riadenia kontroly hraníc SR na roky 2011 až 2014. V harmonograme sú vypracované úlohy tak, aby pokrývali samostatné oblasti systému IBM, pričom ide napr. o systematické opatrenia súvisiace s kontrolou vonkajších hraníc SR, analýzu rizík pre oblasť kontroly hraníc SR, vzdelávanie pre oblasť kontroly hraníc SR a pod.

143 Národný plán riadenia kontroly hraníc Slovenskej republiky na roky 2011 až 2014, schválený vládou SR uznesením č. 473 z dňa 6. júla 2011, dostupné na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=19962> (citované 18. 11. 2011).

144 Dokument Rady EÚ č. 7864/09 SCH-EVAL 48 COMIX 252.

Vzdelávanie je dôležitým nástrojom pre činnosť policajtov služby hraničnej polície a služby cudzineckej polície, pre ich lepšiu orientáciu v informáciách európskeho a medzinárodného rozmeru. Vzdelávanie policajtov služby hraničnej polície a cudzineckej polície ÚHCP P PZ sa realizuje vlastnými vzdelávacími aktivitami a programami ako napr. Európsky tréningový deň hraničnej stráže (ETD). Pri príprave a realizácii vzdelávacích aktivít sa vychádza z aktuálneho schengenského acquis, výsledkov analýzy rizík, ale aj nových trendov v oblasti falšovania a pozmeňovania cestovných dokladov a verejných listín. Ďalej sa pri tvorbe obsahu vzdelávania vychádza aj z potrieb vzdelávania v oblasti ochrany a dodržiavania ľudských práv a slobôd. Tu sa veľmi výrazne realizuje spolupráca s mimovládnyimi organizáciami a tretím sektorom.

Primárnou úlohou v oblasti vzdelávania policajtov na obdobie rokov 2012 až 2014 bude výučba cudzích jazykov, najmä nemeckého a anglického jazyka. Jazykové vzdelávanie sa v prevažnej miere začína už na základnom stupni policajného vzdelávacieho systému, je však potrebné ho rozvíjať aj v ďalších etapách služobnej činnosti policajtov.

Na základe financovania z Fondu pre vonkajšie hranice prebiehala v roku 2011 už tretia fáza projektu vzdelávania príslušníkov hraničnej a cudzineckej polície na oddeleniach hraničnej kontroly v pôsobnosti RHP Sobrance a na medzinárodných letiskách v anglickom jazyku s cieľom skvalitniť výkon ich činnosti pri kontrole hraníc.

Čo sa týka odborných tréningov a školení, na vybraných organizačných súčastiach ÚHCP P PZ je vytvorená sieť školiteľov, ktorí zabezpečujú vzdelávanie v oblasti odhaľovania, falšovania a pozmeňovania cestovných a iných dokladov. Na obdobie rokov 2012 až 2014 sa plánuje intenzívnejšia odborná príprava, ktorá bude zameraná na odhaľovanie falošných a pozmenených napr. cestovných dokladov, víz, identifikačných kariet, povolení na pobyt a dokladov k motorovým vozidlám. Odborné vzdelávanie by malo byť zabezpečované pravidelne, najmenej raz mesačne, so zameraním najmä na policajtov vykonávajúcich prvolíniovú a druholíniovú kontrolu vonkajších hraníc SR. Realizáciu týchto úloh bude zabezpečovať oddelenie analýzy cestovných dokladov ÚHCP P PZ spoločne s expertmi Kriminalisticko-expertízneho ústavu PZ. K uvedenej problematike sa policajti zúčastňujú aj školení, ktoré organizujú zahraniční partneri (napr. Nadácia Hansa Seidla).

SR sa zapája aj do vzdelávacích aktivít agentúry FRONTEX. Viac informácií sa nachádza v časti **4(k)**.

III(e) využitie moderné technológie pri kontrole hraníc

Úlohy z pilotného projektu Európskeho systému hraničného dozoru (European Border Surveillance System – EUROSUR) vyplývajúce pre SR definuje dokument Komisie KOM (2008) 68, do ktorých sa v hodnotenom období roka 2011 zapájal aj ÚHCP P PZ. 24. mája 2011 SR v sídle agentúry FRONTEX vo Varšave podpísala *Memorandum o porozumení EUROSUR*. Od 24. októbra 2011 prebehla na RHP v Sobranciach inšpekčná návšteva z centrálneho úradu agentúry FRONTEX, počas ktorej bola SR hodnotená ako jedna z najlepšie pripravených krajín EÚ na systém EUROSUR, a zároveň jej bolo ponúknuté testovanie tohto systému. Koncom roka bolo dobudované národné komunikačné centrum na RHP v Sobranciach. Po inštalácii softvéru a NODU bola 10. decembra 2011 úspešne spustená testovacia prevádzka systému EUROSUR na Slovensku. SR teda podobne ako ďalších šesť členských štátov EÚ momentálne prispieva informáciami do systému EUROSUR a testuje ho v rámci pilotného projektu.

Okrem prípravy na zavedenie nového schengenského štandardu kontroly hraníc pilotným projektom EUROSUR sa v rámci EÚ pripravuje aj legislatívna zmena schengenského acquis v oblasti kon-

troly cestovných dokladov na vonkajších hraniciach EÚ. V roku 2011 sa na pracovných stretnutiach EK zúčastňovali národní experti SR na príprave a pripomienkovaní návrhu *rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o vydaní zoznamu cestovných dokladov, ktoré oprávňujú držiteľa na prekročenie vonkajších hraníc a v ktorých je možné vyznačiť vízum, a o vytvorení mechanizmu na vytváranie tohto zoznamu*. Uvedený návrh upravuje zoznam cestovných dokladov vydávaných všetkými tretími krajinami, ktorých štátni príslušníci majú vízovú povinnosť voči jednotlivým členským štátom EÚ. Súčasťou návrhu bude aj zoznam dokladov vydávaných tretími krajinami, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od vízovej povinnosti, a doklady vydávané členskými štátmi, ktoré schengenské *acquis* ešte neuplatňujú v plnom rozsahu.

Za účelom zvýšenia schopnosti príslušných orgánov integrovaného riadenia ochrany vonkajšej hranice vykonávať kontrolu a dozor na vonkajších hraniciach bolo v roku 2011 financovaných z Fondu pre vonkajšie hranice viacerých opatrení. Začiatkom roka bolo zaobstaraných niekoľko setov špeciálneho monitorovacieho vybavenia pre vozidlá Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii, čím sa prispelo k posilneniu boja proti nelegálnej migrácii a organizovanému prevádzkačstvu na vonkajšej pozemnej hranici SR s Ukrajinou v úseku mimo hraničných priechodov. V roku 2011 došlo aj k posilneniu schopnosti colných orgánov vykonávať kontrolu a dozor na vonkajších hraniciach prostredníctvom zabezpečenia služobných a servisných dopravných prostriedkov či rozšírenia rádiodokomunikačnej siete. Medzinárodné letiská Poprad a Košice boli obdobne vybavené chýbajúcou rádiodokomunikačnou technikou, vďaka čomu sa zvýšila účinnosť ochrany vonkajšej hranice na týchto letiskách.

V súvislosti s budovaním a implementáciou národnej časti SIS II (NS-SIS) sprístupnila Európska komisia v roku 2011 tretiu verziu technických špecifikácií pre dobudovanie SIS II. V tejto súvislosti bolo v podmienkach SR potrebné zrealizovať úpravu podrobnej analýzy požiadaviek medzinárodnej funkčnosti NS-SIS v zmysle aktuálnych technických požiadaviek. Predmetná úprava sa realizovala v apríli až júli 2011, vďaka čomu sa podarilo pripraviť všetko potrebné na spustenie medzinárodných testov NS-SIS v októbri 2011. Finančné prostriedky na úpravu podrobnej analýzy požiadaviek boli poskytnuté z Fondu pre vonkajšie hranice.

V roku 2011 bol rovnako sprevádzkovaný informačný systém úradu medzinárodnej policajnej spolupráce P PZ, ktorý v súčasnosti využíva pracovisko SIRENE na prácu so Schengenským informačným systémom. Z dôvodu opotrebovania techniky hardvérového vybavenia národnej ústredne SIRENE začalo v októbri 2011 ÚMPS realizovať postupnú obmenu tohto vybavenia v ústredni SIRENE, ako aj na spoločných kontaktných pracoviskách v SR. Všetky spomenuté opatrenia boli financované z Fondu pre vonkajšie hranice.

8.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

7(i) vyzvať členské krajiny a Komisiu, aby preskúmali možnosti, ako lepšie koordinovať, integrovať a zefektívniť jednotlivé druhy kontrol vykonávaných na vonkajších hraniciach s cieľom dosiahnuť jednoduchší vstup a zlepšenie bezpečnosti

Jedným z hlavných úloh ÚHCP P PZ v roku 2011 bolo zabezpečiť na vonkajších hraniciach SR účinnú technickú ochranu používanú pri hraničnej kontrole a hraničnom dozore. Využívanie technických

prostriedkov v kombinácii s fyzickou kontrolou slúži na odhaľovanie čoraz závažnejších prípadov neoprávneného prekročenia vonkajšej hranice (pozemný sektor a vzdušný sektor), pašovania cigariet a tabaku, zbraní, streliva, výbušnín, omamných a psychotropných látok a elimináciu takýchto prípadov.

V roku 2011 bola zo strany ÚHCP PP Z vykonávaná len čiastočná obmena techniky (napr. výpočtová) používanej počas vybavovania osôb na hraničnom priechode pri hraničnej kontrole na vonkajšej hranici SR. V rámci prvolíniovej a druholíniovej kontroly osôb na hraničných priechodoch v roku 2011 neboli plánované žiadne aktivity s cieľom zabezpečenia lepšej koordinácie rôznych druhov hraničných kontrol.

Zámerom EÚ v nasledujúcom období v oblasti hraničnej kontroly je zavedenie automatizovaného systému hraničnej kontroly, ktorý je v súčasnosti v prípravnej fáze. V prípade zavedenia automatizovaného systému hraničnej kontroly budú v rámci EÚ spojené činnosti overovania a kontroly elektronických cestovných dokladov s možnosťou overovania biometrických údajov osôb.

8.3 Štatistiky

Vydané víza			
	Víza spolu	Schengenské víza	Národné víza
Víza	72 234	70 997	1 237

Zdroj: MZV SR.

9. Spolupráca v oblasti kontroly hraníc

9.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

III(b) všeobecné vydávanie biometrických víz, posilnenie spolupráce medzi konzulátmi členských krajín a vytváranie spoločnej konzulárnej služby v oblasti víz

Pri implementovaní Vízového kódexu a VIS, ako aj v oblasti vydávania biometrických víz SR v roku 2011 vykonala nasledujúce aktivity:

Dňom spustenia VIS 11. októbra 2011 začala SR vydávať víza s dvoma biometrickými identifikátormi (fotografia a odtlačky prstov) na ZÚ Káhira (región severnej Afriky). Do 31. decembra 2011 bolo na ZÚ Káhira prijatých 58 žiadostí, ktoré boli zaslané do VISu. Po analýze praktických skúseností z tohto ZÚ plánuje SR štart vydávania biometrických víz na Blízkom a Strednom východe v prvej štvrtine roku 2012. Po obnovení činnosti ZÚ Tripolis budú odtlačky prstov zbierané aj na tomto ZÚ. V ďalších regiónoch začne SR so zberom odtlačkov prstov najneskôr k dátumu stanovenému Európskou komisiou.¹⁴⁵

¹⁴⁵ Informácie poskytlo MZV SR.

Ostatné ZÚ v súčasnosti vydávajú víza s jedným biometrickým identifikátorom – fotografiou. Všetky ZÚ SR vydávajúce víza sú vybavené príslušenstvom pre zber odtlačkov prstov.¹⁴⁶

Ustanovenia vízového kódexu sú plne implementované vrátane čl. 32 ods. 2 a 3 a čl. 34 ods. 6 a 7 týkajúcich sa rozhodnutia o zamietnutí, zrušení alebo odvolaní víza a podania odvolania proti zamietnutiu žiadosti o vízum, proti odvolaniu udeleného víza alebo anulovaniu udeleného víza, ktoré sa začali uplatňovať od 5. apríla 2011.¹⁴⁷

V oblasti posilnenia spolupráce medzi konzulátmi členských krajín spolupracujú ZÚ SR v súlade s vízovým kódexom aktívne so ZÚ ostatných členských krajín v rámci miestnej schengenskej spolupráce. Čo sa týka dohôd o zastupovaní pri vydávaní víz, v súčasnosti sa uzavreli dohody o zastupovaní pri vydávaní víz s:

Maďarskom

Výmenou nót z 23. septembra 2010 a 24. septembra 2010 bola uzavretá Dohoda medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Maďarskej republiky o zastupovaní pri vydávaní víz. Dohoda sa začala v praxi uplatňovať dňom nadobudnutia platnosti 1. novembra 2010.¹⁴⁸

Výmenou nót z 2. mája 2011 a 16. mája 2011 bol uzavretý Dodatok k Dohode medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Maďarskej republiky o zastupovaní pri vydávaní víz. Dodatok nadobudol platnosť 1. júla 2011.¹⁴⁹

Rakúskom

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a spolkovou vládou Rakúskej republiky o vzájomnom zastupovaní prostredníctvom diplomatických misií a konzulárnych úradov svojich štátov v konaní o udelenie víza bola podpísaná 23. októbra 2009. Dohoda nadobudla platnosť 1. decembra 2009.

6. mája 2011 bola podpísaná dohoda medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Spolkovým ministerstvom pre európske a medzinárodné záležitosti Rakúskej republiky o vykonávaní Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a spolkovou vládou Rakúskej republiky o vzájomnom zastupovaní prostredníctvom diplomatických misií a konzulárnych úradov svojich štátov v konaní o udelenie víza. Dohoda sa začala v praxi uplatňovať dňom nadobudnutia platnosti 1. júna 2011.¹⁵⁰

Slovinskom

Dohoda medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Slovinskej republiky o vzájomnom zastupovaní prostredníctvom diplomatických misií a konzulárnych úradov svojich štátov vo vízovom konaní bola podpísaná 15. októbra 2010 a platnosť nadobudla 14. novembra 2010.

Výmenou nót z 30. mája 2011 a 9. júna 2011 bola uzavretá Vykonávacia dohoda k Dohode medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Slovinskej republiky o vzájomnom zastupovaní prostredníctvom diplomatických misií a konzulárnych úradov

¹⁴⁶ Informácie poskytl MZV SR.

¹⁴⁷ Informácie poskytl MZV SR.

¹⁴⁸ Maďarsko zastupuje SR pri vydávaní víz v Albánsku, Moldavsku a v Saudskej Arábii.

¹⁴⁹ Maďarsko zastupuje SR pri vydávaní víz v RF na GK v Jekaterinburgu a v Kazašskej republike na GK v Almate.

¹⁵⁰ Rakúsko zastupuje SR pri vydávaní víz v Libanone a v Jordánsku.

svojich štátov vo vízovom konaní. Vykonávacia dohoda nadobudla platnosť dňa 1. júla 2011.¹⁵¹

Českom

Dohoda medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Českej republiky o vzájomnom zastupovaní prostredníctvom diplomatických misií a konzulárnych úradov svojich štátov vo vízovom konaní a zároveň protokol o vykonávaní dohody boli dňa 11. augusta 2011 schválené vedením MZV SR. Dohoda a protokol boli podpísané 4. novembra 2011 v Prahe a nadobudli platnosť 4. decembra 2011.¹⁵²

Lotyšskom

Výmenou nót z 20. októbra 2011 a 27. októbra 2011 bola uzavretá Dohoda medzi Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí Lotyšskej republiky o vzájomnom zastupovaní pri vydávaní víz. Dohoda nadobudla platnosť dňa 1. decembra 2011.¹⁵³

V roku 2011 boli rozpracované nasledujúce dohody o zastupovaní pri vydávaní víz s:

Poľskom

Uznesením vlády SR č. 888 z 15. decembra 2010 bol schválený návrh na uzavretie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Poľskej republiky o vzájomnom zastupovaní pri vydávaní víz. Dohoda bola pripravená na podpis počas oficiálnej návštevy ministra ZV SR v Poľskej republike 16. decembra 2010. Poľská strana nestihla pripraviť dohodu na podpis a následne 31. decembra 2010 vzniesla zásadnú pripomienku k návrhu dohody. Naďalej prebiehajú vzájomné rokovania za účelom zosúladenia stanovísk.¹⁵⁴

Litvou

Prebieha výmena stanovísk k textu dohody. 16. novembra 2011 prijala SR súhlasné stanovisko litovskej strany s textom dohody, materiál sa pripravuje na vnútrorezortné pripomienkové konanie.¹⁵⁵

Nemeckom

Pôvodný návrh vládnej dohody bol zmenený na rezortnú dohodu. Od októbra 2010 (nasledovali dve urgencie) SR čaká na reakciu nemeckej strany.¹⁵⁶

Španielskom

Na základe pripravovaného textu Dohody medzi MZV SR a Ministerstvom zahraničných vecí Španielskeho kráľovstva o vzájomnom zastupovaní pri vydávaní víz by Španielsko malo zastupovať SR v Kolumbii, Peru, Ekvádore, Dominikánskej republike, Jamajke a na Haiti. SR by mala zastupovať Španielsko v Uzbekistane pri podmienke max. 200 víz ročne. Španielsko podmienilo uzavretie dohody recipročným plným zastupovaním nielen v Uzbekistane, ale zároveň aj v Minsku, čo slovenská strana zatiaľ z kapacitných dôvodov nie je schopná poskytnúť.

¹⁵¹ Slovinsko zastupuje SR pri vydávaní víz v Čiernej Hore (Podgorica). SR zastupuje Slovinsko v Rumunsku, na Cypre a na Ukrajine na GK v Užhorode.

¹⁵² Česko zastupuje SR pri vydávaní víz v Afganistane, Alžírsku, Pakistane, Ghane, Mongolsku a na Filipínach, SR recipročne v Keni.

¹⁵³ Lotyšsko zastupuje SR pri vydávaní víz v Azerbajdžane, SR zastupuje Lotyšsko v Rumunsku, Mexiku a v Južnej Kórei.

¹⁵⁴ Poľsko bude SR zastupovať pri vydávaní víz v Arménsku a v Ruskej federácii na GK v Kaliningrade.

¹⁵⁵ Litva bude SR zastupovať pri vydávaní víz v Gruzínsku, SR bude zastupovať Litvu v Číne, na GK Šanghaj.

¹⁵⁶ Nemecko bude SR zastupovať pri vydávaní víz v Azerbajdžane (podobne ako Lotyšsko, rozhodujúce bude, s kým bude dohoda podpísaná skôr) a v Kambodži.

Estónskom

Estónsko by mala SR zastupovať pri vydávaní víz v Líbyi. ZÚ SR v Tripolise je však dočasne zatvorený, takže rokovania boli pozastavené.

Francúzskom

Francúzsko trvá na podmienke udeľovania víz aj do cestovných dokladov, ktoré SR neuznáva, z tohto dôvodu sú rokovania momentálne pozastavené.¹⁵⁷

III(d) solidarita s členskými štátmi, ktoré čelia neprimeranému prílevu migrantov

SR sa zúčastňuje operačných aktivít organizovaných agentúrou FRONTEX vo vzdušnom, pozemnom a morskom sektore. V roku 2011 sa veľký dôraz kládol na rozšírenie operačných aktivít vzhľadom na kritickú situáciu v severnej Afrike, SR reagovala veľmi pružne vyslaním expertov a techniky do operácií. Okrem toho sa v roku 2011 vybraní policajti ÚHCP P PZ zúčastnili operácie RABIT (rýchly zásahový pohraničný tím) na grécko-tureckej hranici, kde nastal neprimeraný nárast počtu nelegálnych migrantov.

SR vyslala celkovo 12 expertov na hraničnú kontrolu a hraničný dozor spolu s príslušnou technikou. Činnosť expertov za ÚHCP P PZ bola hodnotená vysoko pozitívne.

Počas majstrovstiev sveta v ľadovom hokeji v mesiaci apríl a máj 2011 sa SR aktívne zúčastnila operačných aktivít prebiehajúcich na letisku Viedeň – Schwechat. V rámci operácie METEOR posilnila spolu s ostatnými členskými krajinami a pozorovateľmi z Albánska, Moldavska, Bieloruska a Ruska opatrenia prijaté za účelom efektívnejšej kontroly hraníc. Zároveň bol na letisku v Bratislave a Košiciach aktivovaný kontaktný bod, kde pôsobili experti z iných členských krajín a pozorovatelia z Ruska a Bieloruska za účelom prijatia opatrení proti nelegálnej migrácii. V pozemnom sektore, na slovensko-ukrajinskej hranici prebiehala v čase majstrovstiev sveta v ľadovom hokeji operácia JUPITER, taktiež za účasti expertov z členských štátov EÚ a pozorovateľov z Ruska, Moldavska a Bieloruska.

III(f) prehliť spoluprácu s krajinami pôvodu alebo tranzitu v záujme posilnenia kontroly hraníc

V súvislosti s prípravou majstrovstiev Európy vo futbale v roku 2012 v Poľsku a na Ukrajine a z dôvodu vykonávania sezónnych prác bude ÚHCP P PZ realizovať výber a prípravu experta – poradcu pre doklady, ktorý bude vyslaný na ZÚ SR v Kyjeve v období apríl až september 2012.

9.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

6(a) Európska rada vyzýva Komisiu a členské krajiny, aby využila vízový kódex, ktorý vstúpil do platnosti, a postupné zavádzanie VIS

Vízový kódex zvýšil transparentnosť a právnu istotu pri posudzovaní žiadostí o udelenie víz, zaistil rovnaké zaobchádzanie so žiadateľmi o víza. Zharmonizoval pravidlá a postupy pre schengenské štáty, ktoré uplatňujú spoločnú vízovú politiku.

¹⁵⁷ Francúzsko by nás malo zastupovať pri vydávaní víz v Tunise.

Národný VIS sa delí na VIS MZV SR, v rámci ktorého sa evidujú údaje o žiadateľoch o udelenie víz a vydávajú sa víza na zastupiteľských úradoch, ako aj na hraničných priechodoch, a VIS MV SR, ktorý sa využíva na spracovanie prijatých žiadostí o víza. V súvislosti s národným VIS je potrebné aj naďalej venovať zvýšenú pozornosť pri vkladaní údajov a manipulácii s osobnými údajmi žiadateľov o víza. 11. októbra 2011 bola spustená prevádzka CS VIS. V súčasnosti sa zabezpečuje plná funkčnosť prepojení všetkých

časť VIS, ktoré je rozpracované v časových intervaloch na obdobie rokov 2011 až 2014. Prepojenia slúžia na plnenie všetkých úloh spojených s kontrolou alfanumerických dát a biometrických údajov v centrálnom VIS, vkladaním biometrie pri udeľovaní víz na hraničných priechodoch.

Viac informácií sa nachádza v bode III(b).

AZYL

10. Medzinárodná ochrana

10.1 Európsky pakt o prístahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

IV(c) solidarita s členskými štátmi, ktoré čelia špecifickým a neúmerným tlakom na ich národné azylové systémy

SR podporuje harmonizáciu prostredníctvom posilnenia praktickej spolupráce a výmeny praktických skúseností medzi členskými štátmi EÚ. Aktivity v rámci solidarity s členskými štátmi sú aj jednou z náplní Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO), ktorý je plne činný od júna 2011 a SR jeho vznik jednoznačne podporovala. Jeho úlohou je aj koordinácia a podpora praktickej spolupráce medzi členskými štátmi EÚ, spoločný systém školení, platforma pre informácie o krajinách pôvodu, azylové podporné tímy a aktivity na podporu solidarity. SR nominovala svojich zástupcov do azylových podporných tímov a v novembri 2011 sa prostredníctvom jedného zástupcu MÚ MV SR aj aktívne podieľala a bude podieľať v týchto tímoch na pomoc Grécku pri vytváraní systému prijímania žiadateľov o azyl v azylových zariadeniach.

SR sa prostredníctvom MÚ MV SR aktívne zapojí do pokračovania pilotného projektu *EUREMA II relokácie utečencov z Malty v rámci EÚ*, ktorý je financovaný z Akcie Spoločenstva – Európskeho fondu pre utečencov. Cieľom SR je pomocou projektu vnútorne presídliť 10 osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Malte, pričom cieľovou skupinou sú rodiny s deťmi a osamelí rodičia s deťmi. Žiadosť o grant bola podaná v októbri 2011. V súčasnosti prebieha proces výberu a schvaľovania projektov.

IV(d) posilniť spoluprácu s Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov v záujme zabezpečenia lepšej ochrany osôb, ktoré o ňu požiadajú mimo územia členských štátov Európskej únie, a to dobrovoľným napredovaním na ceste presídlenia osôb, ktoré sa nachádzajú pod ochranou Úradu Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov

22. decembra 2010 bola uzavretá trilaterálna dohoda medzi vládou SR, UNHCR a IOM o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez SR. SR v rámci tejto dohody, čiastočne spolufinancovanej z prostriedkov Európskeho fondu pre utečencov¹⁵⁸, poskytne humanitárnu pomoc pre 100 utečencov a osôb pod medzinárodnou ochranou na obdobie 6 mesiacov odo dňa ich vstupu na územie Slovenskej republiky. V máji 2011 prišlo 46 afganských žien a detí, z ktorých väčšina už opustila územie SR a boli trvale presídlení do tretej krajiny. V decembri 2011 prišla do SR ďalšia skupina 40 somálskych utečencov z Eritrey, ktorým SR poskytla dočasné útočisko. Utečenci sú ubytovaní v azylovom zariadení MV SR v Humennom, kde, tak ako predchádzajúce skupiny, zostanú po dobu 6 mesiacov, počas ktorej budú postupne presídlení do tretej krajiny. Aktivita bude pokračovať aj v roku 2012.

SR sa v roku 2011 zúčastnila záverečnej konferencie k projektu UNHCR, IOM a ICMC *Podpora presídľovania v EÚ pomocou praktickej spolupráce členských štátov EÚ a iných zainteresovaných subjektov*, do ktorého sa zapojila v roku 2010. Hlavným cieľom projektu bolo presadzovanie vyššieho zapojenia sa členských štátov EÚ do presídľovacích aktivít formou posilnenia spolupráce medzi členskými štátmi EÚ prostredníctvom využitia podpory viacerých zainteresovaných strán a koordinovaného praktického prístupu, podpora praktickej a logistickej spolupráce medzi členskými štátmi EÚ realizujúcimi programy presídľovania, ďalej prepojením jednotlivých fáz presídľovacieho procesu (predodletové zdravotné prehliadky, kultúrno-orientačné programy, samotná preprava, atď.), podpora a posilnenie prijímacích služieb a kapacít a vypracovanie odporúčaní pre prvotnú fázu integrácie presídľencov do spoločnosti. Projekt implementuje IOM, UNHCR a ICMC a SR v ňom bude pokračovať.

IV(e) členské štáty sú vyzvané, aby poskytli odbornú prípravu v oblasti práv a povinností v rámci medzinárodnej ochrany personálu poverenému kontrolou vonkajších hraníc

Súčasťou každej odbornej prípravy služby hraničnej polície PZ zameranej na oblasť hraničnej kontroly a hraničného dozoru sú témy týkajúce sa problematiky medzinárodnej ochrany (azyl, doplnková ochrana, dočasné útočisko). V roku 2011 sa odborných školení v uvedenej oblasti zúčastnilo celkom 846 policajtov zaradených v priamom výkone služby na vonkajšej hranici, pričom ide o 91 % policajtov zaradených na vonkajšej vzdušnej a pozemnej hranici SR (940 policajtov).

10.2 Štatistiky

Štátni príslušníci tretích krajín realokovaní a presídlení do SR			
	Spolu	Realokovaní	Presídlení
Štátni príslušníci tretích krajín	0	0	0

Zdroj: MÚ MV SR.

¹⁵⁸ Z fondu je financovaná strava pre tieto osoby.

Odborná príprava personálu povereného kontrolou vonkajších hraníc v oblasti azylu		
	Spolu počet personálu	Počet personálu, ktorý absolvoval odbornú prípravu
Personál poverený kontrolou vonkajších hraníc	940	846

Zdroj: ÚHCP P PZ

MALOLETÍ BEZ SPRIEVODU

11. Maloletí bez sprievodu (a iné zraniteľné skupiny)

11.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Žiadne záväzky.

11.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

5(a) pripraviť akčný plán o maloletých bez sprievodu, ktorý by mal byť prijatý Radou a mal by podporiť a doplniť existujúce relevantné legislatívne a finančné mechanizmy a zjednocuje opatrenia zamerané na prevenciu, ochranu a asistované návraty

Radou bol prijatý akčný plán týkajúci sa maloletých bez sprievodu na roky 2010 – 2014. Odpočet tohto akčného plánu pripravuje Rada spracovať v roku 2012.

V roku 2011 sa SR zapojila do dvoch regionálnych projektov týkajúcich sa maloletých bez sprievodu, ktoré implementuje IOM a sú financované z Európskeho fondu pre utečencov – Akcie Spoločenstva.

Prvý projekt s názvom *Najlepšia prax a koordinácia prístupu k starostlivosti o maloletých a bývalých maloletých bez sprievodu žiadajúcich o azyl* má za cieľ prispieť k tvorbe spoločného prístupu krajín EÚ ku skupine súčasných i bývalých maloletých bez sprievodu žiadajúcich o azyl. Projekt koordinovaný IOM Budapešť a vykonávaný v 10 krajinách EÚ sa opiera o analýzu legislatívy a hĺbkové rozhovory s maloletými žiadateľmi o azyl bez sprievodu a tými, ktorí sú súčasťou procesu posudzovania ich žiadostí.

Druhý projekt s názvom *Zlepšovanie kvality opatrovníctva a starostlivosti o maloletých bez sprievodu – žiadateľov o azyl v krajinách strednej Európy* má za cieľ prispieť k zlepšeniu kvality opatrovníctva pre

maloletých žiadateľov o azyl bez sprievodu a k harmonizácii štandardov poskytovanej starostlivosti pre túto cieľovú skupinu v súlade s Akčným plánom EÚ o maloletých bez sprievodu, relevantnými smernicami EÚ a Dohovorom o právach dieťaťa.

Na národnej úrovni sa maloletými cudzincami bez sprievodu zaoberá projekt *BAKHITA* (pozri aj bod I(g)), ktorý má za cieľ okrem iného poskytovať psychologickú a pedagogickú starostlivosť (kurzy slovenského jazyka) maloletým bez sprievodu priamo v Detskom domove pre maloletých bez sprievodu v Hornom Orechovom.

11.3 Štatistiky

Maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl	
Počet maloletých bez sprievodu	151

Zdroj: ÚPSVaR.

V roku 2011 bolo v zariadeniach ÚPSVaR umiestnených 169 maloletých bez sprievodu, z toho o azyl požiadali 18 maloletí bez sprievodu. Ak požiadajú o zaradenie do azylovej procedúry, sú premiestňovaní do zariadení MÚ MV SR. Ak im je žiadosť o udelenie azylu zamietnutá, je im poskytnutá doplnková ochrana a potom sa vracajú do zariadení ÚPSVaR. SR je pre väčšinu maloletých bez sprievodu stále len tranzitnou krajinou a maloletí bez sprievodu sa útekem usilujú dostať do inej cieľovej krajiny.¹⁵⁹

GLOBÁLNY PRÍSTUP K MIGRÁCIÍ

12. Vonkajšia spolupráca/globálny prístup k migrácii

12.1 Európsky pakt o prisťahovalectve a azyle

Relevantné záväzky Paktu pre túto časť sú nasledovné:

V(a) uzavierať s krajinami pôvodu a tranzitu dohody na úrovni EÚ alebo na dvojstrannej úrovni, ktoré obsahujú ustanovenia o legálnej a nelegálnej migrácii, ako aj rozvoji

SR v roku 2011 neuzavrela žiadnu bilaterálnu dohodu¹⁶⁰ týkajúcu sa zamestnávania, ale boli uzavreté dve bilaterálne Dohody o mobilite mladých s Kanadou a Novým Zélandom. Viac informácií uvádzame v časti I(b).¹⁶¹

¹⁵⁹ Informácie poskytol ÚPSVaR.

¹⁶⁰ Informácie poskytol MPSVR SR.

¹⁶¹ Jedinou dohodou v oblasti zamestnávania občanov je Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o organizovaní zamestnávania v rámci plnenia obchodných alebo iných zmlúv a o vzájomnom zamestnávaní občanov z 13. 2. 1995, ktorá sa však nevykonáva.

Druh dohody	Zainteresované tretie krajiny	Hlavný účel dohody
bilaterálna	Kanada	zvýšenie odborného a univerzitného vzdelania a pracovná dovolenka

Zdroj: MPSVR SR.

V(b) ponúknuť štátnym príslušníkom partnerských krajín na východ i juh od Európy možnosť legálneho prisťahovalectva

V roku 2011 neboli vypracované žiadne špecifikované opatrenia zamerané na pracovnú alebo cirkulárnu migráciu a ani osobitné opatrenia zamerané na tretie krajiny východnej a južnej Európy.¹⁶² Migračná politika SR s výhľadom do roku 2020 prijatá v roku 2011 obsahuje viacero odkazov na reguláciu legálnej migrácie aj na odkazy na dočasnú a cirkulárnu migráciu. Konkrétne opatrenia však budú vypracované a implementované v roku 2012. Viac informácií uvádzame v častiach I(a - c) a 1(b).

V(c) spolupráca s krajinami pôvodu a tranzitu v záujme odrádzania od nelegálneho prisťahovalectva alebo predchádzania mu

V roku 2011 boli vykonávané operatívno-inšpekčné návštevy vybraných zastupiteľských úradov SR (India, Pakistan), ktoré sú dôležité pre priamu výmenu informácií z hľadiska analýzy hrozieb nelegálnej migrácie. Aj v roku 2011 ÚHCP P PZ pokračoval v obojsmernej výmene informácií medzi MZV SR bezprostredne po zistení skutočnosti relevantnej pre plnenie úloh Policajného zboru na úseku kontroly hraníc a víz.

V(d) lepšie začlenenie politiky migrácie a rozvoja

MP SR konkretizuje problematiku migrácie a rozvoja ako výzvu, kde je potrebné rozpracovať tento fenomén na podmienky aktuálnej migračnej situácie. Prepojenie medzi migráciou a rozvojom by sa však podľa MP nemalo automaticky zužovať iba na aspekt rozvojovej pomoci, ktorá predstavuje len jeden z nástrojov podporujúcich znižovanie nežiaducej migrácie. Pre konkrétne smerovanie a hlbšie rozpracovanie migračnej politiky v tejto oblasti sa v MP považuje za potrebné systematicky zvyšovať koherenciu medzi migračnou politikou a rozvojovou politikou definovanou v strategických materiáloch oficiálnej rozvojovej pomoci SR a hlbšie zakomponovať otázku migrácie do rozvojovej politiky vo vzťahu k prioritným krajinám, kde je potrebné cielene smerovať rozvojovú pomoc a v odôvodnených prípadoch aj do krajín relevantných z hľadiska migračných tokov do SR a EÚ.¹⁶³

Konkretizáciu opatrení v tejto oblasti zabezpečia zainteresované subjekty/rezorty formou vypracovania akčných plánov k Migračnej politike.

¹⁶² Informácie poskytol MPSVR SR.

¹⁶³ Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020, dostupné na http://www.emn.sk/phocadownload/documents/migracna_politika_sr_2020_sk.pdf (citované 18. 11. 2011).

Z pohľadu rozvojovej spolupráce boli v roku 2011 vykonané nasledovné aktivity:

2. novembra 2011 schválila vláda SR návrh Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ken-
skej republiky o rozvojovej spolupráci. Dohoda má za cieľ posilniť spoluprácu pri realizovaní progra-
mu oficiálnej rozvojovej pomoci SR.¹⁶⁴

Z oficiálnej rozvojovej pomoci SR sa realizujú nasledovné projekty spojené s poskytnutím humani-
tárnej pomoci a obsahujúce prvok migrácie:

- *Dom na pol ceste* – pomoc je určená pre Kantonálne centrum pre sociálne práce v Sarajeve za úče-
lom odkúpenia sociálneho zariadenia pre deti z detských domovov, ktoré nevyhnutne potrebujú
bývanie, výchovu a sociálnu pomoc.
- *Aktivity pre líbyjské deti* – cieľom poskytnutej humanitárnej pomoci bolo pomôcť s integráciou lí-
byjským deťom, ktoré v dôsledku občianskej vojny museli utiecť do susedného Tuniska.
- *Rovnaké pracovné príležitosti a živobytie pre Bosniakov, Srbov a Chorvátov postihnutých po výbu-
chu nášlapných mín – Ovocie, nie míny* – zámerom projektu je poskytnúť pracovné príležitosti pre
zdravotne postihnutých a vnútorne vysídlených ľudí, hlavne s následkami utrpenými po výbuchu
nášlapných mín. Pri výbere rodín na spoluprácu sa kladie dôraz aj na to, aby boli zastúpené všetky
etniká a dochádzalo k ich vzájomnej integrácii v Bosne a Hercegovine.

V(e) podpora opatrení spoločného rozvoja a podpora prevodu úspor migrantov

V tejto oblasti, tak ako v predchádzajúcich rokoch, neboli v roku 2011 vykonané žiadne opatrenia.

12.2 Štokholmský program

Relevantné záväzky Štokholmského programu pre túto časť sú nasledovné:

11(h) ako môže byť diaspora začlenená do prípravy EÚ iniciatív a ako môžu členské krajiny pod- poriť diasporu v ich snahe podporiť rozvoj v ich krajinách pôvodu

Začlenenie diaspór v oblasti migračnej a integračnej politiky sa realizuje aj formou spolupráce s ko-
munitami a občianskymi združeniami migrantov. MPSVR SR vykonáva túto spoluprácu aj prostred-
níctvom MEKOMIC – medzirezortnej komisie pre migráciu a integráciu cudzincov a cez *Stretnutia
s komunitami cudzincov žijúcich na Slovensku*, ktoré sa konajú na pôde MPSVR SR. Pozri aj bod I(g).¹⁶⁵

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že sa v SR nevyvíjajú aktivity smerujúce na podporenie rozvoja
diaspór v krajinách pôvodu.

Bibliografia

Publikácie

Bargerová, Z., Številová, Z., Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2008 Slovenská
republika, Európska migračná sieť, jún 2009.

Divinský, B., Migračné trendy v Slovenskej republike po vstupe krajiny do EÚ (2004 – 2008), IOM Me-
dzinárodná organizácia pre migráciu, 2009.

Domonkos, T., Páleník, M., Radvanský, M., Saturovanie dopytu po pracovnej sile prostredníctvom
migrácie v Slovenskej republike, Národná štúdia pre Európsku migračnú sieť (European Migration
Network), Bratislava, september 2010.

European Migration Network, Asylum and Migration Glossary – a tool for better comparability, Janu-
ary 2010.

Grethe Guličová, Bargerová, Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike, Európska
migračná sieť, Bratislava, 2008.

Kríglerová, G., E., Kadlečíková, J., Lajčáková, J., Migranti, nový pohľad na staré problémy. Multikultu-
ralizmus a kultúrna integrácia migrantov na Slovensku, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, 2009.

Mrlianová, Szlobodová, Ulrichová, Zollerová, Vízová politika a jej vplyv na migračné toky do Sloven-
skej republiky, Európska migračná sieť, Bratislava, 2011.

Mrlianová, Ulrichová, Zollerová, Praktické opatrenia v boji proti nelegálnej migrácii v Slovenskej re-
publike, Európska migračná sieť, Bratislava, 2011.

Potočková, Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2009 Slovenská republika. Európska
migračná sieť, Bratislava, 2010.

Potočková, Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu 2010 Slovenská republika. Európska
migračná sieť, Bratislava, 2011.

Vašečka, M., Postoje verejnosti k cudzincom a zahraničnej migrácii v Slovenskej republike, IOM Me-
dzinárodná organizácia pre migráciu, Bratislava, 2009.

Comparative Study of the Laws in the 27 EU Member States for Legal Migratio, Including an Asses-
sment of the Conditions and Formalities Imposed by Each Member State for Newcomers, Internatio-
nal Migration Law No. 16, IOM International Organization for Migration, 2009, s. 460.

164 Informácie poskytlo MZV SR.

165 Informácie poskytlo MPSVR SR.

Internet

www.employment.gov.sk
www.vlada.gov.sk
www.rokovania.sk
www.aktuality.sk
www.webnoviny.sk
www.hnonline.sk
spravy.pravda.sk
www.minv.sk
www.sme.sk
www.emn.sk
www.emn.europa.eu
www.zbierka.sk
www.mic.iom.sk
www.integruj.sk
www.nadaciamilanasecku.sk
www.charita.sk
www.cvek.sk
www.safework.gov.sk
www.mzv.sk
www.nbs.sk

Dokumenty

Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020

Koncepcia integrácie cudzincov v Slovenskej republike

Národný plán riadenia ochrany štátnych hraníc Slovenskej republiky

Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2011 až 2014

Minerva 2.0 – Slovensko do prvej ligy

Organizačný poriadok Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Schengenský akčný plán pre zabezpečenie vstupu Slovenskej republiky do Schengenského priestoru

Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 790 z 12. novembra 2010 k návrhu Dohody medzi vládou SR, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu, cez Slovenskú republiku

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku

Odkazy na legislatívu

Európsky pakt o prístahovalectve a azyle, Rada Európskej únie, 13440/08, ASIM 72.

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc), Ú. v. EÚ L 105, 13. 4. 2006.

Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 810/2009, ktorým sa ustanovuje vízový kódex Spoločenstva (vízový kódex), Ú. v. EÚ L 243, 15. 9. 2009.

Smernica Rady 2001/40/ES z 28. mája 2001 o vzájomnom uznávaní rozhodnutí o vyhostení štátnych príslušníkov tretích krajín, Ú. v. ES L 149/34, 2. 6. 2001.

Smernica Rady 2003/110/ES z 25. novembra 2003 o pomoci v prípadoch tranzitu na účely leteckého odsunu.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, Ú. v. EÚ L 348, 24. 12. 2008.

Smernica Rady 2009/50/ES z 25. mája 2009 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania, Ú. v. EÚ L 155, 18. 6. 2009.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, Ú. v. EÚ L 168, 30. 6. 2009.

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Z. z., ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných ústavným zákonom č. 244/1998 Z. z., ústavným zákonom č. 9/1999 Z. z., ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z., ústavným zákonom č. 140/2004 Z. z. a ústavným zákonom č. 323/2004 Z. z.

Vyhláška MŠ SR č. 207/1993 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rovnocennosti dokladov o vzdelaní a o podmienkach uznania rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydaných zahraničnými základnými a strednými školami.

Zákon č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 71/1967 Z. z. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 477/2003 Z. z. o ochrane štátnej hranice v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 223/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 647/2007 Z. z. o cestovných dokladoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 594/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 37/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 250/2010 Z. z., ktorým sa novelizuje zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 372/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 403/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu
Úrad v Slovenskej republike
Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR
Grösslingová 4, 811 09 Bratislava, Slovenská republika
www.iom.sk, www.emn.sk

ISBN 978-80-89506-19-4